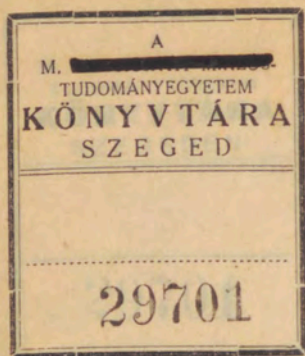

197
3
Brug:

DE LA SALLE SZT. JÁNOS
ÉLETE

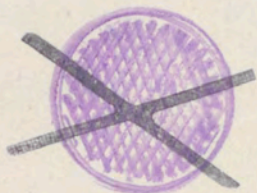
FIGYELMEZTETÉS.

Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki közgyűjteményben őrzött kéziratot, könyvet vagy más tárgyat eltulajdonítás szándéka nélkül, de a kikölcsönzés tekintetében meghatározott szabályok megszegésével elvisz vagy a szabályszerűen kikölcsönzött kéziratot, könyvet vagy más tárgyat a kikölcsönzésre megszabott határidő letelte után felhívás ellenére sem szolgáltatja vissza. (1929:XI. t.-c. 46. §.)

De La Salle szent János (1651–1719)
a Keresztény Iskolatestvérek alapítója
(Léger után)

197.

Brug Frigyes

De La Salle szt. János,

az ifjúság nagy apostola.

Német eredeti után.

KIADJÁK: A KERESZTÉNY ISKOLATESTVÉREK.

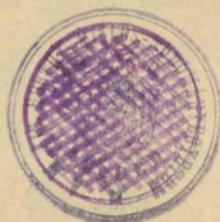
Szeged, 1932.

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000896520

462.
1932. szám.

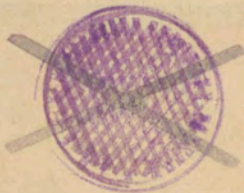
De La Salle János életrajzának német eredetiből való fordítása sajtó alá bocsájtható, miután hivatalom meggyőződött róla, hogy az eredeti munkát az illetékes egyházi főhatóság annak idején kánoni jóváhagyással látta el.

Szeged, 1932. évi február hó 4-én.

29701

Gyula s. k.
püspök.

I. A szent ifjúkora.

— a —

1. Remények.

„A bölcs fiú atyja gyönyörűsége.“
(Péld. 10, 1.)

Champagne ősrégi fővárosában Reimsben, hol egykor Remigiusz Klodvig frank királyt megkeresztelte s hol évszázadokon keresztül koronázták a francia királyokat, ringott De La Salle bölcsője. Most is áll még az ősrégi ház, melyben világra jött, hogy Isten dicsőségét növelje. Az utókor embere tisztelettel áll meg a ház homlokzatán levő egyszerű márványtábla előtt, hogy a dicső szent és a nagy pedagógus emlékének adózzék.

De La Salle 1651 április 30-án született s még aznap megkeresztelték. Ez alkalommal a „Keresztelő János“ nevet nyerte, mert ez volt a neve atyai nagyapjának is, aki egyben keresztapja is lett. Jánosunk, szülőinek első

gyermeke, öröm és boldogság forrása lett számukra. Atyja, De La Salle Lajos a reimsi királyi törvényszék elnöki tanácsának tagja volt. Régi tekintélyes nemesi családból származott, melynek családfája Nagy Károlyig nyúlt vissza. Édesanyja hasonlóképpen nemes, Moët de Brouillet királyi tanácsos leánya volt. Mindketten nemcsak nemes származásukkal, hanem sokkal inkább nemesi jellemükkel tűntek ki. Igazi keresztény — következésképpen boldog — családi életet éltek. Isten meg is áldotta kedveltjeit. Jánosunkon kívül még hat gyermeket adott a jámbor házaspárnak. A négy fiúban és három leányban sok örömük volt. Egyik leányuk apáca lett a reimsi Szt. István kolostorban, egyik fiú a szabályozott kanonokokrendjébe lépett, egy másik pedig reimsi kanonok lett. A többi gyermek a világban maradt és mint példás keresztény mutatta meg minden ember számára az Istennek tetsző utat. A De La Salle név megaranyozója s halhatatlanná tevője mégis János lett, kinek tiszteletére és emlékére szenteljük e sorokat.

De La Salle a kegyelem gyermeke volt. A természet s kegyelem egyaránt megáldotta minden jó tulajdonsággal. Arcvonásainak kelleme és szépsége megkapó; mindenki, akivel csak találkozik, megszereti a barátságos és vidám gyermeket. Ha a gyermekszem a mennyország visszfénye, úgy minden bizannyal első-sorban az olyan jámbor gyermeké az, amilyen

De La Salle is volt. Boldog s szerencsés gyermek, akinek első lépéseire komoly keresztény atya ügyel; de háromszorosan boldog az a gyermek, akinek tekintete jámbor anyai szemből tanul, aki Istenét imádni anyja szívéen tanulja! Az imádság és az isten-szolgálat iránt való nagy szeretete félreismerhetetlen jele annak, hogy Jánosunk lelkében a kegyelem hatalmas erővel működik s hogy az Úr nagyra hívta őt. A szülői háznál kápolnácskát, oltárt készít s utánozza az istentisztelet szertartásait.

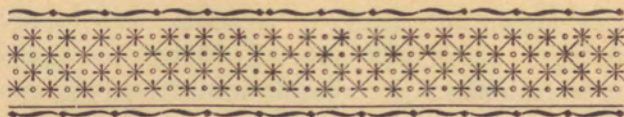
Első tanítója atyja volt. Mint ebben a korban a nemes házakban szokásos volt, De La Salléknál is különös gonddal ápolták a nemes művészeteket. De La Salle úr szerette a zenét s igyekezett fiával is megkedveltetni. Minden héten zeneestét rendezett házában, amelyre előkelő családokat s Reims legjobb művészeit is meghívta. Itt kellett volna kedvet kapnia a kis Jánosnak is a zenéhez s azért kötelezték, hogy azokon résztvegyen. Természetesen legnagyobb részt világi darabokat játszottak. Azonban a gyermek szíve korán Isten felé fordult s nem talált élvezetet az előadott darabokban. Az egyházi éneket, amely lelkét Istenhez emelte, sokkal inkább kedvelte. Atyja is észrevette, hogy gyermeke számára nagy örömet jelent, ha a kanonokok énekét hallgathatja; azért maga kísérte el őt a székesegyházba.

Sajátságos, hogy Isten mily korán rányomta a komolyság és vallásosság bélyegét.

Egy alkalommal a családban nagy ünnepséget tartottak; mindenki vig és jókedvű volt. Jánosunk, noha még kicsiny volt, nem osztott vígságukban, hanem esdve kérte az egyik jelenlevőt, olvasson fel neki a szentek életéből. A nemes, hősies lelkek már akkor mély hatást gyakoroltak rá, nem csoda, hogy később hű követőjük lett.

Óh, mily becses kincs az ártatlan, sértetlen ifjúság! Közeledett az első szentáldozás ideje, a kis János életének egyik határárköve, istenfélő szüleinek örömnapja, melyen legidősebb fiukat Istenhez vezethették. Diadalünnepet tartott tiszta lelkében a kegyelem. E boldog órában szívéhez szólt az Úr s hallhatóan, kifejezetten meghívta követésére. A gyermek örömmel modta az „Igen“-t. Néhány nappal később pedig erős elhatározással jelentette ki, hogy pap lesz.

2. Az Úr öröksége.

„Az Úr az én örökségem;
jeles örökség jutott nekem.“
(Zs. 15, 5.)

Mi akarsz lenni? E kérdésre sok gyermeknek már zsenge korában kell felelnie. Valóban, a pályaválasztás az emberi élet egyik legnagyobb jelentőségű problémája. És mégis! mily gyakran hibáznak a szülők e téren. A helyett, hogy egyedül a gyermek ideigvaló s örök boldogságát tartanák szem előtt, pusztán földi s igen sokszor elvetendő, keresztényhez nem méltó okok döntik azt el. És a fiatal De La Salle? . . . milyen gondolatok töltik el őt . . . a hivatás-választás előtt? Ebben az időben sok előkelő ifjú lépett az egyházi pályára; azonban mily szomorú, hogy gyakran igazi hivatás nélkül, pusztán valamely magasabb egyházi méltóság és javadalom elnyerését remélve. De La Salle Lajos és neje azt szerette volna, ha János állami hivatalt vállal s a család nevé-

nek megőrzője lesz. A gyermek fényes tehetségei szép jövőt ígértek. Mikor azonban megkérdezték: „Mi akarsz lenni“? — így felelt: „Istennek szentelem magam, s pap leszek!“ Vajjon csodálkozhattak-e a szülők jó gyermekük elhatározásán? Nem látszott-e meg eddigi egész életén, hogy az Úr szolgálói közé választotta ki őt? Midőn feltárta szülői előtt, hogy különösen első szentáldozása óta ellenállhatatlan erővel vonzza őt az Úr az oltár szolgálatára s hogy lelkiatyja tanácsát is kikérte már — . . . a jámbor lelkék örömmel hozták meg az Úristennek az áldozatot. Mily gyönyörűen hangzik atyja válasza: „Nem ellenkezhetünk Istennel; hallgasd szavát és kövesd hivatásodat!“ A gyermek állandóan kérte szüleit, engedjék meg neki, hogy a ministránsok közé álljon. Mily nagy volt öröme, mikor kívánsága teljesült! Ez időtől kezdve még bensőségesebben ragaszkodott az Úr szentélyéhez.

A klerikusok felavatása a tonzura feladásával történt. Ebben az időben már igen fiataloknak is feladták a tonzurát. Az egyház nem ír elő meghatározott életkort, csupán azt kívánja, hogy a növendék előzőleg a bérálás szentségében részesüljön, írni, olvasni tudjon s a hit alapigazságait ismerje. Az alig 11 éves De La Salle János letérdelt püspöke elé, ölébe hajtá fejét, a főpásztor elmondta felette a szavakat: „Az Úr az én örökségem

és kelyhem része; te vagy, ki visszaadod nekem örökségemet.“

Öt esztendő mult el. János ezalatt szorgalmasan tanult. Ekkor jelentős esemény történt, amely fényes bizonyítéka erényének. Dozet Péter, reimsi főesperes, egyetemi kancellár és a reimsi székesegyház kanonoka, közel érezte végóráját s azért le akart mondani kanonokságáról. Alkalmas utódot keresett, aki úgy származás, mint erény tekintében megérdemli e magas tisztséget. A kanonokság nem volt lekipásztorkodással összekötve, csupán azt kívánta meg, hogy klerikus legyen és részt vegyen a zsolozsmán. Az idős kanonok unokaöccsét, De La Salle Jánost választotta, aki ekkor már nagy tiszteltben állott a reimsi egyháziak előtt. Dozetnek komoly felfogása volt a kanonoki méltóságról és annak kötelességeiről. Azért így szólt választott utódjához: „Kedves öcsém, a kanonoknak a karthauziak módjára visszavonultan, magányban és hallgatásban kell élnie.“ Mily véleménye lehetett az ősz papnak rokona tehetségéről és erényéről, ha ily magasztos hivatásra méltónak találta! 1667. január 17-én vette át a még nem egészen 16 éves De La Salle János szülővárosa székesegyházának kanonokságát. Miután a káptalanban felmutatta a XIV. Lajos király által aláírt jóváhagyó okmányt, az esküt letette, megkapta a kanonokok ruháját, a nagy viola-

szinű hermelines palástot. Kanonokságával nagy javadalom volt összekötve. Azonban De La Salle nem adta magát puha és kényelmes életnek; megmaradt alázatos, jámbor, szorgalmas és magábavonult ifjúnak. Méltán mondta róla egyik kanonok társa e megtisztelő véleményt: „De La Salle úr a pontosság és ártatlanság példaképe számunkra.” A fiatal kanonok már ekkor a szentek nyomában járt, kiknek életét oly szeretettel olvasta gyermekkorában. Pusztá deszkán aludt, hogy testét megzabolázza; álmát megrövidítette, hogy az ima idejét meghosszabbítsa — ő, a gazdag, előkelő család fia, kinek minden élvezet önként kínálkozott! Szive ártatlanságát, melyet a jámbor nevelés megőrzött, most, midőn a küzdelem is nehezebb lett, a szenvedélyek is erősödtek, — szigorral és önfelegyelmezőssel akarta örökre biztosítani. Így készült De La Salle a hatalmas világ-misszióra, amelyre Isten meghívta.

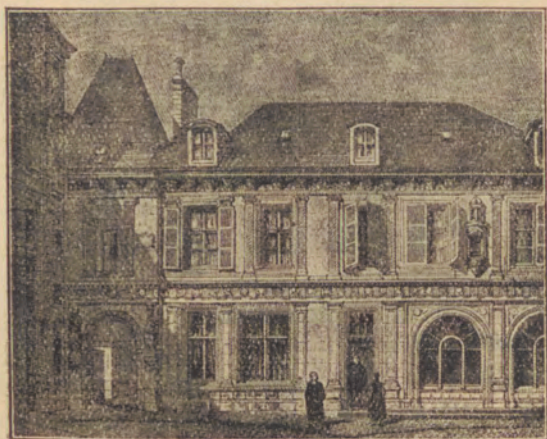
3. A tanítók lábánál.

„Hallgass engemet, fiam! és tanuld meg az értelmesség tudományát és szíveddel figyelmezz ígéimre.“

(Sir. 16, 24.)

De La Salle Lajos maga volt tehetséges gyermeke első tanítója. Midőn azonban János elérte azt az időt, hogy gimnáziumba kellett mennie, atyja a „des Bons Enfants“ — A Jó Gyermekek — Kollégiumába adta, amely kapcsolatban volt az egyetemmel. Ezt az intézetet világi papok vezették. A fiatal De La Salle annyira kitűnt szorgalmával és szerénységével, hogy tanítói nagy dolgokat jóskoltak felőle atyjának. Egy nyilvános iskolai ünnepély alkalmával, János egy tudományos értekezésével felkeltette tanítói csodálatát. Különösen az egyetem kancellárja, Dozet Péter örült unokaöccse sikerének olyannyira, hogy amint említettük, lemondott javára kanonokságáról. De La Salle 7 évig tanult az intézetben, s aztán megkezdte a 2 éves filozófiát. Midőn reggel az egyetemre ment, mindig betért a templomba, hogy a legméltóságosabb Oltáriszentség előtt Istennek ajánlja tanulmányait. Szent-

misét minden reggel az intézetben hallgatott. A kurzus befejezése után kitüntetéssel vizsgázott a filozófiából s ezzel a „szabad művészetek magisztere“ lett; ekkor 18 éves volt. Most aztán megkezdhette teológiai tanulmányait. Ezáltal kellett papi hivatására készülnie. János, ki egyházi állásánál fogva arra volt hivatva, hogy egykor az érsek tanácsában részt vegyen, a tudomány legjobb forrásából

De La Salle szt. János szülőháza.

akart meríteni. Ebben az időben egész Európában híres volt a párisi „la Sorbonne“ egyetem. A francia királyság leghíresebb tudósai tartották itt felolvasásaikat. Ideirányult a kezdő teológus figyelme. Ezt nem csupán azzal a szándékkal tette, hogy tudóssá képezze magát, mert minden tudományos ismeret végül

is céltalan, ha a szívet nem teszi nemesebbé helyes elvek megszerzésével, s az akarat nem válik acélossá és erőssé. Az ifjú De La Salle jellemes akart lenni. Azért a széles körben ismert Szt. Sulpicius szemináriumban lakott, míg az egyetemen teológiai felolvasásokat hallgatott. Ezt az áldásos intézetet egy Olier-névű tiszteletreméltó pap alapította. Ebben az időben a lángbuzgalmu Tronson volt az igazgatója. A szemináriumban De La Salle teljesen a tanulásnak szentelte idejét, szorgalmasan átdolgozta azt a gazdag anyagot, amelyet az egyetemen nyújtottak.

Itt dolgozott mindennek előtt jelleme kialakításán. Oh beata solitudo! oh boldog magány! Itt tanulta ideálokért lelkesülve saját magát megismerni, lelke mélyébe bepillantani, hogy szíve legtitkosabb megmozdulásának is megtalálja okát; megtanulta az önfegyelmézést, a meglevő jó tulajdonságok kifejlesztését, a rossz kívánságoknak csirájában való elfojtását. A világi élet zaja sajnos gyakran elvonja a fejlődő ifjúságot attól, hogy nyugodtan tekintsen saját lelkébe.

Ehhez járult erényes tanítóinak tapasztalata, kik őt vezették. Ezek egyike állandó lelkivezetője volt. — Az isteni Gondviselés kiválasztotta De La Sallet, hogy híres tanító s egy tanító-rend alapítója legyen. Két dolog vitte közelebb a népneveléshez már a szemináriumban: az igazgató 4000 gyermeket

gyűjtött össze az intézet termeiben, hogy a papnövendékek hitoktatásban részesítsék őket. Itt végezte De La Salle az első tanítási kísérleteket, amely téren később oly ritka tehetséget árult el. Ezen kívül volt a növendékek között egy imaegyesület, amely buzgó és erényes tanítókat kért az egek Úrától. Ennek az egyesületnek Jánosunk is tagja volt. Minden bizorrral már akkor sok kegyelmet könyörgött ki társaival Istentől, melyek későbbi életében oly nagy dolgok véghezvitelére segítettek. — Amint Reimsben, úgy itt is mindenkinek példaképe volt a jámbor ifjú. Tanárai egyike e szép tanuságot tette róla: „De La Salle kezdettől fogva a szabályok hű követője volt, ki pontosan résztvett az intézet minden gyakorlatán; nemsokára azonban úgy látszott, hogy még jobban elszakad a világtól, amelyben belépése előtt élt. Viselkedése mindig nyájas és tiszteletteljes volt; tudomásom szerint soha senkit sem bántott meg és soha sem adott dorgálásra okot.“ Így mult el 18 hónap a szemináriumban és a párisi egyetemen és az ideális tehetségű De La Salle pompás haladást tett úgy a tudományban, mint jelleme kialakításában. Sok szerető szív kötött vele benső barátságot. Ekkor súlyos következményekkel járó esemény történt családjában, amely őt nemcsak kedves környezetéből akarta kiszakítani, hanem eddigi életútjáról is letéríteni.

4. Kétségek között.

„Nyilatkoztasd ki az Úrnak
utadat és bizzál benne: és
Ő megcselekszi.“

(Zs. 36, 5.)

De La Salle János számára most a végtelen szenvedések és megpróbáltatások iskolája kezdődött, amelyből többé nem szabadult, míg a sírba nem tért, amely iskola azonban szentté nevelte őt. 1671. július 19-én betört a halál De La Salle családjába és elragadta az anyát szerettei köréből. Elvesztette De La Salle a legdrágábbat, ami a földön az övé volt, azt az édesanyát, akinek köszönhetette, hogy ifjúságát oly ártatlanul, oly tisztán töltötte; azt az édesanyát, aki szívét oly korán a mennyek felé irányította, ki oly örömmel áldotta meg, midőn életét Istennek kívánta szentelni. Még fiatal volt, midőn örök nyugalomra tért. Isten azonban még egy áldozatot kívánt Jánostól. Kilenc hónappal később, 1672. április 9-én elhunyt atyja, De La Salle Lajos is, 47 éves korában.

A fiatal De La Salle keresztény türe-

lemmel viselte e súlyos csapást is. Mégis ki-
mondhatatlan fájdalmat okozott szívének a
két haláleset. Ekkor 21 éves volt. Szülei
rajta kívül még hat gyermeket hagytak árván.
Haldokló atyjuk azonban azt kívánta, hogy
János lépjen a szülők helyébe. Nem volt-e
ez Isten ujja, mely mutatni akarta, hogy ed-
digi útjától térjen el, hogy könnyebben ne-
velhesse kiskorú testvéreit és könnyebben
gondoskodhasson róluk. Vagy talán egyálta-
lán nem hívta őt a papi pályára? Nem volt-e
még teljesen szabad, miután még a maga-
sabb rendeket nem vette fel? Ily gondolatok
lepték meg lelkét és kínos kétségek tépték
szívét. Gyóntatója vezetésével nyolcnapos lel-
kigyakorlatot tartott. Ezalatt buzgón imád-
kozott mennyei felvilágosításért. És ime!
ez nem késett. A lelkigyakorlat végén kiala-
kult lelkében a megdönthetetlen elhatározás,
hogy visszatér Reimshe és ott további tanu-
lással előkészül az egyházi rend felvételére s
egyben testvérei nevelését is vezeti. 10 nap-
pal atyja halála után elhagyta a szeminá-
riumot, amelynek oly sokat köszönhetett, hol
oly sok kedves órát töltött lelkiismeretes ta-
nítói felügyelete alatt, törekvő és hűséges
barátai társaságában. Szülővárosába megér-
kezvén ezerféle ajánlattal árasztották el ro-
konai, hogy eddigi céljától eltérítsék. Azon-
ban ő erősen állt és megingathatatlanul. Két
hónap múlva alszerpappá szentelték s ezzel

elválaszthatatlanul az egyház szolgálatára kötelezte magát. Egész élete mutatta a hatást, melyet rá a szt. Sulpicius szeminárium gyakorolt. Eszeminárium jámbor életmódját és rendjét átültette családjába is, melynek immár feje lett. Pontosan meghatározta az alvás, a felkelés, az ima, a munka és az üdülés idejét s azt pontosan meg is tartották. Együtt étkezett testvéreivel és éppen úgy, mint a szemináriumban és kolostorokban, az étkezés alatt szabályszerűen olvastak. Az ifjú De La Salle, mint testvérei nevelője szent életet élt. Testét mindjobban engedelmességre szorította bőjt, gyakori önmegtagadás s virrasztás által. Ez utóbbi nem csekély önmegtagadásába került. Ugyanis az éjtszaka egy részét is a munkának és imának akarta szentelni. Azonban 10 óra után erőt vett rajta az álom, úgyannyira, hogy csak nagy fáradsággal tudott gondolkozni. Azért kövekre térdelt, midőn imádkozott és íróasztalára egy szerkezetet helyezett, amelynek hegyes szögei mindannyiszor megszúrták homlokát, valahányszor feje álmosan lehanyatlott. A világ azonban nem szereti az ilyen életmódot és különösen az u. n. „előkelő világ“ nem. Felfogásuk szerint sem családjára, sem a káptalanra nem hozott tiszteletet az ifjú kanonok. Képtelennek tartották arra, hogy testvéreit állapotukhoz méltóan nevelje és azt mondták, hogy őt magát is gyámság alá kellene helyezni.

Különcnek tartották, aki minden koldusnak kinyitja ajtaját és aki a barátok és rokonok számára hozzáférhetetlen. Mindent bírálgattak, mindent ócsároltak rajta. Ő azonban ritka szívóssággal alkalmazkodott jónak ismert elveihez. Nem törődött a világ ítéletével, úgy élt, ahogyan hitte, hogy Istennek tetsző és oly jellemszilárdságot mutatott, amely a 21 éves ifjában csodálatraméltó.

1676-ban szerpappá szenteltette magát, tehát négy évre az alszerpapság felvétele után; két évet fordított még előkészületül az utolsó szentelésre — oly nagy tisztelettel viseltetett a papi méltóság iránt. Végre lelki vezetője határozott parancsára 1678-ban, nagyszombaton felvette az egyházi rend szentségét. Következő napon, Urunk feltámadásának ünnepén lépett az oltár lépcsőjéhez, hogy először mutassa be a szentmisét. A külső dísz, amely ily alkalomkor különösen az előkelő családoknál szokásos volt, nála elmaradt. A legnagyobb egyszerűségben és csendben, csupán hozzátartozóitól körülvéve, mutatta be a legszentebb áldozatot. Az a szent hév, mely ez alkalommal lelkesítette s mely külsőleg is nyilvánult, később is mindig észrevehető volt rajta, midőn szentmisét mondott. Mily hálával dobogott szíve Isten iránt! Ekkor még nem sejtette, mily feladatra választotta ki őt a Gondviselés.

II. A szerzetes tanító-rend megalapítása.

5. A mennyei figyelmeztetés.

„Óh, mutasd meg nekem
Uram, utadat és ösvényedre
taníts meg engem!”

(Zs. 24, 4.)

Midőn De La Salle Párisból visszatért Reimsbe, egy jámbor papot választott lelkivezetőjéül. Ez Roland Miklós, reimsi kanonok volt, aki női kongregációt alapított, amelynek tagjai a leányok ingyenes tanításával foglalkoztak. A tanítónők hamar ismeretesek lettek és a Gyermekek Jézus Nővéreinek nevezték őket. Roland minden fáradozása ellenére sem tudta elérni, hogy az általa megszervezett társaságot törvényesen elismertesse. Mivel maga is beteges volt, minden buzgósággal azon fáradt, hogy olyan embert találjon, aki a

nővérek vezetésében utódja lehessen. S midőn nemsokára közeledni érezte halálát De La Sallenak ajánlotta a neki oly drága művet és kérte őt, hogy halála után gondoskodják róluk. Mintegy mennyei fénytől felvilágosítva, előre megmondta barátjának, hogy Isten kiválasztotta őt arra, hogy ilyen iskolákat a fiúk számára is alapítson. Roland nemsokára megvált a földiektől. De La Salle pedig teljesítette elköltözött lelkivezetője utolsó kívánságát: támogatta a tanítónőket tanácsal és tettel; mindenekelőtt meg akarta szerezni a fiatal társaság számára a törvényes jóváhagyást és ezért igénybe vette rokonai és barátai befolyását. Így kezdett De La Salle foglalkozni — észrevétlenül — a nevelés ügyével. Isten azonban a fiúiskolák megjavítására választotta ki őt és erre egy jámbor nőt használt fel, hogy figyelmét az annyira elhanyagolt fiú-ifjúságra irányítsa. Ez a nő Maillefer asszony volt.

Ez a nő nagy vagyona jelentékeny részét roueni szegény gyermekek ingyenes iskolájának felállítására fordította. Ilyen iskolák szép számmal alakultak néhány év alatt. Maillefer asszony egy tanítót küldött szülővárosába, Reimsbe, hogy ott is alapítson ingyenes iskolákat. A tanítót Niel Adorjánnak hívták. Maillefer asszony a tanítót ajánló-levéllel De La Sallehoz küldte, kihez rokoni kötelékek fűzték. Midőn De La Salle egy napon „A

gyermek Jézusról nevezett nővérek“ házába lépett, kiknek védője és tanácsadója volt mind ezideig, két idegennel találkozott a kapuban. Köszönve ment el mellettük. Ezek egyike az 50 év körüli Niel Adorján volt, a fiatalabbik

De La Salle szt. János otthona.

pedig későbbi segítőtársa. Amint a főnöknőnek előadták ügyüket és Niel szándékát elmondta, a főnöknő azonnal De La Sallehoz küldte őket, akinek a tanító átadta Maillefer asszony ajánló

sorait. A buzgó pap vállalkozott a munkára, azonban kötelességének tartotta, hogy a nehézségeket is feltárja. De készségesen megígérte, hogy a tanítókat minden erejéből támogatni és a nagyobb nehézségeket eltávolítani segíti. Óh, ha a szent sejtette volna, mily következményei lesznek Niellel való találkozásának, a szenvedések mily láncolata s milyen lemondás kezdődik e napon, bizonytalansággal visszarettent volna. Isten bölcsessége azonban lépésről-lépésre vezette. Elrejtette előtte a jövőt és csak egy nap kötelességeit mutatta meg neki. Lássuk tehát mily bölcseséggel és odaadással szervezte meg új művét.

6. Az elválás és csatlakozás.

„Ők nem értik meg az Úr
cselekedeteit és keze művét,“
(Zs. 27, 5.)

Maillefer asszony azt ajánlotta Nielnek, hogy lakják az ő testvérénél. De La Salle azonban attól félt, hogy ezáltal idő előtt nyilvánossá lenne az iskolaalapítás terve és így könnyen meghiusítanák azt. Azért az iskola megalapításáig saját lakását ajánlotta fel Nielnek. Lakásán sok idegen pap megfordult, a tanító pedig papi ruhát viselt. A mi kanonokunk titokban megnyerte a Szt. Móric plébánosát, aki ezután egy ingyenes iskolát alapított plébániáján. Ez 1679 tavaszán történt. Niel és egy 17 év körüli ifjú tanított itt. Az előbbi gyakran meglátogatta De La Sallet. Isten felhasználta ezt az embert, aki vállalkozó szellemű, de kissé erőszakos jellemű volt arra, hogy a fiatal kanonokot állandóan sarkalja, aki viszont mindent nyugodtan átgondolt és megfontoltan fogott munkához. Egy gazdag nő

kivánságára csakhamar megalapították a második iskolát, a Szt. Jakab plébánián. Ettől kezdve öt tanító volt. Niel, mint a legidősebb, volt a vezetőjük, azonban nem sokat törődött tanító-társaival, mert lázas tevékenysége miatt nem ért rá. Azonban, hogy az iskola kárát ne lássa, szükség lett volna atyai vezetőre, aki a tanítóknak állandó pedagógiai oktatásokat adott volna nehéz és sok szempontból hálátlan hivatalukban. De La Salle házat bérelt szülőháza közelében a tanítók számára, melybe 1679 karácsonyán beköltöztek. Egyben meghatározott szabály szerint való életre kötelezte őket. Niel is örömmel írta alá a napi rendet, azonban ritkán volt otthon; folyton új barátságot kötött és új iskolák alapításán fáradozott, még abban az esetben is, ha e miatt a már meglévő iskolák kárt szenvedtek. Csakhamar megnyitotta Reimsben a harmadik ingyenes iskolát. Ezzel azonban nem szolgálta az egész szervezetet. A tanítók hivatásszeretete, alapos és megfelelő oktatás az iskolában úgy a tanítás, mint a nevelés terén, sokkal fontosabb dolgok, mint új iskolák alapítása. Ezeket megfontolva, elhatározta a lelkes kanonok, hogy a fiatal tanítókat saját házába fogadja. Nem volt ez túlmerész gondolat, ha a nehézségeket, melyek kivitelét gátolták — megfontolja? Valóban ezzel nagy lelki küzdelmek ideje kezdődött meg számára ismét, amelyek újból széttépték szívét, mint annak idején a

hívás-választáskor. A tanítói hivatást kevés-
re becsülték abban az időben. Bármily jó
lelkületűek voltak is a tanítók, igen távol ál-
tak De La Salletól származás, nevelés, kép-
zés és szokások tekintetében. Könnyen elkép-
zelhetjük, hogy a nagy képzettségű és finom
érzésű arisztokrata számára nem kis áldozat
volt, hogy ily embereket házába fogadjon.
Ezen kívül De La Sallenak három fiatalabb
testvére volt még, akiknek nevelése őreá volt
bízva — a negyedik nevelőintézetben volt —
ezeket vagy el kellett távolítania a házból,
vagy pedig kényszeríteni, hogy a tanítókkal
közösén éljenek. Ezzel azonban a rokonok
ellenszenvét hívhatta ki. Vagy nem volt-e ez
társadalmi állása hagyományos szokásaival
ellenkező, ha ő és testvérei a fiatal-emberek-
kel egy fedél alatt laknak, sőt azok életmód-
ját követik? A nemesek és a polgárok közötti
elválasztó szakadék abban az időben
sokkal nagyobb volt, mint napjainkban.
Mindezek a gondolatok felmerültek János
lelkében. Ekkor igaz keresztényhez méltóan
ismét az imában keresett segítséget
s kikérte okos emberek tanácsát, többek
közt a jámbor P. Barréét is, aki azt a taná-
csot adta neki, hogy fogadja tanítóit házába
s legyen előljárójuk s atyjuk! Ez döntő volt
De La Salle számára. 1681. június 24-én vég-
rehajtotta elhatározását. Amitől félt, bekövet-
kezett. Egész rokonsága felháborodott és szem-

be szállt vele. XIV. Lajos udvara egész Európában a legelőkelőbb volt és a francia nemes számára a legnagyobb boldogság az volt, ha az udvar kegyét megnyerhette. De La Salle családja pedig remélte, hogy János nemessége és kiváló tudása révén magas méltóságokat nyer és egykor a püspöki süveggel ékesítve egész rokonsága büszkesége lesz. Most azonban csalódtak; azért megsértődtek s elkeseredtek. Az, akitől ők sokat vártak, a szegények tanítóihoz ereszkedik le s ezekkel egy fokra helyezi magát! Nem volt-e ez az összes hozzátartozók megbántása és meggyalázása? Igen, ez a világ ítélete! Azonban még tovább mentek. Családi tanácskozást tartottak és elhatározták, hogy testvéreit elveszik tőle. És János? Engedte, hogy testvéreit elvegyék tőle; a legfiatalabb intézetbe ment, a másik sógorához. Lajos, az idősebb nála maradt. A hála és a szeretet tartotta jámbor bátyja mellett. Így tépte szét Isten azokat a kötelékeket, melyek De La Sallet családjához fűzték. Egészen szabaddá kellett lennie, hogy osztatlanul a keresztény iskolának szentelhesse magát. Nem törődött rokonai szemrehányásával, sem a nemesi kasztrendszer szellemével, megtartotta a tanítókat házában és vezetőjük lett az erény útján, pedagógiai előadásokat tartott részükre s lelkesítette őket, szép hivatásukban. Niel maga vallotta meg nagy örömmel: „Ön átalakította

tanítóinkat; szelidek és buzgók lettek, mint az angyalok.“ Isten azután tovább vezette napról-napra azon az uton, melyre lépett. Később a szent maga mondta: „Isten bölcsesége irányít mindent, a nélkül, hogy az ember hajlamait gúzsba kötné. Azért midőn engem az iskolának akart megnyerni — észrevétlenül és lassankint történt — egyik kötelességtől a másikig vezetett a nélkül, hogy kezdetben előre láttam volna a célt.“ Pillanatnyilag De La Sallenál jó kezekben voltak a keresztény iskolák és azok tanítói. Ha azonban az isteni Gondviseléstől reábízott műnek szélesebb körökben kellett elterjednie, akkor már a közeljövőben újabb áldozatokra volt szükség. És Ő hősi lelkülettel hozta meg azt, mert igaz keresztény és igaz jellem volt.

7. Hősies áldozat.

„Én pedig igen örömet
áldozok és azonfelül magamat
is feláldozom a ti lelketekért.“
(II. Kor. 12, 15.)

Míg De La Salle szt. János a reábízott tanítók kiképzésének szentelte magát, nem feledkezett meg kanonoki kötelességeiről sem. Fáradhatatlanul folytatta tudományos munkáját is, amelyet akkor fejezett be, midőn 1681-ben a reimsi egyetemen elnyerte a teológiai doktorátust. Ekkor 30 éves volt.

Szülőházát nem tartotta többé alkalmasnak arra, hogy abban a tanítókkal lakják, t. i. élénk és zajos városrészben volt, ami a fiatal tanítókra zavarólag hatott. Azért a külvárosban egy nyugodt, csendes helyen lévő házat bérelt, mely céljainak jobban megfelelt. Így János elhagyta az atyai házat; mind jobban és jobban eltávolodott rokonaitól, barátaitól s az egész világtól. Ezután már csak az a gondolat lelkesítette, hogy keresztény iskolák alapításával az ifjúságot megmentse. E pompás célra irányult minden törekvése.

Nevenapja volt éppen, midőn 1682-ben a tanítókkal az új lakásba költözött. E ház a keresztény iskolatestvérek szerény bölcsője. Isten különösképpen megáldotta az új otthont.

Néhány fiatal tanító sejtette barátjuk, vezetőjük és jótevőjük szándékát, hogy t. i. egy vallásos közösség tagjaivá akarja őket kiképezni és mivel féltek, hogy nem bírják ki e szigorú életet, elbocsájtásukat kérték. Megadta nekik; mások kevés rátermettséget mutattak a tanítóságra, ezeket is elbocsájtotta De La Salle. Nagy művében csak nagylelkű s igazi tanítói egyéniségeket használhatott; előnyösebbnek látta, hogy kevesebb, de derék tanítványa legyen, mint sok, akikben nincs meg a hivatásukért való buzgóság. Istenben bízott és nem is csalatkozott.

Tehetségesebb ifjak ajánlották fel szolgálatukat s több város alapított iskolákat, amelyeket De La Salle, az általa kiképezett tanítókkal látott el. Az újonnan alapított társaság jó híre mindenfelé elterjedt. A fiatal tanítók sok örömet szereztek lelki atyjuknak tehetségükkel, szorgalmukkal, jámborságukkal, és különösen a közös szabály készséges elfogadásával. Minden a legszebb jövőt ígérte, mikor a tanítókat erős kísértés szállta meg. E fiatal tanítók jövőjük miatt aggódtak. Mi lesz velük, ha betegség, vagy öregség, vagy munkaképtelenség köszönt be hozzájuk? Eddig csak a leg-

szükségesebbet tudták megszerezni maguknak. Az átvett iskolák közül egy sem volt hosszabb időre biztosítva. Mi lesz az iskolákkal és velük, ha meghalnak a jótévedők? — És ha De La Salle meghal? Nem veszítik-e el kenyereiket s nem jutnak-e koldusbotra? A jó kanonok igyekezett megnyugtatóni őket azzal, hogy Istenre irányította figyelmüket, aki senkit sem hagy el, ki szolgálatában áll. A tanítványok meg voltak ugyan győződve mesterük erényéről, azonban érvei mégsem tudták megnyugtatóni őket. Nyíltan és őszintén megmondták neki: „Könnyű Önnek beszélni, mert semmije sem hiányzik. Jó kanonoki javadalma s gazdag apai öröksége van, tehát meg van védve a szükség ellen. Ha alapítása feloszlik, Önt kevésbé érinti és ha mi állásunkat el is veszítjük, az Öné megmarad; vagyon, jövedelem, sőt foglalkozás nélkül mihez kezdünk, ha az iskolák megszűnnek, vagy ránkunnak az emberek? Szegénység lesz osztályrészünk s a koldulás az egyedüli eszköz, mellyel azt enyhíthetjük.“ Kemény szavak voltak ezek, melyek mély hatást gyakoroltak De La Sallera. Lelkében nagylelkű gondolat ébredt. Le akart mondani kanonokságáról s családi örökségét a tanítók biztosítására akarta fordítani. Szokás szerint az imában és önmegtagadás gyakorlatokban keresett támogatást. Azután elment Párisba, hogy ott Istentől megvilágosított embereknek, különösen a szentéletű

P. Barrénak tanácsát kérje, aki iránt nagy bizalommal viseltetett. P. Barré igen jó véleményel volt De La Salle erényeiről, különben nem adta volna neki azt a tanácsot, hogy mondjon le kanonokságáról s nem tanácsolta volna, hogy vagyonát pedig ossza ki a szegények között s ne fordítsa azt az iskolákra, hanem bízza művét az isteni Gondviselésre. De La Salle nem vonakodott többé. Kész volt, hogy a szegénységet választja osztályrészül. Azonban a tervet nem lehetett oly gyorsan végrehajtani. Még egy nehéz lelkiharcot küldött reá az Úristen. Ha valaki le akar mondani a földiekről, akkor támad fel csak az azokhoz való görcsös ragaszkodás az emberben. De La Salle az isteni Gondviseléssel vigasztalta tanítványait idáig, most őt magát is kinozta az a gondolat: mi lesz vele, ha lemond családi vagyonáról és kanonoki jövedelméről, ha minden földi eszköztől megfosztva, elhagyottan áll. Aggódó lelke előtt megjelent a szegénység képe, minden nyomorával s megaláztatásával. Saját kijelentése szerint „tomboló erővel tört rá a felszabaduló pokol.“ Azonban a halhatatlan gyermek-lelkek iránt való szeretet megnyerte szívében a harcot: „Nos, a legrosszabb, ami érhet, hogy koldulnom kell; ha meg kell lenni, hát azt is megteszem.“

Igy beszélt és megtette az első lépést, hogy kanonokságáról lemondhasson. Azonban

rokonai, kanonoktársai és a reimsi érsek hallani sem akartak a tervezett lemondásról. De La Salle mégcsak azt se kívánta, hogy

A reimsi székesegyház, melynek De La Salle szent János kanonokja volt.

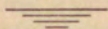
öccse, Lajos legyen utódja, hanem egy szegény, de tehetséges s jámbor papra gondolt. Így új

nehézségek következtek: a rokonok felháborodtak, a kanonokok megsértődtek, az érsek pedig megtagadta tőle a kihallgatást. Azonban e szilárdjellemű ember elhatározása megmáshíthatatlan maradt. A szent pap nagylelkűségétől legyőzve, letette a fegyvert az egyházfejedelem s letették azt a kanonokok is. Így az Isten szolgálja teljesítve látta kívánságát. Boldog örömmel sietett haza tanítóihoz, és elénekelte velük a Te Deumot.

De még egy lépéssel tovább akart menni. Meg volt még nagy családi vagyona. „Ajkam zárva,“ — írta, „nincs jogom a tanítóknak az evangéliumi szegénységet hirdetni. Nem beszélhetek a szegénységről, ha magam nem vagyok szegény, sem az odaadásról, míg vagyonom megvéd a nyomoruságtól.“ 1684 telén nagy éhínség uralkodott egész Champagne vidéken s De La Salle felhasználta az alkalmat, hogy a tervezett áldozatot meghozza. A mód, amellyel adományait kiosztotta, lelkének új kedves vonását mutatja. Oly szerényen, oly alázatosan s mégis oly okosan tette azt! A szegények három osztályának kellett abból részesülnie. Elsősorban a szükséget szenvedő „Gyermekek Jézusról nevezett nővérekre“ és ezek szegény növendékeire gondolt. Ez utóbbiak a naponkinti tanítás után egy-egy darab kenyeret kaptak utravalóul. Másodsorban felkerestette a szégyenlős szegényeket saját lakásukban, itt nyújtotta nekik a kegyes adományt,

a nélkül, hogy tudták volna ki az adományozó, hogy ezek érzékenységet ne sértse. Végül azok a szegények kaptak támogatást, akik naponkint a szentmise után lakásán összegyültek, hol hitoktatás után testi alamizsnát is kaptak. Így lett De La Salle napról-napra szegényebb. Örömmel táplálta azokat is, kik előbb gyalázták és szidalmazták. Mindenki csodálkozott nagy lemondásán. A panasz és szemrehányás egy szava sem érte a rokonság vagy mások részéről. Végül is a vagyon kimerült, azonban a drágaság tovább tartott. Ezalatt a tanítók sohasem láttak szükségét. Megvigasztalódva szólt Isten szolgálja övéihez, midőn jobb napok következtek: „Emlékezzetek a szomorú időre, mely most elmúlt felettünk. Szemetek előtt volt a sok baj, melyet az éhinség hozott a szegényekre, a sebek melyeket a gazdagok vagyonán ütött. S abban az időben, mikor a kenyér oly kevés és drága volt, hogy a gazdagok sem voltak biztosak, hogy kapnak pénzükért belőle: mi hiányzott akkor nektek? Hála Istennek! Noha sem jövedelmünk, sem tőkénk nem volt, elmúlt felettünk a két nehéz esztendő a nélkül, hogy a legszükségesebb bármikor is hiányzott volna. Senkinek sem tartozunk semmivel, míg más, gazdag szerzetesközösségek, melyek kölcsönök és kényszereladások miatt, amik fennmaradásuk érdekében szükségesek voltak, tönkrementek.“ Minden földitől

megválva állt az Isten szolgája tanítói között.
S előtte és hű társai előtt messze elterült a
megmérhetetlen szőlő, a tövises, azonban di-
cső apostolkodás mezeje.

8. A királyi út.

„Az urat követni, nagy tisztelet.

(Sir. 23, 38.)

A hőslelkűség példája és az áldozatkészség, melyet De La Salle szt. János az iskolák és a tanítók ügye iránt tanusított, csodálattal töltötte el a jobbérzésűeket. Meggyőződtek róla, hogy valóban nagy s szent műnek kell lenni, miután egész erejét annak szentelte. A tanítói hivatás, melyet eddig kevésre becsültek, vagy éppen megvetettek, most sok nemes szívet lelkesedéssel töltött el. Ifjak, kik már megkezdték teológiai tanulmányaikat, abbahagyták azt, s felajánlották szolgálatukat a jámbor papnak, hogy vezetése alatt az ifjúság nevelésén dolgozzanak. Csakhamar szépszámu ifjú vette körül az Isten szolgáját, hogy a tanítói hivatásnak szentelje magát. Némelyek már belépésük előtt nagy áldozatokat hoztak s készek voltak még nagyobbra is, másokat pedig ő képzett ki az erényben. Mindkét csoportban bátran megbízhatott. Ekkor még nem kötötte őket foga-

dalom. Ezért elhatározták, hogy szabad akaratral szegénységet, tisztaságot, engedelmes-séget fogadnak, s így a megkezdett művet erős alapokra helyezték s soha meg nem ingatható oszlopokra építették. De La Salle sem-mire, még a közös életszabályokra sem akarta tanítványait kényszeríteni. Az ifjú társaság egész szervezetét maguknak a tanítóknak kellett szükségesnek felismerniök és kipróbálniok. Azért 1684-ben, Urunk mennybeme-netele ünnepén összegyűjtötte 12 legkiválóbb tanítványát. Először is 17 napig lelkipyakor-latot tartott velük, majd pedig érett megfon-tolás és közös tanácskozás után Szenthárom-ság vasárnapján fogadalmat tettek. Miután De La Salle a szentmisét bemutatta, és 12 tanítványát megáldoztatta, gyertyával kezé-ben az oltár lépcsőjén térdelve, velük együtt egy évre engedelmességi fogadalmat tett. Ez-után boldogan és békével szívükben, együtt elzarándokoltak a liessei Miasszonyunkhoz, hogy ott a szerzetet az Isten-anya oltalmába ajánlják. Maga a szent Rendalapító mondta: „Azt akarom, hogy Szűz Mária legyen az is-kolák királynéja és vezetője!“ Ettől kezdve „Frères des Écoles Chrésiennes“ — keresztény iskolatestvéreknek — nevezték magukat a ta-nítók. Egyszerű fekete ruhát (habitust) vettek fel, amelyet abban az időben a szegényebb papok viseltek; ez volt szerzetesi ruhájuk.

Mily örömet szereztek a gyermekek

szent alapítójuknak! A házban mély öszszeszedettség és szigorú hallgatás uralkodott. Igazi nagylelkűséggel végezték a legnehezebb önmegtagadásokat. Az ostor és a cilicium naponkint használatos volt s bármily könnyen adta is az engedélyt a szent, melyet mindig lelkiismeretesen kértek, mégsem tudott buzgóságuknak eleget tenni. Mindnyájan „egy szív és egy lélek voltak.“

Mindenik meg akarta előzni a másikat a ház legalacsonyabb rendű munkáinak végzésében. Határtalan tisztelettel és szeretettel csüngtek lelki atyjukon. A testvérek sokat szenvedtek a nagy szegénység miatt. Az utcán, az iskolába menve új szenvedés várt rájuk. A gúny céltáblái voltak, sőt nem egyszer gorombán bánt velük az aljas csöcselék, velük kik a nyilvános élet megtisztelő állásairól mondtak le, s kik most egész erejüket a nép nevelésére fordították. És e nélkülözések és szenvedések közepette, e szükségek s lemondások idején boldog megelégedéssel haladtak az első iskolatestvérek szent Rendalapítójuk és atyjuk vezetése mellett, a mennyország felé vezető uton! Óh, mily nagygyá teszi az embert az erény! És még egy pompás látványban részesülnek Reims lakói. Minden nap kétszer haladt végig a szent Rendalapító szülővárosa utcáin, a testvérek ruhájába öltözve, midőn az iskolába igyekezett; s a nép alja mindenféle méltatlansággal illette őt, amit

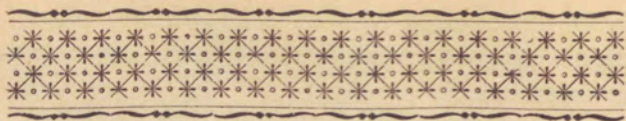
nagy türelemmel, igazi belső örömmel viselt el. Hétköznapiakon csendes misére, ünnepnap pedig az ünnepélyes szentmisére és a vesperásra vezette a gyermekeket. Ha mint kanonok épülésére szolgált az egész káptalannak, midőn misézett, úgy most mindenki csodálattal telt el, mikor tanítványai mögött térdelt, oly jámbor, szerény és összeszedett volt. Mily nagyra becsülte a gyermeki lelket, hogy szinte még önmagáról is megfeledkezett, csakhogy ezeket az Égbe vezesse, az örökkévalóság számára megmentse!

De La Salle szt. János a szerzet védőszentjeivel.

9. Az elsők.

„Lelkem szomjúhozik, Isten,
az erős, az élő után; mikor
jöhetek és jelenhetek meg Is-
ten orcája előtt.“

(Zs. 41, 2.)

1684-ben vitte el a halál első áldozatát a testvérek közül. Jean Francois szentünk hűséges tanítványa, Reimsben előkelő állást töltött be. Az iskolatestvérek jámborsága, a lelkekért való buzgósága és türelme, amelyet gyakran volt alkalma megcsodálni, őt is az iskola szolgálatába vonzotta. 1682-ben vették fel a társaságba, Nagy lelkesedéssel lépett a testvérek sorába, szentéletű szerzetes és lelki ismeretes tanító lett. Még csak 18 hónapja élt a társaságban, midőn súlyos betegségbe esett. Óh, mily épülésre szolgált betegágyán mindenkinek! Még a leghevesebb láz idején is szent gondolatokkal volt tele szíve. „Óh, szép örökkévalóság! Elmegyünk szemlélni a szeretetet! Óh, szeretet! Óh, szeretet"! E szavakkal lehelte ki jámbor lelkét. Ez volt az első iskolatestvér hazatérése, miután munkáját e földön elvégezte. Bármily fájdalmas is volt

a veszteség az atyára és a testvérekre nézve, mégis nagy vigasztalásul szolgált. Így tépte le Isten az első virágot az Ő új virágos kertjében. Az elsőt mások is követték az Égbe.

Bourlette Miklós testvér gazdag reimsi kereskedők fia volt. Gyakran látta De La Salle szt. Jánost és tanítványait. A nagylelkű áldozat, melyet ezek a gyermekek neveléséért hoztak, nagy hatással volt az ifjú Bourletterre. A rendbe akart lépni. Szülői azonban szégyennek tartották, hogy fiúk tanító legyen. És ő? „Nem, nem, hivatásom nem hoz szégyent családomra. Nézzék csak De La Salle urat: reimsi kanonok volt, a teológia doktora, tiszteltetreméltó, előkelő család gyermeke, szent, akit mindenki dicsér és mégis iskolát vezet, tanító. Nyomába akarok lépni, követni akarom őt. Így beszélt és e szerint cselekedett. Tanítványa lett az általa annyira becsült embernek. De La Salle, hogy a rokonok folytonos háborgatásaitól megmentse, először Rethelbe, majd Laonba küldte a testvérek iskolájába. Azonban szülői ide is követték, hogy a világba visszacsalogassák. Erőszakosságukkal sok nehéz küzdelmet okoztak fiúknak, melyek egészségét is aláásták. Ehhez járult, hogy megbetegedett egy testvér s Bourlette nemcsak ápolását vállalta magára, hanem osztályát is. Ez túlhaladta erejét. A beteg felépült s Bourlette dőlt ágynak. Gyomorbaja, amely ellen minden orvosi kezelés hiábavalónak bi-

zonyult, sirba döntötte 1686. szeptember 16-án. Ekkor még csak 25 esztendő volt. Az egész városban nagy volt a gyász a súlyos veszteség miatt. Az Istenben boldogult testvér sírja valószínűleg búcsújáróhely lett, hol sok hívő az elhunyt közbenjárására kérte az Égtől imája meghallgatását.

Ugyancsak reimsi születésű volt Móric testvér is. Ez testvérei előtt példaképül állt, aki minden cselekedetét Isten dicsőségére igyekezett végezni. Különösen a mély ájtatosság, amely szívét az égiekhez kötötte, tündöklött arcán az ima idején. Ugy látszott, hogy a fiatal szerzetes önszeretetét és önakarát teljesen legyőzte. Lelki atyja különös módon szerette, s gyakran kívánta, hogy szolgáljon neki a szentmisénél, mivel bájos szerénysége és alázatossága az angyali szolgálatra különösen alkalmassá tette. Gonosz tüdőbaj fenyegette életét. Minden gyógyszer és segítség hiába volt úgy nála, mint egy másik testvérnél, aki szintén ebben a betegségben szenvedett. Végül az orvos kijelentette, hogy mindkettőnek el kell hagynia a házat, ha csak némi enyhülést is akarnak. Azonban Móric testvér hallani sem akart róla, mert félt, hogy mindazokat a kegyelmeket elveszti, amelyeket a testvérek házában nyert. Igenis, testvérei körében, imáiktól támogatva akart meghalni. Örömmel engedett a szent atya hű fia kérésének. A másik beteg követte az orvos taná-

csát s visszatért a szülői házba. S mily igen megbánta lépését. Nemsokára elközelgett halála s midőn anyja sírásba és jajveszékelésbe tört ki így panaszkodott: „Széttéped szívemet! Óh, bárcsak a testvérek között lehetnék, hol panaszok helyett imádságot találnék!”

Három hónappal később Móric testvérhez is betért a halál angyala. Erős lélekkel, Istenben megnyugodva nézett a halállal szembe, mint elődei, kik már elköltöztek az örök házába. Alig volt 22 éves.

Még több más fiatal testvér is meghalt a reimsi házban. Dovigny plebános, aki a testvéreknek az utolsó szentségeket kiszolgáltatta, csodálkozott a testvérek bátorságán és jámborságán: „Nem tudom, kit csodáljak jobban, De La Salle urat, vagy a testvéreket. Soknak közülök álltam haláloságyánál s részesítettem az utolsó szentségekben. Csodálatos! Soha sem láttam embert, még ha 80 éves volt is, oly bátorsággal és oly nyugalommal meghalni, mint e jó testvéreket.” Valóban pompás iskola volt, amelyben De La Salle tanítványait meghalni tanította. Érezte ő is a súlyos csapásokat, de nagy volt a vigasztalása is. „Adjunk hálát a jó Istennek: eggyel ismét több van a mennyekben!”

Igy beszélt ő. Az élet és halál Ura rést vágott itt a földön munkásai között, azonban Isten trónjánál eggyel több lett a közbenjáró. Abban az időben, mikor Móric testvér meg-

halt, Guise-ben súlyosan megbetegedett egy testvér. Ellátták, a haldoklók szentségeivel és előkészítették a halálra. Ő azonban halála előtt még egyszer szerette volna látni lelki atyját. A szent teljesíteni akarta kívánságát. Nagy nehézségek között gyalog tette meg az út egy részét, a másikat lóháton. A beteg már a végső küzdelemben volt. Ekkor megjelent a szeretett előljáró és gyöngéden megölelte haldokló fiát. És ime, abban a pillanatban örömmel kiált fel a beteg: „Meggyógyultam!” És valóban úgy volt; néhány nap múlva újból elláthatta hivatalát.

Ez időtájt költözött az örökkévalóságba az a férfi is, aki De La Salle életében oly nagy szerepet játszott: Niel Adorján. Nem fogadta el az iskolatestvérek szabályait, inkább elbocsájtását kérte. Már idős volt ahhoz, hogy állhatatlan jellemét szigorú s szabályos élet-hez alakítsa. Fájó szívvvel látta De La Salle távozását. Visszatért Rouenba, hol a szegény iskolák főfelügyelője lett. 1687. május 31-én halt meg. A szent rendalapító sokat imádkoztatott érte s az összes testvérek és tanítványok jelenlétében ünnepélyes gyászmisét mondott lelke üdvéért. Az elhunyt emléke felejtethetetlen volt előtte, hisz értékes szolgálatokat tett neki, s mindenütt, hol dolgozott, sok jót művelt. Az iskolatestvérek mindig hálával gondolnak reá.

10. Ismét az Isten ujja.

„Értsétek meg, hogy mi az
Isten akarata.“

(Ef. 5. 17.)

A keresztény iskolatestvérek szerzete már nagyon elterjedt. Reimsben, Rethelben, Guiseben, Laonban voltak már iskoláik. De La Salle tanítóképzőt is alapított, amely az első ilyenmű intézet, melyről a történelem tud. Ezekben világi tanítókat képeztek, főleg falvak számára, mivel De La Salle egy testvért nem akart a falura küldeni. A megfelelő utánpótlás végett a noviciátuson kívül juvenátust is rendezett be, melyben 14-16 éves ifjak a noviciátusra és tanítói hivatásra készültek elő. Ebben az időben teljesen le akart mondani a szent alapító a szerzet vezetéséről. Azt akarta, hogy maguk közül válasszának a testvérek főnököt. Több-napos lelki gyakorlatra hívta tehát őket s kérte mindnyájukat, hogy egy dolgot, mely az ő személyét illeti, legszigorubb hallgatásban s teljes visszavonultságban fontoljanak meg Isten előtt. Mennyire csodálkoztak a tanítók, mikor hatá-

rozottan kijelentette, hogy leteszi a főnöki tisztséget, mert a testvérek lelki vezetése mellett, kevés ideje van az iskolák látogatására. Továbbá hangsúlyozta, hogy jobb ha a szerzetnek most adnak oly szervezetet, melyet később úgyis ki kell alakítaniok, mivel halála után kénytelenek lesznek egy testvért főnökké választani. A szent meggyőzte ez okokkal alattvalóit, azt azonban elhallgatta, hogy az igazi ok az volt, hogy magát a tökéletes engedelmességben gyakorolja s így ebben is példát adjon testvéreinek. Egyben megjegyezte, hogy a megválasztott előljárót, tettel és tanáccsal támogatni fogja. A jó testvérek, noha kezdetben igen nehezükre esett, végül mégis beleegyeztek a választásba. A választás L'Heureux testvérre esett. Az erényben való szilárdsága, különösen okossága és mérsékelt volta alkalmassá tette e hivatalra. Mostantól fogva csodálattal láthatták naponként, mint térdel a szent alapító az újonnan választott előljáró lábánál, hogy engedélyt kérjen, penitenciáért esdjen, vagy magát valamely csekély hibája miatt vádolja. Semmiféle látogatást nem fogadott, míg engedélyt nem kért. A legalábbbvaló munkákat magának követelte s résztvett a konyhában a mosogatásban, a szobák söprésében és más hasonló munkában. Ilyen foglalkozásokat bizonyára nem tanult Reimsben, a főuri családi házban, azonban valami mást igen; az erényt,

önmagát legyőzni. A világ az ilyen cselekvési módot bolondságnak tekinti; ily virágok csak a kereszt fáján nőnek. Azért igaza van a költőnek, mikor mondja: „Szent kereszt vallása, csak te fűzöd egy koszorúba az alázatosság és erő kettős pálmáját.“

Egy napon néhány barátja jött De La Sallehoz. Szent egyszerűségében azt mondta nekik, hogy addig nem beszélhet velük, míg előljárója engedélyét ki nem kérte. A látogatók szólni sem tudtak csodálkozásukban s midőn az alázatos ember az engedéllyel visszatért, szemrehányást tettek neki. Az Isten szolgálja nyugodtan meghallgatta őket és egy szóval sem mentegette magát. E személyek kivitték a hirt a nagy nyilvánosság elé, s végül az egyházi hatóságokhoz. Azonnal megjelentek az egyházmegye vikáriusai a testvérek házában, hogy a dolgok régi rendjét helyre állítsák. Óh, hogy örült L'Heureux testvér, hogy „uralkodásának“ ily hamar vége lett. De La Salle alázatosságát ez alkalommal legyőzték, mert az egyházi hatóságoknak nem állhatott ellent. Csodálatos! A világban mindenki fél, hogy elvesztheti hivatalát! Itt mindenki azt kívánja, hogy letegyék. Szentünk azonban másképpen akarta elérni célját. Meg volt ugyanis győződve, hogy az előljáró megválasztását csak azért nem hagyták jóvá, mert nem volt pap. Azért L'Heureux testvért pappá akarta szenteltetni. Különben is az volt a

szándéka, hogy néhány testvért előkészít a papi hivatásra.

Ezalatt Párisban a Szent Sulpicius plébánián a plébános sürgetésére egy iskolát alapítottak. De La Salle maga is a fővárosba helyezte székhelyét. Ebből ismét sok baj és gond származott, mely aláásta egészségét, úgyhogy barátjai és testvérei nagyon nyugtalankodtak miatta. Bármily gyöngé volt is, mégsem lehetett visszatartani, hogy Reimsbe utazzék, hol jelenlétére igen nagy szükség volt. Ezt az utat is, mint rendszerint, gyalog tette. Alig intézte el az ügyet, azonnal erőt vett rajta a benne lappangó betegség. A testvérek tudták, hogy nagyon rosszul lehet, ha ágyban marad. Imáikkal az eget ostromolták meggyógyulásáért és mindent feláldoztak, amit szegénységük megengedett, hogy meggyógyítsák őt.

Reimsben élt még ekkor anyai nagyanyja, aki mikor megtudta szeretett unokája betegségét, látogatására sietett, mert remélte, hogy öregségére való tekintettel s mint közeli rokona, bemehet a betegszobába. Azonban a fogadószobában kellett várnia, míg a beteg minden erejét összeszedve, elhagyta az ágyat, s teljesen felöltözve, a földszinten levő fogadószobába lement. Igen megbántva érezte magát a jó asszony, János azonban igyekezett őt megnyugtanni. Azt mondta neki, hogy ő vezette be szabályként, miszerint nő nem

léphet a testvérek lakosztályába, tehát az előírását saját jó példájával akarja megerősíteni. S a jámbor unoka, amennyire tőle tellett igyekezett látogatóját szórakoztatni s azon volt, hogy meggyőzze miszerint betegsége egyáltalán nem olyan veszedelmes, mint nagyanyja gondolja.

Ereje lassan visszatért és alig felgyógyulva, gyalog tette meg az utat Párisba. Mivel gyorsabban akart haladni, egy rövidebb és ismeretlen utat választott, azonban eltévedt s csak a legnagyobb erőfeszítés árán tudta célját elérni. Holtra fáradtan érte el a fővárost, úgy, hogy ismét ágyba kényszerült. A szenvedések oly erővel lepték meg, hogy hat hét alatt megint a sír szélén állott. A testvérek újra buzgó imában könyörögtek atyjuk megmentéséért, közben semmiféle természetes eszközt sem hanyagoltak el. Helvétius az ünnepelt orvos, egy utolsó orvossághoz fordult, melynek hatásától az élet vagy a halál függött. Ezt sem a beteg, sem a testvérek előtt nem titkolta el. Egyben kifejezte óhaját, hogy részesítsék a beteget az utolsó kenet szentségében. Baudran, Szt. Sulpicius plébánosa nem mindig mutatkozott előzékenynek a szenttel szemben. Most azonban mindent jóvá akart tenni. Ünnepeles körmenetben, a plébánia papjaival és a szeminárium növendékeivel, kik karingben és gyertyával kezükben kísérték, hozta a szt. uti eledelt a testvérek házába.

Mindenféle osztályból való ember csatlakozott a menethez. Maga az orvos is jelen volt az esetnél. Ismét láthatta a világ, mennyire ragaszkodnak a gyermekek szeretett atyjukhoz. Sírva és fájdalomtól megtörve vették körül a betegágyat. A szentséget kiszolgáltató pap kérte a beteget, áldja meg a testvéreket s intézzen hozzájuk néhány búcsúszót. Erre a szent rendalapító alig hallható, de a gyöngéd szeretet hangján így szólt; „Drága fiaim, csak egy tanácsot adok nektek; azt, amely Jézus legkedvesebb tanítványa ajkán volt idős korában: Mindnyájatoknak igazi egyetértést és tökéletes engedelmességet ajánlok!” Jobbja oly gyenge volt, hogy segíteni kellett, hogy a szent kereszt jelével megáldhassa őket. Kar- ingben, stólával, mély benső áhítattal vette azután magához eucharisztikus Üdvözítőjét. Az élet és halál Ura megáldotta az orvos gyógyszerét s a beteg gyógyulni kezdett. Lassan- ként visszatért ereje s De La Salle ismét egészséges lett.

A betegség alatt a legcsekélyebb aggo- dalmat sem mutatta a szent szerzetének fenn- maradása miatt. Élet vagy halál, mindegy volt neki, mindent az isteni Gondviselésre bízott. Szerzetéért ajánlotta fel életét. Ez alkalommal azonban nem fogadta el az Úr áldozatát, ha- nem mást választott.

Midőn a szent tökéletesen meggyógyult fon- tos és sürgős ügyek elintézése végett Reimsbe.

utazott. Alig érkezett meg szülővárosába, midőn levelet kapott, mely jelentette, hogy L'Heureux testvér megbetegedett. Majd más jelentés jött, hogy a baj rosszabbodott; hogy az orvosok lemondtak arról, hogy megmenthetik; hogy a beteg végső perceit éli. A szent azonnal visszaindult Párisba. Éjjél volt midőn övéi házában bekopogtatott s meghallotta tőlük a szomorú hirt: L'Heureux testvér meghalt s már két napja a sírban fekszik. Mély fájdalom vett erőt rajta s szemébe könnyek szöktek. Azonban csakhamar összeszedte magát. Ha egy pillanatra a természet szavára hallgatott is, — amint ő gondolta, — s igen átadta magát a fájdalomnak s úgy most megalázta magát azért, és imádta Isten szent akaratát. A meghaltat lelki atyja oktatta a latin nyelvre, azután teológiát tanult s kiváló tehetségével nagy előhaladást tett. De La Salle pappá akarta szenteltetni, hogy azután utódja legyen. És ime, Isten váratlanul elszólította a kiválasztottat oldala mellől s ezzel elodázódott régi terve. Nem volt-e ez szemmel láthatóan Isten ujjja? A szentek nem várnak túlvilági csodás megjelenésekre. Ők a jelen élet eseményeiből tanulnak. Így tett az iskolatestvérek jámbor alapítója is. E halálesetben az ég intését látta, hogy ne szenteltesse gyermekeit papokká. Ezért megtiltotta a szabályban, hogy az iskolatestvérek a papság után törekedjenek. Csúpnán a gyerekek és ifjúság tanításának és ne-

velésének szenteljék minden erejüket; egyedül az iskolának éljenek és semmi mással ne foglalkozzanak.

11. Szigorú iskola — nagyobb szeretet.

„Ti vagytok, kik velem kísértéseimben kitartottatok: azért elkészítem nektek az országot, amint az Atyám nekem elkészítette.“

(Luk. 22. 28—29.)

Tíz esztendő mult el a fiatal társaság felett az alapítás óta. Nehéz harcokat kellett végig harcolnia, heves ellenkezést kellett leküzdenie a szent rendalapítónak. Néhányan az első testvérek közül visszatértek családjukhoz, mert igen nehéznek találták az életet; a halál is sok áldozatot követelt, a legjobb tanítókat sem kimélte meg; Párisban új ellenségei támadtak művének; pénz nem állt rendelkezésére. Ezekhez a nehézségekhez újabbak járultak. Némely eddig hűséges tanító, ki messze lakott tőle, elvesztette első buzgóságát. Lehet-e ezen csodálkozni? Mily nehéznek látszott a testvérek feladata! A világban kellett élniök s mégis meg kellett magukat őrizniök a világ romlottságától! Több tanító kimerült és beteg lett az osztályokban való túlterheléstől és a szegényes táplálkozástól.

Azért De La Salle Páris egyik külvárosában, Vaugirardban egy egyszerű, különálló házat bérelt, kerttel. Ide hívta elsősorban azokat a testvéreket, kik betegek voltak, akik üdülésre szorultak. Azonban idejöttek az őszi szünet alatt a többi tanítók is. És 1691 októberben eljöttek mindnyájan, betegek és egészségesek. Lelki atyjuk igyekezett gyermekeit lelkigyakorlat által a szerzetesi életben felfrissíteni; nehéz hivatásukban megerősíteni. A szünet azonban gyorsan múlt és éppen azért azt gondolta, hogy egész karácsonyig ott tartja övéit. Ekkor azokat a világi tanítókat kérte meg, hogy osztályaikban helyettesítsék őket, kiket Reimsben kiképzett. Ezek szívesen teljesítették egykori kedves tanítójuk eme kívánságát és így a lelkigyakorlat tovább folytatódott Vaugirardban. A szent rendalapító szívéen ismét felmelegedtek és felbuzdultak a testvérek az erények gyakorlására. Hogy örült a szent, midőn áldozatkészségüket látta, mellyel az új lemondásokat, szenvedéseket fogadták. De La Salle életrajzírója, Blain kanonok, ismert még néhány testvért, kik ez emlékezetes vaugirardi lelkigyakorlaton résztvettek. Csofálatos dolgokat említ az itteni életből. Mily szánalmas szegénység volt a házban! Az ablakok és az ajtók nem csukódtak; a szél és az időjárás viszontagságai ellen nem nyújtott elegendő oltalmat. Egy szegényes szalmazsák, néhány deszkára fektetve, melyek fa-

tuskón nyugodtak, egy durva lepedő és egy silány takaró: ez volt a tanítók vaugirardi fekvőhelye. A világ bizonyára más fogalmat alkot magának egy üdülőhelyről! A lakáshoz hasonló volt a táplálék. Konyha egyáltalán nem volt itt. Nem volt pénz annak berendezésére. Az ételt a testvérek egyik párisi házában készítették el. Onnan hozták ki Vaugirardba. Mily gyakran előfordult, hogy az ételvivőktől az utonállók elvették a szegényes eledelet s a testvéreknek a következő étkezésig bőjtölniök kellett. Mily szegényes volt külsejük, midőn De La Salleva a közeli kápolnába mentek, hol a szent alapító misét mondott. Azt hihette az ember, hogy valami szegényház lakói. És mégis mily boldogok voltak a lemondások ellenére is. Minél inkább nyög a természet a sok szenvedés miatt, annál könnyebben szárnyal a lélek az imádságban az Ég felé. Naponként három órát szenteltek térdenállva az elmélkedésnek, lassan és állva elmondották Szűz Mária zsoltosmáját, kétszer tartottak lelkiolvasást s a szent alapító pedagógiai és aszkétikus előadásait hallgatták. Azonban nem elégedtek meg az áldozatokkal, melyeket a szegénység miatt kellett hozniok, sem a fáradtsággal, melyet a napirend megtartása magával hozott, hanem esténként kérték a szentet, hogy különféle önmegtagadási gyakorlatokat s penitenciákat végezhesse nek. Valóban szigorú volt a vaugirardi iskola. Azon-

ban a testvérek szívében növekedett az a természetfölötti szeretet, amely megtanította őket Istenért és az ifjúság lelki üdvéért örömmel szenvedni.

Különösen két testvér tűnt ki buzgóságával és áldozatkészségével: Vuyart Miklós és Drolin Gábor. De La Salle szent János ajánlotta, hogy hárman tegyenek örök fogadalmat, miszerint a Keresztény Iskolatestvérek szerzetében maradnak egész halálukig, ha mindenki elhagyja is őket és koldulni volnának is kénytelenek. 1691 november 21-én, Szűz Mária felajánlásának ünnepe volt, mikor Isten szolgája a két fentnevezett testvérrel a következő fogadalmat tette: „Legfölségesebb Szentháromság, Atya, Fiú és Szentlélek! A legmélyebb tisztelettel borulunk le végtelen és imáadásraméltó Felséged előtt. Egészen és osztatlanul neked szenteljük magunkat, hogy minden erőnkkel s minden törekvésünkkel oly módon tartsuk fenn a Keresztény Iskolatestvérek társulatát, amint az Neked leginkább tetszik és a fentnevezett társaságnak leginkább hasznára válik. E célból én, De La Salle ker. János, én, Vuyart Miklós és én, Drolin Gábor, e pillanattól kezdve örökre, életem utolsó leheletéig s a fentnevezett társaság teljes megsemmisüléséig a testvérülés és az egyesülés fogadalmát teszem, hogy a társulatot ottalmazom és fenntartom, a nélkül, hogy valaki is elválaszthatna tőle, még akkor is ha a tár-

saságban csak mi hárman maradnánk és kénytelenek lennénk koldulni és száraz kenyérrel élni. E szándékkal fogadjuk, hogy együtt és egyetértve mindent megteszünk, ami lelkiismeretünk szerint, minden emberi tekintet nélkül, a fentnevezett társaság javára szolgál. Így történt és saját kezüleg megerősítettük 1691 november 21-én, Szűz Mária felajánlása ünnepén.“

Szívében megvigasztalódva és a tanítók erényén örvendezve, bocsájtotta el De La Salle testvéreit. Kötelezte őket, hogy havonként írjanak neki, hogy így levélben tanáccsal s tettel minden lelkiismeretbeli ügyükben mellett állhasson. Egyben tudtukra adta, hogy minden esztendőben az összes testvérek Vaugirardba jönnek az őszi vakációban. Az erényben megerősítve s az ifjúság nevelése iránti buzgósággal eltelve mentek a derék tanítók rendeltetési helyükre.

De La Salle szent Jánosnak a szerzet belső megerősítésén kívül a külső elterjesztését is szem előtt kellett tartania. Azért Vaugirardban noviciátust rendezett be. Ilyen melegágy, a szerzet utánpótlásnak biztosítására életkérdés volt. 1691 november 1-én érte az a nagy öröm Isten szolgáját, hogy öt tanítónövendék és egy úgynevezett „segítő“ testvérnek — ilyenekről itt történik először említés — nyujthatta az iskolatestvérek szerzetének ruháját. A növendékek száma csakhamar 35-

re emelkedett. A fiatal emberek, — kettőt kivéve — mind jómódú családból származtak. Örömmel mondtak le a világi, jövedelmező állásokról, hogy mint szegény iskolatestvérek a halhatatlan gyermekek lelkeküdvén munkálkodhassanak. Ezt eredményezte De LaSalle és tanítványainak szent élete. A szent, János Henrik testvért az addigi reimsi igazgatót, kinevezte noviciusmesterré. A noviciátus rendkívül szigorú volt. Nagy szegénység uralkodott és a kemény önmegtagadások napirenden voltak. Ez hozta meg az áldást! Csak az erős és nagy-lelkű jellemek képesek arra az állandó áldozatra, melyet az iskolatestvérek élete megkíván. Azért már a noviciátusban meg kellett acélozni az akaratot s bátorrá kellett tenni a leendő szerzetest, hogy elváljék a világtól és előkészüljön állhatatosságot, kitartást követelő élethivatásra. Ilyen kilátásokra a hivatlan elemek idejében visszavonulnak.

Eljött az 1693. év, amely a testvérek áldozatkészségét súlyos megpróbáltatások elé állította. A rossz aratás következtében nagy éhínség sújtotta egész Franciaországot s a baj különösen a főváros és környékén éreztette hatását. Bármily nagy volt is keresztény jótekonyság, az inséget nem tudta megszüntetni s az iskolatestvérek is az éhenhalásveszélyében forogtak. Sok ezren siettek a tartományokból Páris felé, hogy ott a gazdagon osztott alamizsnából részesüljenek. Azonban sokan

nem kapták meg a kívánt kenyeret és így rabló és betörőbandák alakultak, melyek az egész vidéket veszélyeztették. A vaugirardi ház sem volt mindig biztos az éhező utonálólóktól. Azért De La Salle övéivel együtt Szt. Sulpiciusba költözött. Itt maradt egy évig. Kimondhatatlan, amit az egész kolostornak szenvednie kellett. Hányszor volt vízben főtt ürömlevél egyedüli táplálékuk! Egy nap a szakácstesvér jelentette a szentnek: „Közeledik az ebéd ideje. A testvérek hazajönnek az iskolából és semmit sem tudok eléjük tenni.” De La Salle a kápolnába ment és Isten elé terjesztette szükségét. Míg ő imádkozott, résztvevő személyek jöttek, kik néhány napra való kenyeret hoztak. Isten nem hagyja el övéit! A nyomoruságos táplálék ellenére a testvérek egészségesek maradtak és folytatták munkájukat az iskolában. Midőn 1694 tavaszán jó aratás ígérkezett, De La Salle visszatért Vaugirardba. Ekkor határozta el, hogy a testvérek összes iskoláit meglátogatja. Mily nagy volt öröme, midőn mindenütt megállapíthatta, hogy a nagy nyomor nem ártott, sőt megerősítette az iskolákat és a testvérek a szabály hűséges megtartása és állapotbeli kötelességeik pontos teljesítése által mindenki megbecsülését és bizalmát megnyerték. Ez a tény felbátorította a szentet, hogy a munkában, melynek életét szentelte, egy lépéssel tovább menjen. Tíz évvel azelőtt testvérei-

vel három évre tett fogadalmat, amit azután minden évben megújítottak. A buzgóbbak mindig azt kívánták, hogy örök fogadalommal szentelhessék Istennek magukat s a kérésüket ismételten a szent alapító elé terjesztették. Kiválasztott tehát közülük tizenkettőt, akiknek kötelességévé tette, hogy a dolgot komolyan megfontolják. Egymás után lelkigyakorlatot végeztetett velük, majd 1694 pünkösdjén Vaugirardba hívta őket össze, hol még egyszer közös lelkigyakorlatot tartottak. Ékes szózással tárta eléjük a súlyos kötelességeket, melyeket az örök fogadalom által magukra vállálnak és a szörnyű következményeket, melyeket az esetleges hűtlenség maga után von. Szentháromság ünnepén De La Salle örök fogadalmat tett és pedig oly ájtatossággal, hogy a 12 testvér nem tudta könnyeit visszatartani. Majd lelki atyjuk példáját követték a testvérek és azután ők is aláírták a fogadalom szövegét. Így szentelte életét visszavonhatatlanul az ifjúság nevelésének a szegényes vauvirardi ház mélységes rejtekében egy egyszerű pap, aki a születése szerinti nemességet, a nagy gazdagságot és a földi méltóságot lábbal taposta. Csak most, midőn 12 leghívebb tanítványa is örökre lekötelezte magát, látta biztosítva a szerzetet, mely több, mint kétszázéves fennállása alatt megbecsülhetetlen szolgálatokat tett az emberiségnek.

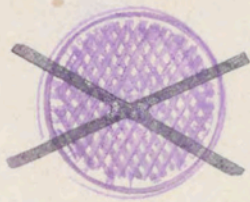
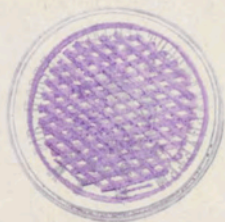
Ebben az időben a cambrai érseki székén

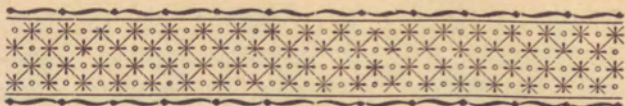
a francia főpapság egyik kiváló ékessége ült : Fenelon, aki egykor De La Salleva végezte tanulmányait a párisi egyetemen. Mindenki emlegette nevét, úgy tündöklék a francia egyháztörténet egén, mint elsőrendű csillag. Azonban ő letűnt a világtörténelem színpadjáról és az életből való elköltözésével befolyása is nagyrészt eltűnt. De La Salle hívását és példáját pedig megszámlálhatatlan sereg követte, amely magáévá tette magasztos ideálját és a keresztény nevelés művének szentelte életét. Az ő műve világot átfogó, mint maga az Egyház.

A Szt. Sulpicius plébánosa meglátogatja
a testvérek iskoláját.

III. Üldözések.

12. Új működési terek.

„Tekints a te szolgálóra és alkotmányaidra. És legyen rajtunk a mi Urunk, Istenünk fényessége és kezeink munkáit te igazgasd felettünk! Igen, kezeink munkáját igazgassad.
(Zsolt. 89, 16 és 17.)

De La Salle szent János iskolái szépen fejlődtek a fővárosban. Szt. Sulpicius új plébánosa, akinek kerületéhez azok is tartoztak, volt a legbuzgóbb támaszuk. Nemcsak jótévket szerzett, hanem havonként meg is látogatta az összes osztályokat. Midőn egy alkalommal a tiszteletreméltó alapítót ott találta, csodálkozott a kb. 1000 gyermek nevelésében és tanításában elért eredményen, megilletődve kiáltott fel: „Óh, mily gyönyörű mű ez!”

A gyermekeket különféle ajándékokkal igyekezett megjutalmazni és sarkalni, s a testvéreknek pedig szívélyes szavakkal fejezte

ki elismerését. A jó plébános De La Salle segítségével még egy iskolát alapított plébániája területén, melynek nemsokára négy osztálya volt. Buzgóságában arra is gondolt, hogy az iskolából kinőtt ifjakat is az iskolatestvérekre bízza. A szent elfogadta ajánlatát és 1699 őszén egy ipariskolát nyitott az iparostanoncok számára. A jelentkező növendékek — kb. 200 volt — felvételi vizsgát tettek és előképzettségüknek megfelelően különböző osztályokba kerültek. Az oktatás vasárnap 12-től 3 óráig tartott; tanítottak földrajzot, építészetet, mértant és rajzot, végül mindig rövid hitoktatás következett. A Szt. Sulpicius plébánia történetírója így ír róla: „Szinte hihetetlen, mily sok jó származik az új alapításból és mily csodálatos erkölcsi javulás mutatkozik a fiatalság nagy részében. *De La Salle-é a dicsőség, hogy Franciaországban, sőt egész Európában az első ipariskolát megalapította.*

Ez időben ismét feléledt a nagy nevelő egyik legkedvesebb gondolata. Felvetették előtte azt a gondolatot, hogy kinn, a falvakban és majorokban is kellene ily áldásos, keresztény iskolákat alapítani. Amint ezt Reimsban tette, úgy most is megtagadta egyes testvéreknek a vidékre való küldését, ahol le kellett volna mondaniok a közös életről. Mikor De La Salle Szt. Ipoly plébánosának egy tanítóképző felállításának gondolatát felvetette, az egészen fellelkesült érte. Ajánl-

kozott, hogy a szükséges költségeket előteremti. Egy barátja tágas házat bocsájtott rendelkezésére és egy derék pap 800 livres alapítványt tett az arra rászoruló és méltó növendékek számára. A berendezési költséget s a tanítók ellátását maga a nagybuzgalmú plébános vállalta. Így 1700-ban megnyílt a tanítóképző. Tehetséges ifjakat vettek fel, akik a lelkésztől ajánló erkölcsi bizonyítványt hoztak. „A házat, amelyben laknak,“ írja a tiszteletreméltó alapító, egy még most is meglévő emlékiratában, „szemináriumnak“ nevezük. A növendékek csak néhány évig maradnak ott. Ingyen tanításban, ellátásban és mosásban részesülnek, míg a jámborságban és minden másban, ami hivatásukhoz tartozik, tökéletes kiképzést nyernek; ezután valamely faluban vagy majorban nyernek elhelyezést, mint tanítók és egyházfik. Amint elhelyezést nyertek, nem tartoznak többé a szerzethez; házunk azonban mindig nyitva áll előttük, ha lelki gyakorlatokat akarnak végezni. Megtartják világi ruhájukat, amely azonban mindig fekete.

A szemináriummal együtt működött egy ingyenes iskola, amelyben a szeminárium növendékei egy testvér vezetése mellett tanítottak. Ez tehát szabályszerű „tanítóképző-intézeti gyakorlóiskola“ volt. A tanítóképző tanterve a következő tárgyakat ölelte fel: hittan, pedagógia (elméleti és gyakorlati,) olvasás, írás, nyelv-

tan, számtan, súly- és mértéktan, egyházi ének.

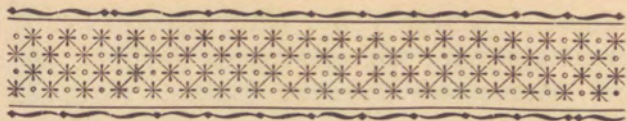
1688-ban II. Jakab angol király Franciaországba érkezett. Katolikus érzése miatt saját alattvalói detronizálták és most Párisban keresett oltalmat. Hősies lélekkel harcoltak a kiüldözöttért ír alattvalói, azonban hiába; az ír hadseregnek meg kellett magát adnia, leigázták országukat. 100 évig volt érvényben a szégyenletes törvény a „zöld szigeten,” amely szerint a katolikus ember felségsértés büntetvéért járó büntetést kapott, ha tanítani mert, vagy az az atya, aki katolikussal taníttatta gyermekeit. Ekkor az ír főnemesi családok az elűzött király után küldték fiaikat, hogy Franciaországban katolikus nevelésben és tanításban részesüljenek. A párisi érsek XIV. Lajos francia királynak a keresztény iskolatestvérek tiszteletreméltó alapítóját ajánlotta, midőn arról volt szó, ki legyen az ifjak nevelője. De La Salle, ki mindig kész volt lelkeket megmenteni, egy internátust rendezett be az ír ifjak számára, személyesen vezette nevelésüket, származásuknak megfelelő oktatásban részesíttette őket testvéreivel és nagyszerű teljesítményével az angol király teljes elismerését érdemelte ki. Ugyanis midőn ez egy napon az intézetet meglátogatta, rendkívül megtisztelő módon fejezte ki háláját a kiváló nevelő iránt. Így ismerték meg De La Salle nevét széles körökben és sok szülő kérte, hogy vegye át gyermeke nevelését,

akivel más tanítók és nevelők semmiféle eredményt sem tudtak elérni. A szeretet és nyájasság, mely a rendkívüli emberben megtestesült, lenyűgöző példája, szavának kenete, az áldozatok, melyeket tanítványaiért hozott, hogy számukra Isten kegyelmét megszerezze, pompás gyümölcsöket termett a reábizottakban. Egy régi életrajz írója azt mondja róla erre vonatkozólag: „Gyakran rakoncátlan és fegyelmezetlen gyermekeket kapott és mint nyájas, jámbor és engedelmes fiúkat adta vissza családjuknak.“

Mikor De La Salle a keresztény iskola-testvérek szerzetét megalapította, azt a nagylelkű és nagy fontosságú tervet szőtte, hogy a rendet, nem korlátozza egy egyházmegye vagy ország területére, hanem az egész világon elterjeszti. A testvéreknek ki kell tartani az elvek mellett, melyek az egyház nevelői munkásságát mindenütt irányítják, egyebekben azonban az ország mindenkori szükségleteihez alkalmazkodnak. Nagyon óhajtotta tehát a szent alapító, hogy a katolicizmus fővárosában — az örök Rómában — is megvethesse lábát a társaság, hogy így Krisztus helytartója előtt, a pápa közelében működve megszerezzék egyuttal a legfelsőbb egyházi hatóság elismerését és a Szentszék jóváhagyását a szerzet számára. E fontos küldetésre Drolin Gábor testvért, a retheli iskola igazgatóját választotta ki. Ez a megbízatásra, — hogy

mint a szerzet képviselője eljárjon, — teljesen méltó volt. A szent alapító csak 50 frankot tudott neki és kísérlőjének adni az útra. Ők azonban bíztak az isteni Gondviselésben. Sok akadály leküzdése után megalapították Rómában az első ingyenes iskolát. A szent felettébb örült ennek, ami abból a 20 levélből kitünik, melyek a Gábor testvérrel folytatott levelezésből reánk maradtak. A XVII. század végén és a XVIII. század elején más iskolákat is alapítottak a testvérek a francia birodalom területén; így Chartres, Troyes, Calais és Avignon, pápai grófság területén. Calaisban a városi iskola mellett nyitottak egy ilyet, a királyi tengerészek fiai számára is. XIV. Lajos egy nagy épületet bocsájtott az intézet rendelkezésére és a tanítók ellátására jelentős összeget adott. Így virult fel De La Salle fiatal társasága. A tanítók és tanulók száma napról-napra növekedett; szemmel láthatólag Isten áldása volt a művön.

13. A hűség diadala.

„Jobb az Urban remélni, mint
fejedelmekre építeni.“

(Zs. 117, 9.)

1702 novemberében két fiatal novicius jelent meg Szt. Sulpicius plébánosánál és bepanaszolta a noviciusmestert szigorúsága miatt. A plébános, aki már régen szeretett volna a testvérek ügyeibe avatkozni, hogy azt egészen a kezébe vegye és De La Sallet félretolja, nagy „jóakarattal“ fogadta őket; úgy gondolta, hogy most könnyen eléri célját. Felszólította a noviciusokat, hogy panaszukat írásban adják be. Ime itt a bizonyítéka annak, amit oly sokszor állítottak, hogy De La Salle elviselhetetlen önmegtagadásokat követel a testvérektől és tulhajtott szigorúságú szabály megtartását kívánja tőlük. De La Salle olyan ember, aki úgy maga, mint más vezetésében csak a saját ötleteit követi. Ez időben az Isten szolgája nem volt Párisban, hanem a vidéki iskolákat látogatta; ennek ellenére alattvalója kihágása miatt mégis őt vonták felelősségre. De La Chétardie — így hívták a plé-

bánost — a neki benyújtott panaszlevélhez hozzátette még a magáét is és Noailles párisi bíborosérsek kezéhez juttatta. Megkísérelte az érseknek szóban és írásban bebizonyítani, hogy mily szükséges lenne, hogy az oly áldásosan működő szerzet De La Salle helyett egy másik előljárót kapjon, aki több bölcseséggel kormányozná azt. Ekkor az érsek generálvikáriusát küldte a testvérekhez. Ez pontos vizsgálatot tartott, minden testvért eskü alatt hallgatott ki és teljes hallgatásra kötelezett, úgy, hogy mikor De La Salle újáról visszatért, a kihallgatás céljáról semmit sem tudott meg. Egyszerűségében azt hitte, hogy az érsek jóakarató érdeklődésből látogatta meg a szerzetet, azért elment hozzá, hogy megköszönje ezt neki.

„Ön nem előljárója többé szerzetének; éppen most neveztem ki egy másikat.“ Ez volt a bíboros határozata.

Ekkor ismét tanubizonyságot tett a nagy ember erényéről. Nem kívánt magyarázatot, nem kérte, hogy védekezhessék, szó nélkül elfogadta feljebbvalója ítéletét, sőt köszönetet mondott előljárójának, mikor búcsúzott. A testvéreknek nem mondta meg, hogy mi történt. Ezért nagyon csodálkoztak, mikor ádvent első vasárnapján rendkívüli gyűlésre hívta őket egybe az anyaházba.

A generálvikárius megjelent egy lyoni pap — névszerint Bricot kíséretében, aki Szt.

Sulpicius plébánosának bizalmasa volt. Az érsek megbízottja beszédet intézett a testvérekhez. Közölte velük, hogy ezentul Bricot urat tekintsek jogszerinti előljárójuknak. Mennyire csodálkozott, mikor mindegyik arcáról nagy megütközést olvasott le! A legtekintélyesebb testvérek egyike szerényen kijelentette, hogy a testvérek egyáltalán nem szorulnak új előljáróra és hűek maradnak az eddigihez. A generálvikárius csendet intett kezével. A testvérek azonban nem tudtak uralkodni érzelmeiken. Mindenki, a noviciusok is egyértelműen elleneztek, hogy új előljárót kényszerítsenek rájuk. Nyomatékkal hangoztatták, hogy a kardinálist becsapták; hallgassa meg ő maga őket és akkor másként fog itélni.

Ily ellenállásra nem volt elkészülve az érsek kiküldöttje; éppen az ellenkezőjét remélte, azért láthatóan zavarba jött. Ekkor segítségére jött De La Salle, aki a rend és az engedelmesség embere volt. A testvéreket intette és könyörgött nekik, hogy fogadják el az egyházi hatóság rendelkezését. Bár mennyire is akart rájuk hatni, ők továbbra is kitartottak elhatározásuk mellett: „Önnek fogadtunk engedelmességet; ha más előljárót helyeznek fölénk, úgy nem vagyunk kötelesek engedelmeskedni. Elhagyjuk a házat, ha azt nem Ön vezeti.”

Az iskolatestvérektől egyértelműleg visszautasítva, Bricot kérte a generálvikáriust,

hogy mentse fel a megbízatása alól. Ez viszontért a kardinálishoz az ügy elintézése nélkül és elmondta, mily gyermeki ragaszkodással és tisztelettel viseltetnek a testvérek alapítójuk iránt. És hozzátette: „Ha minden szerzetesközösségben ily odaadással viseltetnének az alattvalók az előljárók iránt, mint a testvérek De La Salle iránt, akkor kevesebb rendetlenség lenne napirenden Párisban.“ A szent alapító ellenségei azonban arról igyekeztek a bitorost meggyőzni, hogy a testvérek ellenállása nyilvánvalóan előljárójuktól ered. Midőn De La Salle a főpásztorhoz ment s lábához borulva kérte, hogy a testvérek ellenszegülését bocsássa meg s ne vonja meg oltalmát, — az mégcsak feleletre sem méltatta; beszállt ott álló kocsijába, a nélkül, hogy egy szóval is jelezte volna, hogy a szent felkelhet. A generálvikárius közölte vele, hogy az érsek átadta az ügyet a parlamentnek, — így hívták a legfelsőbb ítélőszéket — s azt ajánlotta, hogy a vádlottat száműzzék.

Halljuk mit felel az utóbbi: „Az vigasztal, hogy mindenütt megtalálom a jó Istent és Üdvözítőmhöz annál hasonlóbb leszek, minél többet kell szenvednem.“ Ezalatt a testvérek sem maradtak tétlenül. Elmentek a cselszövések szerzőjéhez, Szt. Sulpicius plébánosához és egyenesen megmondták neki: „Elhatároztuk, hogy ha előljárónkat száműzik, az iskolákat itt hagyjuk és utána megyünk. Olyan

egyházmegyében telepszünk le, ahol pártatlan és okos püspök vezetése alatt szerzetünk szabályai szerint élhetünk.“ Ez használt. A plébános nem szerette De La Sallet, de iskoláiról, melyek oly szép eredménnyel dolgoztak, nem akart lemondani. Megigérte, hogy a vádlottért közbenjár az egyházi hatóságnál. Szavát meg is tartotta.

A parlamenttől visszavonták a panaszt. Ezzel elhárították a legsúlyosabb csapást, azonban még mindig nagy nehézségek voltak. Az érsek, sajnos egyáltalán nem volt az apostoli szentszék legengedelmesebb fia; annál többet adott saját tekintélyére s azért azt hitte, hogy az egyszer kiadott rendelet vissza nem vonhatja. Más részről pedig a testvérek De La Salle, jogos előljárójuk mellett, törhetetlen hűséggel kitartottak. De La Chétardie most is tudott tanácsot adni. Rábírt egy simulékony abbét,* hogy beszélje rá a testvéreket, hogy az érsektől föléjük rendelt Bricotot ismerjék el, s legalább külső engedelmességet tanúsítsanak iránta. Az ügyes közvetítő megigérte nekik, hogy De La Salle közöttük marad. Bricot csak névszerint lesz előljáró; havonként csak egyszer jön el az anyaházba; a dolgok jelen állapotán a leg-

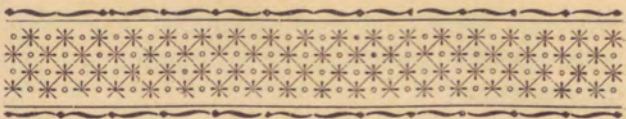
*Francia nyelven abbénak nevezik a papot és papnövendéket is.

csekélyebb változtatást sem kell csinálniok. Ebbe beleegyeztek a testvérek.

Bricot csak egyszer jelent meg közöttük, 1703. márciusában. Azonban semmiféle jogát sem akarta érvényesíteni. Nemsokára más hivatalt adott neki a biboros és a sokszor megpróbált alapító ismét korlátlan főnöke lett szeretett szerzetének. Noailles biboros pedig, megismerve De La Sallet, mindig nagyrabecsüléssel és bizalommal viseltett iránta.

A nagy megpróbáltatás szerencsésen elmúlt a fiatal szerzet felett és a szent alapító és testvérei erénye tündöklőbb fényben ragyogott. Valóban a hűség diadala volt ez!

14. Engesztelhetetlen ellenségek.

„Ha nem lett volna velünk az Úr, midőn az emberek ellenünk támadtak; talán elevenen temettek volna el bennünket, midőn dühük feléledt ellenünk.“

(Zs. 123, 2 és 3.)

De La Salle szent János idejében a nevelés és tanítás terén akadt néhány elavult „Copf“, ami ellen a nagy pedagógusnak egész egyéniségével küzdenie kellett.

A könyvnyomtatás feltalálásakor az u. n. könyvmásolók céhje kenyér nélkül maradt. Ezek aztán az írástanításból akartak megélni. Csakhamar zárt egyesületet alkottak — jelentős előjogokkal, amelyeket minden áron megakartak tartani. Ha valaki fel akarta magát vétetni a céhjükbe, előbb egy „mesterművet“ kellett készítenie tizenkétféle írásmóddal. Mindenki másnak 100 livres pénzbüntetés terhe mellett tilos volt az írástanítás vagy nyilvános iskola felállítása, kivéve a nyilvános városi szegény-iskolákat. Az írástanítók vitában voltak a párisi iskola-mesterekkel, mert azoknak először

egészen megtiltották az írástanítást, később pedig csak az egytagú szavak használatát akarták megengedni.

E harcok még folytak, mikor a Keresztény Iskolatestvérek szegényiskoláikat Párisban megnyitották. Tanítási és nevelési módszerük nem várt szép eredménye kihívta az írástanítók és iskola-mesterek ellenszenvét, mert azt hitték, hogy tekintély és jövedelem dolgában rövidséget szenvednek. A két egymással harcoló céh, összefogott az iskolatestvérek ellen. Két testvért a hatóság elé hurcoltak, mert engedély nélkül iskolát alapítottak. A tiszteletreméltó alapító elkísérte a vádlottakat a bíróság elé és ékesszólásával ügyüket, mint a szegények ügyét megvédelmezte. Kieszközölte övéi felmentését és így megmentette a szegény-iskolákat. A sikertelenség miatt felbőszülve erőszakhoz nyultak az írástanítók. A Bac-utcában behatoltak a testvérek iskolájába, elűzték a növendékeket, elrabolták a tanszereket és elvitték a skolasztikus elé, akinek fennhatósága alá tartozik minden iskola. Ez javukra döntött, — hisz hivatásos védőjük volt. Azonban most már De La Salle is jogai megvédéséhez látott és a parlament elé terjesztette az ügyet.

A fényes védőbeszéd, melyet a szegények ügyében mondott, ismét megszerezte a testvéreknek a jogot, hogy a szegényeket oktathatják. A skolasztikus azonban a bibo-

roshoz fordult. Ez a két félt megegyezésre birta. A skolasztikus ősi jogát, hogy minden iskola felett felügyeletet gyakorol, kiterjesztették a testvérek szegény-iskolájára is, és ezek kötelezték magukat, hogy évenként megjelennek a skolasztikus házában tartandó konferencián. E megegyezésben kifejezetten megengedték, hogy a plébánosok vagyontalan szülők gyermekei számára iskolát állíthatnak. Ez 1699-ben történt. Néhány évig nem háborgatták a testvéreket. Az írástanítók azonban még most sem nyugodtak meg. De La Salle ugyanis a fővárosban ipariskolát és tanítóképzőt „merészelt“ állítani. Mindkét intézetben szabályszerű szépírás-tanítás folyt, melyhez egyedül csak az írástanítóknak volt joguk és a szegény iskolákban az iskolatestvérek „lealacsonyították az előkelő művészetet,“ azáltal, hogy arra a szegény gyermekeket is megtanították. Az írástanítók ismét szövetkeztek az iskola-mesterekkel, mint De La Salle szent János vádlói. Az iskola-mesterek u. i. azt állították, hogy az iskolatestvérek iskoláiban olyan növendékek is vannak, akiknek szülei nem szegények. A szentet a rendőrhatalóság és a skolasztikus is megidézte. Azonban úgy vélte, hogy az 1699.-i megegyezés értelmében jogosan járt el és egyik idézésnek sem tett eleget. És mi történt? Azonnal megjelent a skolasztikus ítélete. Megvonta De La Salletól és fiaitól a jogot, hogy „tanít-

sanak, tanítassanak és iskolát tartsanak fenn.“

Azonban a rendőrhatóság sem váratott sokáig a büntetéssel. 50 frankra büntette meg De La Sallet és tanítóit, meghagyta azonban nekik azt a jogot, hogy szegény-iskolákat tartsanak fenn, azzal a feltétellel, hogy „csak valóban szegény szülők gyermekeit veszik fel és csak oly dolgokra tanítják növendékeiket, melyek szülőik állásához mértek, azaz a zsoltárok olvasására és egy kis számtanra”. Különös! Tehát az írás művészetének elsajátítása csupán az előkelő családok gyermekeinek előjoga!

Még ugyanabban a hónapban közölte a testvérekkel a rendőrhatóság, — az iskolamesterek sürgetésére — a következő ítéletet: „Megtiltjuk a szegény iskolák testvéreinek, hogy együtt lakjanak és egy testületet vagy társaságot alkossanak, amíg nem szereznek királyi jóváhagyást — és ennek beiktatását, és mindezt 300 livres pénzbüntetés terhe mellett. Az apáknak pedig, akiknek módjukban van gyermeikéért fizetni, megtiltjuk, hogy azokat ilyen iskolákba küldjék, hogy ott az írást elsajátítsák, — pénzbírság és az írástanítók javára szóló kártérítés terhe mellett.“

A város minden utcasarkán kifüggesztették az ítéletet. Sőt mi több: egy napon a rendőrségi szolgák jelentek meg a testvérek-nél a Charonne-utcában és lefoglalták a padokat, táblákat, könyveket és mindazokat az

eszközöket, amelyek az írás, rajz és olvasás tanítására szolgáltak. Ezzel megszűnt az iparos-tanonc iskola. Az írástanítók irigysége és féltékenysége tönkretette azt.

Könnyen felfoghatjuk, hogy olyan éles szemű és olyan kitartó ember, mint De La Salle, virágzó iskolái tönkretételét nem nézhette nyugodtan, hiszen ezekért hozta áldozatul egész valóját. Az a mód és eljárás, amellyel jogát, jobban mondva a szegény néposztálynak bizonyos fokú kiképzéshez való jogát az egész világ előtt védelmezte, mutatja, hogy korát egy egész évszázaddal megelőzte. Nézete szerint a legszegényebb gyermeknek is joga van ahhoz, hogy jó oktatásban és nevelésben részesüljön. A szegény-iskolákat nem engedte lekicsinyelni: sőt inkább a jobbmódú családok gyermekeinek felvétele által a szegény gyermekekre jótékony s nemesítő hatással akart lenni.

Különben is nem az ingyenesség volt az, ami az iskolatestvérek iskoláiban oly irigylésreméltó virágokat termett; egyedül De La Salle fiainak kiváló módszere volt, amely a nevelés és tanítás terén oly fényes eredményeket biztosított.

Volt Párisban több szegény-iskola, melyet alig látogattak, sőt egyenesen megvetettek. A testvérek letelepedése előtt a Szt. Sulpicius plebánia iskolájában 200 növendék volt; ugyanitt a testvérek intézetében csakhamar

1200 tanuló lett. 1704-ben Párisban 20 iskolájuk volt a gyermekek ezreivel.

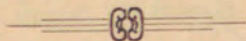
De La Salle tehát a parlamenthez, mint a legfelsőbb ítélőszékhez felebbezett, egyben elhatározta, hogy Rouenban megerősíti szerzetét, hogy esetleges súlyosabb csapástól megőrizze azt, ha az ítélet számára kedvezőtlen lenne.

Az írástanítók türelmetlenül várták az ítéletet. Mivel igen hosszúnak tetszett nekik az idő, megpróbáltak magukon segíteni, természetesen oly módon, amely egyáltalán nem vált dicsőségükre. 1705-ben erőszakkal behatoltak a Szt. Sulpicius plébánia iskolájába. Szidták a tanító-testvéreket, elűzték a jobban öltözött gyermekeket és lefoglalták az összes tanszereket. Az egyetlen, aki segíthetett volna De La Chétardie plébános volt, akihez az iskolák jogszerint tartoztak. Azonban semmit sem tett. Azt remélte, hogy ily módon hatalmába kerülnek a testvérek. Nemsokára ezután megérkezett a birói ítélet. De La Salle kérését elutasították s megtiltották neki, hogy a fővárosban szegény-iskolát, vagy tanítóképzőt nyisson a skolasztikus engedélye nélkül. Nem maradt más hátra a sokszor megpróbált ember számára, minthogy Párisban az összes iskoláit bezárja és a felszabadult tanítókat az ország más iskoláiban alkalmazza.

Az ember a jót sokszor csak akkor becsüli meg, midőn már elvesztette; így történt

ez most is. Midőn a testvérek kivonultak Párisból, nagy mozgalom indult meg a Szt. Sulpicius plébánia területén. Sok szülő könnyes szemmel kérte a plébánost, hogy hívja vissza ezeket a kiváló tanítókat és nevelőket.

Mivel a plébános hasztalan kutatott világi tanítókkal való pótlás után, rászánta magát, hogy De La Sallet a testvérek visszaküldésére kérje. A tapasztalatokból okulva, minden feltételt elfogadott, amelyet De La Salle eléje szabott, hogy az iskola szabadságát biztosítsa. Hogy az írástanítók üldözéseitől megoltalmazza őket, megígérte, hogy minden jelentkező növendéknek, amint azt az 1699-iki megegyezés megkívánta, felvételi engedélyt ad. Az iskolatestvérek visszatértek régi helyükre és egyelőre békében éltek. Azonban meddig?

15. A béke városa.

„Nagy békességük van azoknak, kik szeretik törvényedet.“
(Zs. 118, 165.)

Párisban még folyt a harc az írástánítókkal, midőn De La Sallenak váratlan alkalma nyílt, hogy kedves alapítása számára az ország fővárosán kívül gócpontot szerezzen s egyben megvalósítsa azokat a pedagógiai terveket, melyek alkotó lelkét és lángbuzgalmú szívét foglalkoztatták. Ehhez egy békés városa volt szüksége s erre Rouen, Normandia ősrégi fővárosa kínálkozott.

E város érseki székében Colbert, XIV. Lajos ünnepelt miniszterének fia ült. Mindjárt érseksége elfoglalásakor különös figyelemmel fordult az ifjúság nevelése felé. Mikor ez alkalommal a már egyházmegyéjében tanító testvérek tiszteletüket tették nála, nagy szeretettel fogadta őket. Később meghívta Rouenba a tiszteletreméltó alapítót, hogy vele a testvérek letelepítéséről tanácskozzék. A szent, aki Párisban nagy nehézségekkel küzdött, úgy fogadta az érsek meghívását, mint az isteni Gondviselés szavát. Mennyire vágyódott olyan hely után, hol fiatal testvéreit csendes vissza-

vonultságban előkészítheti magasztos nevelői hivatásukra, ahol megvalósíthatja a nagy terveket, melyek lelkét foglalkoztatták. Örömteli szívvel tett eleget a meghívásnak. Az érsek a normandiai parlament első elnökében Pont-Carréban az iskolatestvérek melegsívű barátjára talált. Most tehát együttesen dolgozott a két úr, hogy az iskolatestvéreknek minél nagyobb munkateret biztosítsanak. Az érsek azt a szándékát fejezte ki a szent előtt látogatása alkalmával, hogy legelőször is Rouen nagyszámú szegény-iskoláját vegyék át a testvérek, amelyek most a szétzüllés veszedelmében forognak.

Az iskolák a városi tanács gondnoksága alatt állottak s több akadály nehezítette meg a terv kivitelét. Azonban ezeket az ügy befolyásos jótevői legyőzték. 1705 tavaszán megkezdtek a testvérek működésüket Rouenban és mint mindenütt, itt is széles körben fel-tűnést keltettek nagyszerű eredményeikkel. Az érsek és a parlament elnöke személyesen meglátogatták az ujonan felvirágzott iskolákat és csakhamar szaporították az osztályok számát. Mindketten igyekeztek rábeszélni a szent alapítót, hogy noviciátusát Rouenba helyezze át. Louvois asszonyságnak, Letellier de Louvois miniszter özvegyének, tekintélyes birtoka volt Rouen egyik külvárosában, amely nagyépületekből és nagy kiterjedésű kertekből állott. Az egész terület mintegy 7 hektárnyi volt. Ehhez

...ozott még egy kápolna is, amelyet egyik előbbi tulajdonosa, Szent Dénes egyik tanítványának, szt. Jon (Jonius) vértanúnak tiszteletére építtetett.

A Szt. Jon-kápolna.

E birtokot szemelte ki az egyházfejedlem az alapítandó noviciátus számára. Való-

ban, mintha csak erre a célra készült volna. Louvois asszony, a tulajdonos, sokat halott már sógorától, Letellier reimsi érsektől, a szent alapító erényeiről és azért 7 évre csekély 400 frank évi bérért átadta az említett birtokot a szentnek. Így került az iskolestvérek noviciátusa Rouenba, helyesebben Szt. Jonba. Oly csendesen, zaj nélkül vonultak át Normandiába, hogy párisi ellenségeik még csak észre sem vették. Barthelemy testvér volt az ujonnan kinevezett noviciusmester. E testvér még nem volt régi rendtag. Belépése előtt elvégezte a klasszikus és filozófiai tanulmányokat, kiválóan erényes és mások nevelésére termett egyéniség volt.

Roueni, párisi és a királyság más városaiból gazdag családok kérték De La Sallet, hogy fiaik számára egy magasabb iskolát állítson fel, ahol ezek a jó nevelés mellett, gyakorlati tudományos képzést is nyerjenek. A nagy pedagógus kétfagózatú tantervet dolgozott ki testvéreivel. Az első fagózat a hittan mellett felölelte az anyanyelvi és latin olvasást, hasonlóképpen különböző használtabb írásmódok olvasását, nyelvtani gyakorlatokat, helyesírást, számtant, éneket és rajzot. A második csoportban a hittanon kívül főleg történetet, földrajzot, irodalmat, retorikát, könyviteltant, mértant, műépítészetet s természetrajzot tanultak. 1705-ben Szt. Jonban egy internátust nyitottak, amelynek növendé-

keit az elkészített tanterv szerint tanították. A latin nyelvet itt sem tanították. Ennek az intézetnek a mintájára csakhamar több internátus keletkezett a testvérek vezetése alatt, amelyekben a tantervet a helyi körülményekhez képest más tárgyakkal is kibővítették. Így: élő nyelvek-, zene-, földrajz-, mechanika-, magasabb számtannal. Akkoriban is mint ma, némely foglalkozáshoz teljesen süketen volt a klasszikus nyelvek tudása; azonban hiányzott az egész iskola-szervezetből a latin nélküli magasabb iskola. De La Salle kipótolta e hiányt, *midőn az első reáliskolát megnyitotta*. Ez az elemi iskolára épült és ahhoz kapcsolódott. Szt. Jonban botanikus-kert, fizikai szertár s gazdag könyvtár állt a növendékek rendelkezésére. Joggal mondja egy régi kézirat: „Szt. Jonban az ember mindent megtanult, ami a kereskedelemre, a pénzügyre, a katonaságra, az építőművészetre és a mennyiségtani tudományokra vonatkozik, röviden mindent, amire a fiatal embernek szüksége van, — a latint kivéve.“ Az említett alapítás egyik legnagyobb érdeme annak a férfinak, kinek e lapokat szenteljük. Az iskolatestvérek mind a mai napig vezetnek reál- és főreáliskolákat a különböző országokban és tudnak alkalmazkodni az egyes nemzetek viszonyaihoz.

Azonban nem szabad elfelejtenünk, hogy ámbár sok különféle tantárgyat tanítottak

Szt. Jonban, mégis mint katolikus nevelőintézetnek főcélja jó, keresztény katolikus férfiak nevelése volt. Éppen azért nemcsak tanították a vallástant, hanem gyakoroltatták is azt. A tanítás és nevelés teljesen katolikus szellemben folyt. Az intézet szemmel látható eredményt ért el. Éppen azért széleskörben híres lett. Nem lehet azért csodálkozni, hogy némely szülő romlott gyermekét, ki már rossz elvek és erkölcsök rabja volt De La Sallehoz hozta, hogy amit a szülői nevelés és eddigi tanítójának fáradsága nem tudott megtenni, azt pedagógiai rátermettségével ő érje el. Ezek számára elkülönített intézetet nyitott a szent, amelynek egész különleges napi-rendje volt. Ugyanazt az oktatást nyerték, mint a többi gyermekek, csak hogy ezekkel nem érintkezhettek. Itt is csakhamar mutatkozott a feltűnő eredmény. Azokat a növendékeket, akik alapos és minden irányban való megjavulást mutattak, felvette a reáliskolába.

A parlament elnöke gyakran meglátogatta szt. Jont, látva a pompás eredményt, amelyet a nevelés s tanítás terén értek, nagyon megörült és arra kérte a szent alapítót, hogy olyan gyermekek számára is nyisson intézetet, akiket bizonyos időre börtönbüntetésre ítélték. De La Salle nagy lelke és gyakorlati érzete csakhamar megtalálta az alkalmas eszközöket és utakat, hogy e szerencsétleneket az emberi társadalom hasznos tagjaivá tegye.

Megnyitotta számukra az u. n. javító-intézetet vagy kényszer-internátust. Azokat a tanulókat, akik szenvedélyeik miatt komoly félelemre adtak okot, külön cellákba zárta, ahol madarakkal való foglalkozás és disznóvények gondozásával, felizgatott kedélyüknek megnyugvást szereztek. Megszerették a magányt, úgy, hogy később veszély nélkül érintkezhettek a többiekkel. De La Salle külön oktatásban részesítette őket az anyanyelvben, irodalomban és mennyiségtanban, hogy szellemi munkához szoktassa őket; mások számára különféle műhelyeket rendezett be, ahol egy-egy iparágban nyertek oktatást. Halljuk mit mond Blain kanonok, De La Salle szt. János ismert életírója, ez intézetről: „Szinte hihetetlen mily sok romlott ifjút térítettek ily módon jobb útra. Mily sok ellenszegülő és fegyelmezetlen gyermek tanult itt szerénységet és engedelmisséget, hányan tértek vissza a kötelességteljesítés és erény útjára. A legtöbbben, kik Szt. Jonban be voltak zárva, későbbi életükben bebizonyították annak a nevelésnek hatalmát és kiváló voltát, amelyet itt nyertek.“ — Ezek voltak azok az értékes gyümölcsök, melyek a tehetséges pedagógus vezetése alatt az ifjú lelkekben megérlelődtek. Azonban csak az Úristen látta s számlálta meg azt a sok imát, áldozatot, munkát, fáradságot, szenvedést és önmegtagadást, melyet a szent és fiai hoztak, hogy Isten kegyelmét s áldását nevelői munkájukra leedsdjék és hogy annak tartósságát biztosítsák.

16. Elárulva, elhagyva.

„Te vagy megmentőm : miért feledkezel meg rólam ? és miért szomorkodom, midőn ellenségeim szorongatnak engem ?“ (Zs. 41. 10.)

Franciaország déli részén már több intézetet nyitottak De La Salle szent János fiai. Ezek azonban igen távol estek a Szt. Jónban lévő noviciátustól; ezenkívül a tartományban más időjárás és más szellem, felfogás uralkodott, mint a királyság északi részében. Ha tehát fenn akarták tartani a délvidéki új iskolákat, akkor szükséges volt ott lenn egy noviciátus megnyitása, amely a társaság számára a délvidéken lelki középpontul szolgáljon, amint az északon már megvolt. Egy látogatás alkalmával mindenütt kedvező fogadtatásban részesült a tiszteletreméltó alapító, de különösen Marseille-ban. Befolyásos lelkészek és világiak rábeszélték, hogy tegye e várost szerzete melegágyává. Örömmel egyezett bele. Megnyitották a noviciátust; a jótevők és a barátok száma folyton növe-

kedett; a szíves adományok, amelyekre szé-
génysége miatt rászorult, gazdagon folytak.
De hol maradtak a keresztek, melyek egész
eddig utján kísérték? Hol maradt a kereszt,
az isteni áldás és az igazán nagy mű fennma-
radásának jele? Eddig mindenütt bizalmat-
lanságot, ellenségeskedést és mindennemű
üldöztetést talált. — Itt semmit ezekből. El-
hagyta talán a kereszt Istene? Nemsokára
megkapta a magyarázatot.

Eddigi barátai és segítői meghívták őt
egy egyházi konferenciára. Az Isten szolgálja
elment. Azonban meghűlt a vér ereiben, mi-
dőn a beszédet hallotta, amelyben ott a pápa
és minden hozzá hű püspök és pap ellen ki-
keltek. Az egész gyülekezet a janzenizmus
titkos hiveiből állott. Ez a veszélyes szekta
nem merte az egyházat nyíltan megtámadni,
hanem mint a kigyó, annak kebelén rejtő-
zött s így mérhetetlen károkat okozott neki.
A hallottak miatt felháborodva, szólásra
emelkedett a szent rendalapító s tüzes sza-
vakkal és meggyőző erővel védte az egy-
ház álláspontját. — Azonban mind hiába!

Mindenféle ígéretekkel igyekeztek őt a
gyülekezet tagjai saját pártjuknak megnyerni.
Igérték, hogy ha melléjük áll, akkor minden
eszközzel támogatják nagy művét, neki jöve-
delmező püspökséget adnak stb. Láthatjuk
tehát, hogy mily nagy volt a befolyásuk. El-
lenkező esetben érezni fogja hatalmukat. Az

Isten szolgáját ily módon nem lehetett megnyerni, ő hű maradt az egyházhoz s annak fejéhez. Nemsokára gyalázó iratot adtak ki a janzenisták ellene, amely alkalmas volt arra, hogy a nyilvánosság előtt lerontsa tekintélyét. Egy válasz-iratban fényesen legyőzte ellenfeleit. Azonban a titkos harc tovább folyt ellene. A testvéreknek sokat kellett szenvedniök a janzenisták üldözéseitől és az oly szép kilátásokkal megnyitott noviciátust csakhamar megsemmisítették. Így tombolt a vihar Dél-Franciaországban De La Salle és fiai ellen. Északon, magában Párisban, hol már sok keserű dolgot tapasztalt, ezalatt szintén sötét fellegek tornyosultak, melyek az iskolatestvérek ifjú társaságát rettenetes romlással fenyegették. Lássuk csak mi történt.

1707 februárjában a tiszteletreméltó alapítónál megjelent Párisban egy 22 éves abbé, és lába elé borult és esengve két testvért kért tőle, hogy tervezett emberbaráti művét, fiatal iparosok részére felállítandó iskolatervét megvalósíthassa. Ezt az abbét Clémentnek hívták: XVI. Lajos udvari sebészének volt fia és a kor megróvást érdemlő szokása szerint, gazdag apátság várományosa volt. De La Salle hidegen fogadta a tervet. Három nappal e beszélgetés után ismét megjelent a klérikus. Ez alkalommal egy tanítóképzőért lelkesedve. A gyakran csalódott s megcsalt, Isten szolgáját nem lehetett a terv elfogadá-

sára birni. Egy teljes esztendeig háborgatta őt a tolakodó terveivel, leveleivel és ismételt látogatásaival. Clément már házat is keresett, amely alkalmasnak látszott a kérdéses tanítóképző elhelyezésére. Végre De La Salle engedett és kész volt megszerezni az érsektől a szerzetes házak alapításához szükséges engedélyt. Az érsek jóváhagyó szavát, Isten szavának tekintette. Tehát a kiszemelt házat meg kellett venni. 13.000 livresre volt szükség. Egy napon megjelent Clément De La Salle házában és magával hozta bizalmas barátját, Rogiert, hogy ez nevét adja a vételhez, mivel ő, mint kiskorú, nem szerepelhetett vevőként. Erőszkolta De La Sallet, hogy adjon barátjának bizonyos összeget, hogy ez előleget adhasson. De La Salle 5200 livrest adott Rogiernek, amelyet egy tanítóképző berendezésére kapott s mivel Rogier vonakodott nyugtát kiállítani, azért maga Clément tette azt. Clément 1709-ben megkapta a várt apátságot és ezzel együtt évi 7500 livres jövedelmet. Ezalatt atyja tudomást szerzett a vételről, amelyet fia idegen név alatt tett s azt kívánta, hogy kiskorúságára való hivatkozással nyilvánítsa érvénytelennek a vételt, mivel ehhez nem volt atyai beleegyezése. A fiú vonakodott atyja kívánságát teljesíteni, azért ez pert indított De La Salle ellen, mert fiát félre vezette. A vádra dél-franciaországi vizitációjáról Párisba sietett. Minden egyezkedésre haj-

landó volt, sőt szívesen lemondott volna a házról az udvari sebész javára. Azonban mind hiába. Ez azt akarta, hogy De La Sallet becsületétől és szabadságától fosszák meg.

Hogy a mérték teljes legyen a fiatal Clément is atyja oldalára állott, pedig annak idején ő keverte a nemes De La Sallet tolokodásával a szerencsétlen vételbe. A kancellártól követelte, hogy kiskorúságára való tekintettel minden kötelezettségétől mentse fel. Különösen akkor vált a helyzet kedvezőtlennek az Isten megcsalt szolgájára, mikor Rogier is a törvényszék elé lépett és kívánta, hogy a házat neki ítéljék, mivel az ő nevében, jöllehet nem az ő pénzén vették meg. A vádlottnak az volt a terve, hogy a Dél-Franciaországban megszakított vizitációt folytatja. Ezért nem akarta megvárni a pör végét. Egy emlékiratot készített tehát, amelyben a függő ügyet feldolgozta, amelyhez a fiatal Clémenttől kapott 13 levelet és az 5200 livresről szóló nyugtát is csatolta és átadta néhány tekintélyes embernek, kiket megkért, hogy fogadják keresztény szeretetükbe és járjanak közbe érte. Azonban mi történt? Az ügyvédek kiknek az íratokat kiadták, De La Salle ellen fordultak és cserbenhagyták őt. — Így teljesen elárulva és elhagyatva állt.

A törvényes ítélet csakhamar megjelent. A vádlottat elítélték és kötelezték arra, hogy

a vádlónak adja vissza az 5200 livresről szóló nyugtát és még 2300 livrest, melyet Clément különböző alkalomkor a tanítóképzőnek adott. Clément által aláírt összes iratokat semmisnek jelentették ki. A bíróság még egy megszégyenítő figyelmeztetést is fűzött az ítélethez: „Megtiltjuk a fentnevezett De La Salle urnak, hogy kiskoru gyermekektől ily ténykedéseket vagy pénzt követeljen és hogy ily eszközöket használjon és az összes költségek viselésére is kötelezzük.” Egy másik birói ítélet pedig Rogiernek adta a kérdéses házat.

Hol maradt az igazság? Hol remélhet az ember igazságot, ha nem a bírónál? Az ügy egész lefolyása kedvezőtlen, de jellemző fényt vet az akkori kor törvénykezésére. Azonban a hosszú pör csaknem teljes biztonsággal arra enged következtetni, hogy más emberek is dolgoztak a kulisszák mögött, olyanok, akik már előbb megkisérelték, hogy De La Salle helyett más papot állítsanak a szerzet élére; olyanok, akik előtt becses volt az iskolatestvérek munkája, de akik nem szerették azok alapítóját.

Isten azonban nem hagyja el övéit. Nagy szolgálója dicsőséggel került ki az üldöztetésből, míg ellenfeleit szégyen és gyalázat érte. Clément apátot egy államellenes összeesküvésben való részvétel miatt bevádolták és mint közönséges gonosztevőt vasraverték, halálra ítélték. Később megkegyelmeztek neki és életfogytiglani fegyházra változtatták át

büntetését. Rogier halálos ágyán akarta igazságtalanságát jóvátenni és legalább némiképp kárpótolni akarván a szent alapítót a szenvedett veszteségekért, azért „lelkiismereti kötelezettségéből” 360 frank évi járadékot hagyott neki.

De La Salle 2 évig tartózkodott Dél-Franciaországban. Meg akarta tanítani az északon lakó testvéreket, hogy közvetlen vezetése nélkül is kormányozni tudják a szerzetet; elvégre a halálra is kellett gondolnia, hisz már tul volt a hatvanon. A legnagyobb nehézségek között is megállták a testvérek a helyüket. Gyakorta megkisérelték a szerzeten kívül állók, hogy a szerzet szervezését és vezetését alapítója kezéből kivegyék; e kísérletek most megisméltódtak, csak más alakban.

Előttünk már ismeretes De La Chétardie, Szt. Sulpicius plébánosa, aki különben jótekonny és buzgó pap volt, csupán e tekintetben volt teljesen vak. Egy papot, Brout, aki a plébános szándékait ismerte, ennek ajánlatára az érsek kinevezte a Szt. Sulpicius plébánia területén levő összes testvér-iskolák felügyelőjévé. A főpásztornak azonban egyáltalán nem volt szándéka De La Salle főnökségét megszüntetni. Szt. Denisben tartott bérálás alkalmával nagy társaság előtt így szólt a testvérekhez. „Mondják meg De La Salle urnak, hogy mindenkor nagyra becsülöm őt, ő szent; imáiba ajánlom magam.” Ez mintegy bocsánatkérésként hangzott el. Brou

úr főpásztora akarata szerint, az iskolák felügyelője volt csupán, nem pedig a testvérek előljárója. Ez azonban egész másként fogta fel hivatalát; mert úgy akarta az az ember, aki csak eszköznek használta fel őt, mert így akarták azt De La Salle ellenségei.

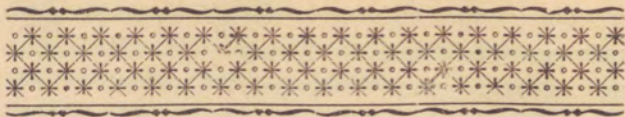
A szerzetet, melynek a szent egész életét szentelte, különálló egyházmegyei kongregációkká akarták széttépni, melyeket a mindenkori püspökök és plébánosok tetszésük szerint alakítanak át. Azonban egészen más volt a szélesebb látókörű alapító terve: Társaságának világot átfogónak kellett lennie és egységes belső vezetéssel állandóvá tétetnie. Brou úr beleártotta magát a párisi testvérek legbensőbb ügyeibe is. Kénye-kedve szerint utasította vissza a belépni szándékozókat és háttérbe szorította az igazgatók tekintélyét. Barthélemy testvér, aki az alapítót Párisban helyettesítette, sietve értesítette őt a történetekről. De La Salle azonban nem tért vissza Párisba, hanem azzal vigasztalta magát: „Ha munkám nem Istentől való, úgy is el fog pusztulni, ha pedig Istentől származik, akkor emberek nem ronthatják el azt.” Ekkor a legvégső eszközhöz fordultak a testvérek. Ez mutatja, mily jó véleményekkel voltak szent atyjuk erényéről. A párisi, a szentdenisi és versaillesi igazgatók és a legidősebb testvérek obedienciát küldtek neki, a következő tartalommal:

„Szeretett Urunk és Atyánk! Mi az első iskolatestvérek Isten nagyobb dicsőségére, Anyaszentegyházunk és szerzetünk javára rendkívül fontosnak tartjuk, hogy Ön az Isten művének — amely az Ön műve is — gondozását és vezetését ismét átvegye, mivel tett Istennek, hogy Önt alapítóul és oly hosszú időn át vezetőül használja. Mindenkinnek meggyőződése, hogy Isten megadta Önnek a szükséges kegyelmet és képességet és még most is részesíti abban, hogy ezt az új szerzetet, amely az egyháznak oly nagy hasznára van, helyesen kormányozza és az igazság kívánja, hogy kijelentsük, miszerint Ön ezt mindenkor szép eredménnyel és épülésünkre vezette. Éppen ezért alázatosan kérjük Önt, és megparancsoljuk Önnek szerzetünk nevében és felhatalmazásából, amelynek Ön engedelmességet fogadott, hogy vonakodás nélkül vegye át annak legfelsőbb vezetését. Ennek hiteléül aláírtuk. Kelt: Párisban, 1714. április 1-én.”

A testvérek elérték céljukat. De La Salle engedelmességből Párisba utazott. Ezalatt Brou előterjesztést tett az érseki udvarnál, hogy az iskolatestvérek előírásain változtathasson és most a jóváhagyás után járt. Azonban az érsek tudtára adta, hogy hagyja csak az ifjú társaság szabályait érintetlenül és csupán az iskolák felügyeletében járjon el, amire megbízást nyert. Már megtörtént a

döntés, mikor a szent a fővárosba érkezett. De La Chétardie, aki oly sok szíváfájdalmat okozott neki, már nem volt az élők között. Hivatali utódja igen kedvelte a testvéreket és Brou is tartózkodott ezután a túlkapásoktól. Nagy veszély mult el ismét. Az árulást, amely az Isten szolgáját érte, Isten kegyelmével megszégyenítette annak alázatossága és testvéreinek állhatatossága.

17. Napsugár.

„Bővelkedem örömmel minden szorongatásunk mellett.“
(II. Kor. 7, 4.)

A legsúlyosabb megpróbáltatások közepette a sokszor meglátogatott De La Salle ahhoz emelte szívét, aki mindent jóra tud fordítani. És megjött a mennyei vigasztalás sokat szorongatott lelke számára. Éppen akkor, midőn csaknem mindenkitől elhagyatva és elárulva állt, mutatta meg neki az isteni Mester, mily kedves előtte a szenvedés idején tanúsított türelme és megadása. Mint a napsugár a borus téli napon, úgy jelenik meg néhány esemény élete üldözésekkel teli időszakában.

Az ország déli részén való utazásai alkalmával, mindenütt szívélyes fogadtatásban részesült. Kedves fiai szabályszerűségükkel, jámborságukkal, önmegtagadó életükkel, a nevelés és tanítás terén elért szép eredményükkel a társadalom figyelmét csaknem mindenütt felkeltették s így szent alapítójuk nevét a legtávolabbi tartományokba is elvitték. Ezenkívül

a szerzet szemmel láthatóan növekedett; egymás után keletkeztek új intézetek. Lelki fiai száma pedig napról-napra növekedett és sok ezret tett ki azon ifjak száma, akik a testvérektől nyertek keresztény nevelést és oktatást. Valóban, ez szentünk számára nagy vigasztalás és az isteni jószág és kegyelem jele volt!

Előkelő családból származott és képzett ifjak ajánlották fel szolgálatukat. Egy délvidéki látogató útjában, a Parmenie hegy egy magányos zarándok-házában tartózkodva, nem messze Grenoble-tól, egy egyszerű ruhába öltözött zarándokkal találkozott. Nemesi neve volt, előkelő nevelésben részesült. Dulac De Montisambert-nek hívták. 14 éves korában lépett a hadseregbe és egy év alatt hadnagy lett. Ilyen fiatal embernél természetes volt, hogy nem mindenben állott ellent a katonai élet kísértéseinek. Csakhamar játéknak adta magát s a sok veszteség arra bírta atyját, hogy a hadseregből való elbocsájtását kérje és hazavigye. Midőn egy idő múlva úgy látszott, hogy megerősödött jó feltételeiben, megengedték neki, hogy egy másik ezredbe lépjen. Csakhogy a régi játékszenvedély ismét feléledt és uralkodott áldozatán. Nagy veszteségek után végre kezdett magábatérni. Ekkor történt aztán, hogy 1709-ben, a malplaqueti csatában súlyosan megsebesült. Betegsége alatt komolyan s csodálkozással olvasta a szentek életét. A keresztény erényhősök ön-

feláldozása, nagylelkűsége mély hatást gyakorolt lelkére. Megragadta a kegyelem s mint második szt. Ignác, elhatározta, hogy lemond a földi fejedelmek szolgálatáról és a mennyei Király tisztjévé lesz. 22 éves korában vett búcsút, a katonaélettől, eladta lovát és Grenobléba ment, hol tíz hónapig különböző kórházakban betegeket ápolt.

Midőn éppen Rómába és Lorettóba akart zarándokolni, Parmenien találkozott De La Salle szt. Jánossal, akit kért, hogy vegye fel a keresztény iskolatestvérek szerzetébe. A szent próbára tette hivatását és 1713. március 19-én, Szt. József ünnepén magával vitte Grenobléba. Ott lenyirták a tiszt szép hosszú haját, a szent ráadta a rend ruháját és Ireneus testvérnek nevezte el. E testvér később nagy szolgálatokat tett a rendnek, különösen, mint jóni noviciusmester.

Utazása közben értesült De La Salle, hogy régi barátja, Charnel gróf halálosan megbetegedett. Mint sok más, úgy ez az ember is, — ki a francia királyi udvar kegyét élvezte, — néhány éve, mindjobban ez idők kárhozatos tévtanának, a janzenizmusnak hálójába került. Végül is XIV. Lajos kénytelen volt a tévutra csúszott Charnel gróft Párisból vidéki kastélyába száműzni. Most a halál karjában feküdt. De La Salle, aki ismerte a janzenisták makacsságát nem mulaszthatta el, hogy fel ne keresse őt. A betegen súlyos

operációt végeztek s az istenfélő barát mindent elkövetett, hogy az örökkévalóság kapujában állót az anyaszentegyház kebelébe visszavezesse. A megtérítés sikerült. A gróf örök álmra zárta le szemét, miután a szent kibékítette az egyházzal. De La Salle pedig a minden jó adójához emelte fel a szemét, aki megengedte, hogy ismét megnyerjen egy lelket a mennyország számára.

Ugyanebben az időben térített meg a szent egy másik bűnöst is. Ezt úgy mondjuk el, mint azt Speil, boroszlói kanonok De La Salle életrajzában elbeszéli: „Élt egy fiatal, 18 éves abbé, kit gazdag szülői papi hivatásra kényszerítettek a nélkül, hogy hivatása, vagy kívánsága után érdeklődtek volna. Már három éve igyekezett a bilincseket lerázni, amelyekbe, amint mondta, szabadságát verték. Napfényre kerülő hibái, vagy mondhatjuk vétkei, végül is megrémitették szülőit és azok azt gondolták, hogy az oratóriánusok, akik szintén nevelők voltak, majd ismét jóutra térítik. Azért ezekre bízták az ifjút. Csakhogy mikor tanítói azt gondolták, hogy szobájában alszik, keresztülmászott a kerítésen és az egész éjszakát a színházban vagy tánc és játék közepette fiatal, szilaj barátaival töltötte, akik éppen oly rosszak voltak, mint ő maga. Azért azt tanácsolták az oratóriánusok a szülőknek, hogy adják át De La Sallenak a fiatal kléríkus. És valóban, az iskolatestvérek élete,

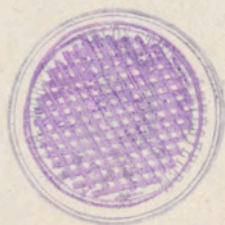
amelyet állandóan maga előtt látott, oly benyomást tett rá, hogy most, — első alkalommal — ösztönözve érezte magát, hogy magába szálljon. A szent alapító tekintete ellenállhatatlanul tiszteletre gerjesztette, s elhatározta, hogy lelkét előtte feltárja. Nemcsak általános gyónást végzett egész életéről, hanem örökre mellette akart maradni és iskolatestvér lenni. A szülők örültek megtérésén, azonban semmikép sem akarták megengedni, hogy iskolatestvér legyen. „Az iskolatestvér hivatása“ — mondták — „tulalacsony a mi családunknak.“ Az ifjú sírva hagyta el a testvérek házát. Szülői más szerzetbe adták, azonban itt csak színlődött s bánatában meghalt, mert nem követhette az iskolatestvérek szerzetébe való hivatását.“

Még más csodálatos megtérésekről is tesznek említést életirói; mert élete eme szakában sok ifjút vezetett vissza Istenhez. Az elmondottak is elegendők meggyőzésünkre, hogy mennyire tudott hatni az emberek szívére s milyen kedves volt a jó Isten szemében is az, akinek közreműködésével szent kegyelme eme csodáit művelte.

De La Salle szent János oktatja a gyermekeket.

18. Örökre biztosítva.

„Ime, mily jó és kedves, ha a
testvérek együtt laknak egyet-
értésben!“ (Zs. 132, 1.)

Mikor De La Salle visszatért a fővárosba, amint már előbb hallottuk, a béke teljes volt. Elment tehát Szt. Jonba, Buen mellé, ahol az érsek oly kedves volt vele szemben, ahol hatalmas intézete volt, mely igen szépen fejlődött. Ott élt teljesen csendben, elrejtve; egy szegényes cella volt lakása. Remélte, hogy régi tervét most megvalósíthatja. 65 éves volt. Közeledni érezte halálát és azért azt szeretne volna, hogy egy testvért válasszanak meg utódjául. Éppen a papok közül gondolták sokan azt, hogy a testvérek nem képesek egyedül vezetni a szerzetet, miután nem papok. Ezt a téves nézetet sokan vallották s bizonyára a fiatal szerzet vesztére lett volna, ha még a szent alapító életében meg nem előzik. Nagy volt a veszély, hogy olyan előjárót erőszakolnak rájuk, aki nem tartozik a szerzethez. Azonban vezetheti-e a szerzetet olyan főnök megfelelő eredménnyel, aki nem

annak szellemében nevelkedett fel, s nem élt annak szabályai szerint? Ilyen rendszer egyházmegyei vagy éppen plébániai kongregációkká tette volna a virágzó szerzetet, s ki lett volna téve a mindenkori pártfogó szélszélyének s a biztos megsemmisülésnek. A szent alapítónak azonban sokkal nagyobb tervei voltak, azért most, élete alkonyán minden eszközt megragadott, hogy az iskolatestvérek szerzetét minden időkre megalapozza. Az elmúlt 200 év fényesen beigazolta, hogy jó alapokra helyezte.

A szent összegyűjtötte Észak-Franciaország legkiválóbb testvéreit, és kijelentette, hogy az a szándéka, hogy előljárói hivatalát leteszi és azt kívánja, hogy a testvérek minél előbb válasszanak maguk közül általános főnököt. A testvérek megdöbbenek ugyan lelki atyjuk tervének hallatára, de végre is hallgattak az ész szavára. Megbízták azért Barthélemy testvért, ki a szentet már Párisban is helyettesítette, hogy a rend összes házait látogassa meg és közölje velük, hogy általános káptalant fognak tartani. Együttal ígértesse meg minden testvérrel, hogy a káptalan határozatait elfogadja és követi.

Barthélemy testvér, hogy az idővel takarékoskodjék, lovon tette meg az utat. Mindenütt a legelőzékenyebb fogadtatásra talált és 1707. májusában 5 havi utazás után ép-ségben érkezett vissza Szt. Jonba. Ez év

pünkösdjén 16 igazgató gyűlt össze a káptalanra. 6 nem jelenhetett meg. De La Salle nem vett részt a káptalan ülésein: „Én a cellámban maradok és imádkozom értetek a Szentlélekhez.“ Csak exhortációkat tartott nekik. Barthélemy testvért választották meg elnöknek. Három napi lelkigyakorlat után következett az általános főnök választása. A nevezetes nap reggelén a káptalan minden tagja a szentáldozáshoz járult és közösen kérték a Szentlélek segítségét. A választás szavalócédulákkal történt; szótöbbséggel Barthélemy testvért választották meg a keresztény iskolatestvérek új általános főnökévé. Az új generális aláírta a jegyzőkönyvet azaz a megjegyzéssel, hogy a választást elfogadja, eleget téve az engedelmességnek, amelyet fogadott, egyben hozzáfűzte az ígéretet, hogy mindenkor csak Isten dicsőségét és a társaság javát tartja szem előtt. Azután beszámoltak a szent alapítónak a választás eredményéről. Egyáltalán nem lepődött meg, mert azt a kimenetelt várta.

Örömében, hogy megszabadult az előljárói tisztségtől és hogy a szerzet egységes vezetését a jövőre nézve biztosítva látta, felkiáltott: „Legyen áldott az Úr neve, semmin sem történik változás: Barthélemy testvér már régen gyakorolta az általános főnök hivatalát!“

Az új generális kérte, hogy adjanak

melléje két asszistenst, akiknek tanácsát a szerzet fontosabb ügyeiben kikérhesse. Teljesítették kívánságát és két igazgatót asszistenssé választottak. Mivel Barthélemy testvér eddig noviciusmester volt, ez a hivatal azonban nem egyeztethető össze a generáliséval, azért helyette Ireneus testvért nevezték ki noviciusmesternek. A szent alapító kérésére még tartottak néhány ülést, hogy megvizsgálják, miként vált be eddig a szabály a gyakorlatban. Összegyűjtötték véleményeiket és kívánságaikat s átadták a szent alapítónak, hogy a szabályokat tartalmilag és formailag véglegesen összeállítsa. Ő készségesen megígérte kérésük teljesítését. Majd pedig ünnepélyes hálaadó istentisztelettel fejezték be a keresztény iskolatestvérek első általános káptalanját.

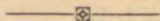
Barthélemy testvér generálissá való választását minden ház örömmel és egyhangulag fogadta. Teljes egység uralkodott. Az új generálissal szemben teljes bizalommal viseltettek. Az a körülmény, hogy noviciusmester volt, már előre is biztosította számára hajdani növendékei szeretetét; azonban az idősebb testvérek is ragaszkodtak hozzá nyájassága, kedvessége és szivessége miatt. Ő maga pedig mindig kikérte a szent alapító tanácsát és gyermeki tanulékonyssággal követte azt. Sohasem felejtette el, mivel tartozik neki, mint a szerzet alapítójának és mi

sem volt számára terhesebb, mint mikor a szent alapító a tisztelet valamely jelével illette őt.

Az Isten szolgálja pedig teljes buzgósággal fogott a munkához, hogy a már nagy vonásokban meglevő szabályt véglegesen kidolgozza és megszövegezze. Életének egyik legfontosabb pillanata volt, midőn a befejezett, saját kezével írt szabályt az általános főnöknek átnyújtotta. Ez az irat nyilvánvalóan a legfontosabb volt összes munkái között. Az eredeti irat sajnos elveszett. Azonban a másolatok közül, melyeket Barthélemy testvér aláírásával hitelesített és minden háznak megküldött, megvan még az iskolatestvérek levéltárában az 1718. október 31-én Troyes-ba küldött példány. Mily nagy hála töltötte el a szent alapító szívét Isten iránt, amint készen látta maga előtt a szabályt, azt a szabályt, amelyért annyit dolgozott és szenvedett, melyért évtizedeken keresztül annyi ellentmondást kellett eltűrnie. Biztosítva volt élete munkája és megnyugodva zárhatta le szemét. — Mielőtt azonban a szent ember élete alkonyát és szép halálát ecsetelnénk, előbb még legjellemzőbb erényeit mutatjuk be, egy pillantást vetünk nagy, nemes lelkébe, hogy még nagyobb tisztelettel és csodálattal kísérjük el az örök élet kapujához.

IV. Az erénykoszorú.

19. A hit pajzsa.

„Az igaz a hitből él.
(Róm. 1, 17.)

XIV. Lajos kora, melyben De La Salle élt, a hitért való küzdelem ideje volt. A janzenista eretnekség megrontotta a lelkeket. A szent egy pillanatig sem ingadozott. Az egyház oldalán, a pápa mellett, ott volt a helye, megemlékezve e szavakról: „Ahol Péter, ott az egyház!” Amikor a pápa „Unigenitus” kezdetű bullája megjelent és lesújtott a janzenizmus híveire, tért vissza De La Salle Grenobleból Párisba. S éppen Noailles bíboros-érsekhez akart menni, hogy megköszönje az utóbbi években, az iskolatestvérekkel szemben tanúsított jóságát. Mikor azonban megtudta, hogy az a fentnevezett bulla ellen tiltakozott, hithűsége nem engedte, hogy az egyház fejedeleminél látogatást tegyen. Inkább örökre lemondott kegyéről, úgy a maga, mint

testvérei részéről. Mily nagyon fájt neki, midőn látnia kellett, hogy öccse, a reimsi káptalan kanonokja is a makacs janzenisták soraiba állt! Mit tett a szent férfiú, midőn intései süket fülekre találtak öccsénél? Minden levelezést megszakított vele. Ez nagyon fájhatott öccsének, — aki mindig nagy tisztelettel viseltetett bátyja és nevelője iránt, — amint az az 1719. január 3-iki leveléből kitűnik: „Legkedvesebb Bátyám Uram! Ugy látszik, te elhatároztad, hogy megfelelkezel összeköttetésünkről és egy vagy több éve is már egészen visszavonultál tőlünk; egy idő óta nehéz volt tőled a legfontosabb dolgokra is választ kapnom. Még sem érzem magam felmentve a kötelezettség alól, azért bátorkodom neked mégegyszer írni. Nemcsak azért, hogy irántad való tiszteletemet az év elején lerójjam, amelyben a legnagyobb boldogságot kívánom neked, amelyet az ember ez életben csak élvezhet, hanem, hogy emlékezetedbe idézzek kongregációdra vonatkozólag néhány fontos dolgot, amelyről már többször volt szerencsém veled beszélni és neked írni.“

Hithűség tekintetében is szerencsésebb volt De La Salle kongregációjával, mint verrokonaival. Neki — mikor a pápa ítélete megjelent — nem kellett semmit elfogadnia, semmit elvetnie. Mindent megtett, ami csak hatalmában volt, hogy a 101 tételről, — amelyet a bulla kárhoztatott, — felvilágosítsa a testvé-

reket. Az iskolatestvérek kitűntek az apostoli Szentszék iránt való tiszteletükkel és a janzenizmus iránt táplált megvetésükkel. Egyetlen egy akadt, aki a janzenizmus felé hajlott, azonban a szent, amíg élt, azt is megtartotta a kötelesség útján. Az alapító halála után azonban a szerencsétlen testvér engedett a kísértésnek. Észrevette, hogy az egész szerzetben egyedül van janzenista elveivel és hogy ki ne dobják, maga lépett ki. Idegen országban akart lelkiismereti szabadságot keresni; midőn azonban e célból Marseillesben hajóra szállt, a hajó mindnyájukkal együtt elsüllyedt. Hajótörést szenvedett hite, hajótörés okozta halálát is.

Grenoblei tartózkodása alatt észrevette De La Salle, hogy egy jámbor asszony az egyháztól tiltott és janzenista eretnekséget tartalmazó könyvet tartogat. Szemére vetette azt. A nő tudatlansággal védekezett és átadta De La Sallenak a könyvet, hogy semmisítse meg. Ugyanezt a könyvet már eltávolította saját könyvtárából, nem hallgatott a testvérek szavára, akik meg akarták győzni, hogy neki, mint teológiai doktornak megengedhető, hogy ily könyvei legyenek és azokat olvassa.

Már láttuk, hogy a janzenisták mily erőmegfeszítésekkel akarták az iskolatestvéreket saját szolgálatukra megnyerni. Nagyon jól megértették a mondást: Akié az ifjúság, azé

a jövő. Ha megtudtak volna nyerni egy ilyen nagy kongregációt céljaiknak, jelentős előnyhöz jutnak. Innen magyarázhatók fényes ígéreteik. A szent, mint tudjuk, hajlíthatatlan maradt. Szívesen lemondott minden előnyről, sőt kitette magát üldözésüknek. „Mindenre, amit az egyház elénk ad, hogy higgyük, azt kell mondanunk minden vonakodás és kételkedés nélkül: Hiszek!!“ Erre intette a testvéreket s e szerint járt el maga is. Egy iratában meghagyta a testvéreknek: „Minden fáradozástok arra irányuljon, hogy megszerezzétek a hit szellemét, hogy azt pajzsul használva, az ördög támadásait kivédhessétek.“

Ilyen volt a nagy ember hite. Ez irányította egész külső viselkedését és ez adta meg belső életének is az irányt az ég felé. Ennek a hitszellemnek szükségképpen gyümölcse volt az istenfélelem, amellyel mindenkinek épülésére szolgált. Mélyen áthatotta lelkét az Isten jelenlétének gondolata. Ha belépett a ház valamely helyiségébe, mindig térdre borult, hogy a mindenütt jelenlevő Istent imádja. E jámbor szokást testvérei számára is előírta. Mily tisztelet sugárzott arcáról, midőn imádkozott! Breviáriumát csaknem mindig térdén állva és mindenkor fedetlen fővel imádkozta. Lelki összeszedettsége és jámborsága, amelyet templomban testtartása is elárult, magával ragadta a testvéreket, sőt a növendékeket is. A hívek csodálkozással adóztak mind-

nyájuknak a nyilvános istentiszteleten tanúsított szerénységükért.

A szent szerette ha díszes volt az istenháza. A testvérek házai szegények és a szerzetesi szegénységnek megfelelők voltak. A Legfölségesebb lakásának azonban kívánsága szerint, Isten fölségét és méltóságát kellett visszatükröznie. Első életírója azt mondja róla: „Mindig szomorkodott azon, ha magánemberek háza pompásabb és értékesebb volt, mint a templom és a nyomorult teremtmények cifra-ságaikat az oltár zsámolyához hozták, hogy lássák őket az emberek, mintha csak gazdagságukkal annak szegénységét akarnák kigúnyolni, aki a mennyekben uralkodik.“

Minden, aminek szentelt jellege volt, nagy tiszteletben állott előtte. A ház minden szobájában volt szenteltvíztartó és a szent és övéi minden alkalommal használták, ha ki- vagy bementek. Ha valaki a szentmise bemutatásakor megfigyelte, megcsodálhatta benne a hit emberét. Halljuk itt is egy kortársa tanúbizonyságát.

„Mikor térdet hajtott, sohasem mulasztotta el a földet érinteni. Mikor magát meghajtotta, azt mindig mélyen, jámbor méltósággal és komolysággal tette. A kereszttvetést megfelelő pontossággal végezte. Egyszóval: A szent cselekmények végzésében mindig ugyanazt a figyelmet, illemet és méltóságot tanúsította. Mindez mutatja azt a benső lelkiületet, mely őt

áthatotta, azt a vallásos meggyőződést, mely ezt véghez vitte benne. Nagyon alkalmas volt ez arra, hogy a nép épülésére szolgáljon és szent hitünk iránt való nagyrabecsülést benne növelje“ (Blain.)

A szent nagyrabecsülte a papot, akit az Isten helyettesének tekintett. Azért volt ő egész életében az Ur szőlőjének fáradhatatlan munkása. Szerette egyházi ruháját és csupán néhány órával halála előtt vetette le. Púderozott hajfürtök és parókák, amelyek e korban papoknál is kezdtek szokásossá válni, iszonyattal töltötték el.

Szükséges szólnunk arról a tiszteletről, amellyel előljárói iránt viseltetett, kikben mindig Isten helyettesét látta. Bármennyire méltatlanok voltak azok a hivatalra, bármilyen igazságtalanul bántak is vele, sohasem változott meg velük szemben való viselkedése.

Emlékezzünk a párisi érsekkel szemben tanúsított alázatos megadására, midőn ez letette az iskolatestvérek főnökségéről. A panasz és keserűség egyetlen szava sem hagyta el ajkát, szenvedett szótlantul.

A szent fiai mindig megemlékeztek hithű atyjuk intelmeiről és példájáról és az iskolatestvérek szerzetének cimere tündöklő csillagot mutat ezzel a felírással: „*Signum fidei — A hit jele.*“

20. A bizalom csillaga.

„Akik pedig az Úrban bíznak,
megifjodnak erejökben, szár-
nyok kel, mint a sasoknak,
futnak és nem fáradnak, jár-
nak és nem fogyatkoznak el.“
(Izaiás 40, 31.)

Néhány vonás De La Salle szent János életéből elegendő lesz, hogy Istenbe vetett, sziklaszilárd bizalmát elénk tárja.

Egy alkalommal Párisba, egy ujonan nyitott házba kellett vinni a butorokat. Az ehhez szükséges iparosok és fuvarosok már csaknem befejezték munkájukat, mikor Tamás testvér, aki a ház anyagi ügyeit intézte, a legnagyobb rémülettel vette észre, hogy nincs meg a szükséges pénz a munkások fizetésére. Szomorúan gondolt arra, hogyan fog az emberek-ből kitörni a harag, hogyan fognak átkozódás és szitkozódás által Isten ellen véteni, mivel nem tudja bérüket kifizetni. Aggodalommal teli szívvel sietett előljárójához és közölte vele a dolog állását. Itt megtudta, hogy pénz egyenlőre nincs, azonban bizzék Istenben,

akinek hatalmában áll segíteni. A jó testvér erősen bízott előljárója imájában. A nap elmúlt, de a szükséges pénz még mindig nem volt meg.

A következő napon Tamás testvér ismét elment a szenthez, hogy elmondja neki szükségét, de most is ugyanazt a feleletet kapta, mint előző nap. Az erőshitű pap a meghallgattatás biztos reményében ment a kápolnába és az isteni Megváltó elé terjesztette gondjait. Az aggódo testvér a segítség minden reménye nélkül ment ismét dolgára, midőn hirtelen ösztönözve érezte magát, hogy egy öreg szekrénybe bele nézzen, amely kinn állt az udvaron, hogy elvigyék. Előzőleg gondosan kitisztították és átnézték. És ime, most egy csomagot talált benne — 40 tallérral, amely éppen elegendő volt a munkások kifizetésére. Örömmel sietett De La Sallehoz, aki sajátságos nyugalmával csak azt felelte: „Látja, hogyan segít a jó Isten azokon, akik benne bíznak!”

Ugyanaz a Tamás testvér még más csodálatra méltó dolgokat is beszél el. „Amikor Párisban, a „nagyházban“ gondnok voltam, — beszéli ő — vagy minden hiányzott, vagy nem futotta az egész közösség számára. Ekkor elmentem a jó atyához, hogy közöljem vele a dolgot. Megparancsolta, hogy csak adjam fel, amit az Isten adott és jóságában még adni fog. És valóban adott is, mert az étkezés után éppen annyi maradt, mint egyéb

napokon, mikor nagyobb adagokat adtunk. A szakács és a gondnok, akik csak félannyit szolgáltak fel, mint amennyi 60 ember számára szükséges volt, csodálkozva néztek egymásra és egymást kérdezgették, hogy talán valaki titokban meghozta a szükséges élelmet. Ilyen szemmel-látható csoda háromszor, négyszer megismétlődött, közben pedig észrevettük, hogy a jó atya csaknem az egész napot a kápolnában, imádságban töltötte.“

Egy napon közölte vele a testvér, hogy semmi sem áll rendelkezésre, hogy a vacsorát elkészíthesse. Az Isten szolgája azonnal térdre borult és teljes ájtatossággal rövid imát mondott. Abban a pillanatban csöngetnek a kapun. Kimentek és ime, egy jótékony hölgy, aki ismerte a testvérek szegénységét, jelentős pénzüsszeget ajánlott fel. A nagy szükség ismét elmúlt.

Szent Jonban tűz ütött ki egy napon. A szent éppen breviáriumát imádkozta a betegszobában — térdenállva. A nagy ház minden lakója a tűz helyére sietett, és megkísérelte oltani a tüzet. A nagy izgalom mindenkit hatalmába kerített és szokatlan zaj volt a betegszoba előtt. A szent semmit sem vett észre mindebből, oly mély ájtatossággal végezte imáját. Csak az ima befejezése után hagyta el a szobát s csak akkor látta a pusztító elem terjedését, amely az egész házat pusztulással fenyegette. A nélkül, hogy a megdőbbent test-

vérek segítségére sietett volna, még abban a pillanatban visszatért a betegszobába. Ott térdre borult a feszület előtt és ostromolta az eget, hogy távoztassa el övétől a fenyegető szerencsétlenséget. És ime, mily csoda! A tűz abban a pillanatban lelohadt, s csakhamar minden veszély elmúlt. A feltűnő segítség is bizonyítéka annak, mily nagy volt a szent alapító imájának hatalma.

Egy alkalommal Szt. Jonban elfogyott a testvérek kenyér-készlete. De La Salle elküldött egy testvért a kartauziak kolostorába, hogy ott alamizsnát kérjen. Azonban a testvért nem szívesen fogadták. Midőn leverten hazafelé tartott, egy csomag levelet talált az uton, amit annak a kolostornak szolgálja vészített el. A testvér jelentette a lelki atyjának a történeteket. „Hála Istennek! — mondta az, — úgy látszik, Isten akarata, hogy éppen a kartauziak segítsenek rajtunk. Menjen el még egyszer és vigye el a talált csomagot. A testvér teljesítette megbízását: most már barátságosan fogadták és a kolostor priorja több zsák gabonát adott De La Salle szegény szerzetesközösségének.“

Az Isten nagy szolgálja oly határtalan bizalommal viseltetett az isteni Gondviselés iránt, hogy sokszor félt, ha kivételesen több pénz volt a háznál, mint amennyire pillanatnyilag szükség volt. Egy napon a ház két legidősebb testvérének csekély pénzösszeget

60 márkát mutatott, — ez volt a ház egész pénzkészlete — és mondotta: „Mit tegyünk ezzel a sok pénzzel? Látjátok, hogy nem vagyunk valóban szegények.“ Joggal mondja Blain, a szent első életírója és egyben kortársa: „Mily nagy lehetett annak a háznak szegénysége, amelyben 60 márkát nagy kincsnek tekintettek! Mennyire át volt hatva a szegénység szellemétől az, aki túl gazdagnak tartotta magát, mert 60 márkát látott maga előtt, amely összeg szerzetes családjá szükségleteinek fedezésére szolgált!“

Új házak alapításánál a legnagyobb igénytelenséget mutatta a házak alapítóival szemben. Mindig csak a legszükségesebbet kérte. A testvérek bizzanak a jó Istenben. Egy alkalommal a roueni szegény-iskola igazgatója panaszkodott neki, hogy a testvéreknek a legszükségesebb is hiányzik és hozzátette még, hogy inkább hagyjanak ott olyan helyet, ahol a szegény ifjúságnak teljesített szolgálatokat nem tudják megbecsülni. „Hisz Ön az evangéliumban?“ — kérdezte a tiszteletreméltó alapító. „Igen,“ — volt a felelet. A csüggedőt ezután e szavakra emlékeztette: „Keresétek először az Isten országát és a többi hozzáadatik nektek!“ És az igazgató nagy bizalommal telt el az isteni Gondviselés iránt és attól kezdve teljesebbé látta magát és övéin az isteni Üdvözítő szavait.

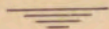
„A bizalom a remény különösen magas foka s azáltal nyilvánul meg, hogy az élet minden helyzetében és szükségében egész nyugodtan és bátran Istenre hagyatkozunk, különösen pedig a megpróbáltatás és szomorúság idején egyedül Istentől várunk szabadulást.“

Azt az erényt, amely a jámbor keresztényt lelkesíti, hogy Isten dicsőségére és az emberiség javára nagyot és nemeset alkosson, Isten tiszteletreméltó szolgája mindig valóban hősi módon gyakorolta. Egész élete az ellentmondások láncolata volt, amelyet az emberek részéről kellett elviselnie. Mikor kanonokságáról lemondott, hogy átvegye a testvérek vezetését, csaknem egész családja és minden barátja ellene volt. A nélkül, hogy természetére hallgatott, vagy az emberi bölcsességhez fordult volna tanácsért, tanító-szerzetét egyedül a szent szegénységre és az isteni Gondviselés iránt való föltétlen bizalomra építette. Hogy ezt tényleg bebizonyítsa, egy nagy éhség idején minden vagyonát kiosztotta a szegények között. E miatt gyakran kényszerült maga is kenyeret koldulni, vagy más szerzetesközösségtől az étkezés maradékait alamizsnaként elkérni.

Néha nem fizették meg neki a megígért összeget és sokszor kellett tapasztalnia, hogy előbbi védői legádázabb ellenségeivé lettek. Házát a szószeros értelmében kirabolták, őt

magát bíróság elé hurcolták és igazságtalanul vádolták. Némely testvér szigorú eljárása üldözést keltett, azt neki kellett elszenvednie. A halál elragadta legjobb tanerőit, hogy úgy látszott, minden terve füstbe ment. A legszégyenletesebb cselszövésekkel és csalárd utakon igyekeztek kiragadni kezéből a szerzet vezetését, úgy, hogy végre is menekülésben kellett védelmet keresnie ellenségeivel szemben. Egyszóval 40 éven keresztül oly nagy ellenállást kellett leküzdenie és oly súlyos üldözéseket kiállania, hogy azok elviselésére csakis az a rendíthetetlen bizalma képesíthette, amellyel az isteni Godviselés iránt viseltetett.

Szent Pál buzdításához híven, mindeme megpróbáltatások idején Istenbe vetette reménye horgonyát és nem félt sem az emberek gonoszságától, sem a pokol csalárdságaitól. Igen, hősiességében odáig ment, amit egy szent sem tett meg, sem előtte, sem utána, hogy fogadalmat tett: inkább éhenhal, semhogy az Isten művétől, vagyis az ifjúság nevelésével foglalkozó rend alapításától eláll. (Krebs.)

21. A szeretet szárnyain.

„Most megmarad a hit,
remény, szeretet, e három;
azonban a legnagyobb közü-
lük a szeretet.“

(Kor. I. 13. 13.)

Egy napon éppen az imént befejezett asztali-olvasásról beszélgetett De La Salle testvéreivel. Ekkor oly zaj keletkezett a szomszédos kertben, hogy a testvérek nem értették meg egymás szavát és befogták fülüket, hogy ne hallják azt az istenkáromlást és durva kiabálást, amely a szomszédból áthalatszott. Szívükben kérték Istent, hogy bocsásson meg, kinek szent Fölségét most ily rettenetes módon megsértik. A szent azonban a zaj keletkezésétől kezdve magába mélyedve állt s semmit sem hallott. A testvérek várták, hogy majd ő is megvetésének ad kifejezést s mennyire csodálkoztak, midőn hallgatott. Még a körülállók kérdéseire sem felelt, midőn ezek érdeklődtek, nem hallott-e valamit. Ekkor sejtették, hogy mesterük Isten szemléletébe merült s szívében Isten sugallatára hallgatott és nem vette észre a gonosz emberek gyalázatos őrzöngését. A társalgás

folyamán elszólta magát, hogy ő tényleg nem hallott semmit. Majd mikor a testvérek csodálkozását látta, megbánta, hogy ezt kimondta. Ez az esemény is bizonyítja, mily bensőséges társalgást folytatott Istennel, szeretettől lángoló szíve.

Utazásai alkalmával, melyeket legtöbbszöri gyalog tett meg, lelke állandóan az Istennel foglalkozott. Útközben csaknem megszokás nélkül imádkozott, hasonlóképpen pihenési alkalmával is. Egyszer Reimsből Páris felé tartott. Egy boulognei testvér, Vigneron kísérte. A szent megparancsolta neki, hogy hagyja magára, hogy elmondhassa breviáriumát. A kísérő tehát előre ment. Később, mikor hátra tekintett észrevette, hogy előljárója nem követi, sőt még csak közelében sincs. Visszatért tehát, hogy megkeresse. Végre megpillantotta őt, imába merülve. Közelebb menve hozzá, látta, amint szemét az égre emeli, elragadtatásban volt. Sajátságos, hogy ez a látvány félelemmel töltötte el ezt a testvért. Megrántotta hát előljárója ruháját, hogy őt elragadtatásából magához térítse. Célját elérte ugyan, de a szent e szavakkal büntette meg: „Nem mondtam Önnek, hogy csak menjen előre?“ — A testvért valami csodálatos félelem nyugozta le, úgy, hogy végre elhatározta, hogy elhagyja a szerzetet. Mikor a szent alapító meghallotta, hogy Vignerón ki akar lépni, hogy megházasodjék, azt

írta neki, hogy ne tegye ezt, mert Isten nem fogja megáldani házasságát. A szent atya intelme eredménytelen maradt. A hűtlen megházasodott. Felesége megvakult, több gyermeke nyomorékon jött a világra, a többi pedig később lett azzá. Az oly súlyosan meglátogatott atya később maga panaszkolta el baját a boulognei püspöknek és megmutatta neki De La Salle figyelmeztető leveleit.

Az alábbi tény mutatja, mily édes nyugalmat talált a szent az égi dolgokról való elmélkedésben. Egy apáca, akinek lelkivezetője volt, tanácsot akart tőle kérni. A szent elment a nővérek házába. Mielőtt a társalgószobába ment volna, szokásához híven látogatást tett a kápolnában. Két teljes óráig maradt ott az Oltáriszentségben rejlő Üdvözítővel társalogva. E közben elfeledkezett jövelele céljáról: felkelt és hazament. Ezalatt a nővér hiába várta. S mikor ez a tiszteletreméltó alapító legközelebbi látogatásakor neheztelését fejezte ki, hogy ígérete dacára sem jött el, a szent azt felelte neki: „Nővérem, én azt hittem beszéltem Önnel.“ Ha el is kellett fogadnia az állított tényt, mégsem akarta annak magyarázatát adni.

Aki szeret, gyakran gondol szeretetének tárgyára. Szíve vele foglalkozik állandóan. És mivel De La Salle oly szívből és oly bensőségesen szerette Istent, minden kívánsága az volt, hogy Istenre és istenes dolgokra gondoljon.

Ebből magyarázható meg a hallgatás és a magány iránt való szeretete is. A világ zajában nem lehet megtalálni Istent. Azért szerette annyira a lelkigyakorlatokat, amiket gyakran tartott, hogy az isteni szeretet tüzét újra, meg újra felélessze szívében. — Mily munkát végzett ez a nagy ember egész életében! Még legcsekélyebb kötelességét sem hanyagolta el azért, hogy imáját jobban végezhesse. „Azonban minden munkája szakadatlan imádság volt,“ mert a nap folyamán gyakran felajánlotta azokat Istennek és ha nem is gondolhatott állandóan közvetlenül Istenre, mert nehéz hivatásbeli kötelességei lelki tehetségeit igénybe vették, mégis a jószándék gyakori felindítása által minden munkáját istentiszteletté tette. Különösen rövid fohászok által szerette lelkét időről-időre a mennyország felé emelni. Igyekezett, hogy e gyakori fohászokat a testvérekkel is megszerettese, hogy ezt megszokják. Iskoláiba bevezette és mind a mai napig szokásban van az iskolatestvéreknél, hogy minden óra alatt egy-egy fohászt végeznek és Isten szent jelenlétére gondolnak. A szent egyik iratában erre vonatkozólag azt mondja: E rövid imák elvonják a lelket az érzéki és külső dolgoktól, hogy a lélek, amely még nem volt egészen Istené, most a lelkiekkel foglalkozzék. Arra szolgálnak, hogy elűzzék a haszontalan és rossz gondolatokat, melyek a világgal való érintkezés közben, lelkünkbe lopódnak.

Ezek segítségével szívünkben az isteni szeretet tüzét éleszthetjük és fenntarthatjuk, amelynek lángja lelkünk gyengesége és szívünk állhatatlansága folytán kezd kialudni.

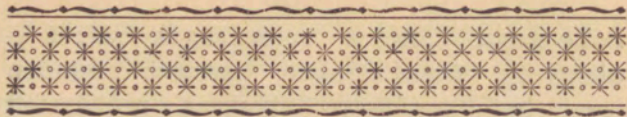
Azáltal, hogy a szent így időről-időre felemelte lelkét Istenhez, állandóan Isten jelenlétének tudatában élt. Ez pedig a leghathatósabb eszköz, hogy benső és Istennel egyesült életet folytassunk. Minden hely az imádság helye volt számára, mert Isten minden helyen jelen van. A nappal nem volt neki elég az imádságra. Azért elvette testétől az éjtszakát és annak nagy részét Istennel való társalgásban töltötte. Ha urrá lett felette az álom, akkor is csak a puszta földön pihent, mégis mindig ő volt az első a közös reggeli imánál. Megfigyelték, hogy egész napokat és éjjeleket imában töltött. Gyakran reggel 4 órakor ugyanabban a helyzetben és helyen találták amint és ahol előző este hagyták. E hosszú, ima alatt szent nyugalomban találták őt, melyben csak ritkán árulta el lelke mozgalmát és Isten lelkének rája gyakorolt hatását. Úgy látszott, hogy csak fájdalommal hagyja abba az imát, mint a gyermek fájdalommal hagyja el anyját, kinek karjából kiszakítják.

Mint minden szent, úgy Isten eme tiszteltreméltó szolgája is különös szeretettel viseltetett egyes ájtatosságok iránt. Megcsováljuk benne azt a különös szeretetet, mely-

lyel a Gyermek Jézushoz és a szenvedő Megváltóhoz vonzódott. Azért a ház minden helyiségében volt feszület és mindennap elimádkozta a Gyermek Jézus és a szenvedő Jézus litániáját. A legméltóságosabb Oltáriszentség iránti tiszteletéről majd később beszélünk. Isteni Megváltónk személye iránt való szeretetéből származott az a gyermeki tisztelet, mellyel a Szűz Anya iránt viseltetett s amely egész életét jellemzi. Helyesen ismerte fel, hogy a boldogságos Szűz az a csatorna — mint azt a szentatyák tanítják — amelyen keresztül folyik hozzánk a kegyelem, amire üdvünk végett szükségünk van. E tényt szem előtt tartva szerzetes családját a fenséges Istenanya különös oltalma alá helyezte. Ismételten elzarándokolt testvéreivel a Szűz Anya kegyhelyeire. A társulat tagjait pedig szabály által kötelezte, hogy a Szűz Mária ünnepei előtti napon bőjtöljenek. Szívükre kötötte, hogy a Szűz Anya iránt való gyermeki ájtatosságot tanítványaik lelkében ápolják, hogy ezáltal a tisztaság iránti szeretetüket megőrizzék.

Naponkint elimádkozta testvéreivel a rózsafüzért. Ez lelki fiainál ma is szokásban van mindenütt. Szűz Mária kis zsolozsmáját még most is mindennap elimádkozzák a noviciusok. A noviciátus főünnepa a Szeplőtelen Fogantatás napja, amelyet nagy ünnepséggel ülnék meg. Így szerette és tisztelte De La

Salle szent János a boldogságos Szűzet —
ahogy azt évszázadokon keresztül minden
igazi katolikus tette. Gyakran próbáratett
életében minden szükségében hozzá folyamo-
dott. Mennyei Anyjához intézett imával ajkán
szállt lelke az Égbe.

22. Az ismertetőjel.

„Arról ismernek meg mindnyájan, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymás iránt.“

(Ján. 13, 35.)

Az a szív, melyben az isteni szeretet tüze lobog, felebaráti szeretettel is telve van. Mily bensőséges és gyöngéd szeretettel viseltetett De La Salle szent János Üdvözítője iránt, s mily tisztelettel csüngött imáadásra-méltó személyén! Éppen azért nem zárhatta el szívét azok előtt sem, akikért a Megváltó oly sokat túrt és szenvedett. Igen, az Isten szolgája minden embertársát gyöngéden szerette. Meg tudta becsülni halhatatlan lelküket és érettségük nem volt egy út sem nehéz, egy áldozat sem nagy. Utazásai alkalmával nem egyszer beszédbe elegyedett azokkal, akikkel összetalálkozott, hogy lelküknek használjon. Így jó néhány nagy bűnös került hozzá, kiket szelídségével és nyájasságával megnyert Istennek s visszavezetett az üdvösség útjára azáltal, hogy jó gyónás végzésére segítette, azután gondosan

őrizte és vezette. Életírói erre vonatkozólag sok szépet tudnak elbeszélni. Azonban a legtöbb, mint gyónási titok, rejtve maradt kora és az utókor előtt.

Egy napon a villers-cottereti erdőben találkozott a szent egy emberrel, aki papi öltözetet viselt, azonban nem pap volt, hanem csalo. Ez a fickó minden alávaló tette képes volt. Még az oltárhoz is oda mert lépni, hogy misét mondjon. Két fiatal embert, kiknek nevelője volt, beavatott az általa űzött ördögi mesterségbe. A szent alapító hamar keresztül látott az emberen. Mások talán eltaszították volna a szerencsétlent. Ő pedig minden áron meg akarta menteni. Az bízalomra gerjedt iránta s nyíltan felfedte előtte gonoszsága egész láncolatát. Búcsúzáskor De La Salle biztatta a fiatal embert, hogy Párisban térjen be a testvérekhez, hogy ott buzgó imádság által előkészüljön az Istennel való kibékülésre. Mikor ez az ember Párisban a testvérek házába ment, az igazgató, akit De La Salle értesített, kevés bizalommal viseltetett iránta és nehogy a testvérekre rossz hatással legyen, elkülönítette. Mikor a szent visszajött a fővárosba, meghallgatta a bűnbánó bűnös életgyónását és alkalmas helyet szerzett számára egy kórházban. Megtérése alapos volt s jámbor halállal fejezte be fiatalon célttévesszett életét.

Az említett igazgatótestvérnek már előre

megmondta De La Salle, hogy így fog történni.

„Egy előkelő családból származott ember, aki kitünő tehetségekkel volt megáldva, fiatal korában mindenféle szenvedély rabjává lett. Úgy tervezte, hogy majd hamis utakon jut papságra. Már éppen fel akarta magát szenteltetni, midőn hirtelen remegés fogta el minden izében s így el kellett állnia szándékától. Mégis valahogy évi 800 fr.-os egyházi jövedelemhez jutott, mit később csekélységért eladott. Sőt még különböző eszközökkel hamis bizonyítványt is szerzett, miáltal papnak adhatta ki magát s annyira ment, hogy papi ténykedéseket végzett. S mivel később szörnyű lelkiismereti furdalásai voltak, felfedte titkát néhány bizalmasa előtt. Ezek azt tanácsolták neki, hogy végezzen életgyónást, amire késznek is nyilatkozott, ha talál oly gyónatatót, aki ily nehéz munkára vállalkozik. Azért La Trappebe ment, a híres De Rancé abbéhoz, aki atyai szeretettel fogadta. De nem tudta rábírní, hogy a kolostorban maradjon. Innen elment Moulinsba, egy bizonyos Aubri nevű paphoz, akit jámborsága miatt általánosan ismertek. Ennek sem tárta fel lelkét teljesen, csupán azt mondta, hogy életét remeteségben szándékozik tölteni. E tiszteletreméltó pap házi-tanítói állást szerzett neki Moulinsban. Itt sok dicséretes dolgot hallott De La Salleról és egy napon felkerekedett, elment Párisba az Isten szolgájához, hogy nála élet-

gyónást végezzen, mivel még mindig kínoztá lelkiismerete. Már háromszor elment hozzá gyónni a nélkül, hogy gonoszságát fel tudta volna előtte tárni. Negyedszer azonban nem tudott ellentállni a szent pap kenetteljes, szeretetet sugárzó szavainak, miért is szívét egészen feltárta és bűneinek alázatos megvallásával végre megnyerte az oly rég óhajtott lelki békét.“ (Krebs.)

Mialatt a szent alapító egy ideig a párisi Szt. Miklós szemináriumban visszavonultságban élt, egy napon a Bastillebe hívták, ahol egy pap valami súlyos gonosztett miatt synylődött. Midőn a szerencsétlen megtudta, hogy De La Salle Párisban időzik, esengve kérte őt, hogy jöjjön el és hallgassa meg életgyónását. A lángbuzgalmú pap a fogolyhoz sietett, akit szájalmas állapotban talált. Szétrongyolódott reverendája csak részben fedte férgekkelteli rongyos alsóruháját. Gyónás után a szegénynek arcát elárasztották a hála és bánat könnyei és így szólt: „Mostantól fogva fogságom csekély lesz előttem, mert Isten Ön által irgalmasságot gyakorolt velem.“ A jó lelkiatya megölelte őt és így szólt: „Nem akarok innen elmenni a nélkül, hogy látogatásom valami emlékét ne vinném magammal. Elcserélem azért ruhámat az Önével; minde-
nikünk fog nyerni valamit e csekély cserével“.

Nemsokára hazafelé tartott a szent, Páris utcáin, a rongyos reverendában, megelége-

dett szívvel s vidáman. Néhány nap mulva a rab igen épületes halállal mult ki. Ez volt a szent felebaráti szeretetének szép jutalma.

Az iskolatestvérek egyik nevelőintézetében, ahol az Isten szolgája éppen tartózkodott, volt egy 15 éves fiú, akinek a fejét nagyon utálatos, sömörös fekélyek csaknem egészen tönkre tették. E sebből állandóan ragadós folyadék jött ki, amely olyan rossz szagot árasztott, hogy senki sem mert már közeledni a szegény fiúhoz. Ez a ház nevelőintézet volt, s nem pedig kórház, azért joggal elbocsájthatták volna a gyermeket, legalább is meggyógyulásáig. A szent maga fogott a sajnálatraméltó gyermek ápolásához és igyekezett őt betegségéből kigyógyítani. Magához hívatta a gyermeket és hozzáfogott, hogy haját lenyírja. Első pillanatban úgy látszott, hogy erőt vesz rajta a természet s ki akarták venni kezéből az ollót. Azonban sajátos akaraterejével legyőzte az undort, amely benesejében felébredt, befejezte a megkezdett munkát és bekötötte a beteg fejét. És ime, néhány nap mulva a gyermek feje ismét ép és egészséges volt. Könnyű volt kitalálni, hogy a gyors gyógyulás amaz áldásnak köszönhető, mely a jámbor pap kezéből kiáradt.

Egy napon egy szegény beteg asszony kérette magához a szentet, hogy hallgassa meg gyónását. Mikor a szegényes lakásba megérkezett, felvette a karinget és a stólat s türe-

lemmel végig hallgatta az agg nő gyónását. Hirtelen rettenetes hányinger fogta el a szegény gyomorbajban szenvedő beteget, amelynek következtében a gyóntató-anya arca és ruhája alaposan beszennyeződött. Azonban őt egy pillanatra sem hagyta el nyugalma, sőt vigasztalta a szegény beteget és végig hallgatta a gyónást, a nélkül, hogy magát megtörölte volna. Felebarátja iránt való szeretetből ismét legyőzte természetét.

Életírói még sok más példát beszélnek el, amikor az irgalmasság testi és lelki cselekedeteit gyakorolta. Felebarátjában u. i. Jézus Krisztus testvérét, az Isten gyermekét látta. Különös szeretettel viseltetett a szegények iránt. Ezek u. i. Szt. Lőrinc mondása szerint „az egyház kincsei“ és éppen ezért kincsnek tartotta ő is.

Mikor még szülővárosában kanonok volt, figyelmen kívül hagyta rokonai megjegyzéseit, mindennap seregestül gyűjtötte házához őket, ahol testi alamizsna mellett lelki vigasztalásban is részesítette őket és magyarázta nekik a katekizmust. Már akkor felkereste a szegényeket nyomoruságos kunyhóikban s mindig gazdag alamizsnában részesítette őket. A szegények különösen azért voltak abban az időben szánsalomraméltók, mert el voltak zárva a tanulás lehetőségétől. Ha a szegény gyermeket írni tanították, azt már e „művészet“ lealacsonyításának tekintették.

De La Salle éppen e szegény gyermekeknek szentelte egész életét; elsősorban ezek részére alapította szerzetét. Tanítórendje által harcba szállt mindaz ellen, ami az embert valóban szegénnyé teszi; a tudatlanság és az elhanyagoltság ellen. És ebben a tekintetben nagy, katolikus szíve nemcsak hazája ifjúságát ölelte fel, hanem az egész világot. Kongregációjának az egész világon el kellett terjednie.

De La Salle szent János isteni Üdvöztől példája szerint a gyermekek barátja volt. Ahol látogatásai alkalmával a testvérek iskolájában megjelent, mindjárt körülfogta a vidám gyermekserreg. Érettük nem ismert fáradtságot, megemlékezve az isteni Gyermekbarát szavairól: „Engedjétek hozzám jönni a kicsinyeket és ne tiltsátok őket, mert övék a mennyeknek országa.“

Hogy valaki szereti-e a gyermeket az abból tűnik ki, amit értük tesz. Nos tehát, a világtörténelem kevés olyan embert ismer, aki oly hősi áldozatot hozott éppen az ifjúság nevelése és tanítása érdekében, mint ő. A gyermekek iránt való szeretete valóban apostoli volt, minden áron azon volt, hogy lelküket az örökkévalóság számára megmentse. És mivel oly bensőségesen szerette a gyermekeket, azért szerette azokat is, akik a gyermekek nevelésével foglalkoztak, a tanítókat. Nagy fájdalmat érzett valahányszor

egy lelki fia el akarta hagyni a társaságot. Azután sirt az Isten iránt való hűtlenség miatt és mintegy felsőbb fénytől megvilágosítva többször előre megmondta, az elvakultnak, hogy szerencsétlenség és nyomor leszkeledik reá. Jövendölése, sajnos igen gyakran beteljesült. — Így egy testvérről tudomásunk van, aki elhatározta, hogy kilép. A szent azonban nem adta vissza világi ruháit. Csak mikor kijelentette, hogy nem tesz eleget húsvéti kötelességének, amíg a házban lesz, engedett a szent. A testvér elhagyta a szerzetet, azonban néhány nap múlva a végső szentségek felvétele nélkül meghalt.

A szent maga iránt mindig szigorú volt és nem sokat törődött egyéni szükségleteivel. Ezzel szemben a testvérek iránt való szeretete kimeríthetetlen volt. Ha valamelyik beteg volt közülük, a legodaadóbb szeretettel ápolta, sem költséget, sem fáradságot nem sajnált egészségük helyreállítása érdekében. Egész éjszakákat töltött a beteg ágya mellett, saját szobáját és ágyát engedte át a betegnek és sokszor nagy utakat tett meg gyalog, hogy egy beteg testvér segítségére lehessen. A nagy pedagógus azonban nemcsak szerzete tanítóit szerette, hanem az egész tanítóságot, magasztos munkájáért, hogy a gyermekeket Krisztushoz vezetik.

Hogy mennyire szerette felebarátját a szent ember, bizonyítja az a tény, hogy min-

denkiről jó véleménnyel volt és más hibáit mindig mentegette. A szeretetlen beszéd utálatos volt előtte.

Hogy a keresztény szeretet parancsát tökéletesen teljesítse, üldözőit és rágalmazóit is szerette. Szíve nem ismerte az ellenség gyűlöletét, megvetését. Csak akkor védekezett, ha Isten nagyobb dicsősége, vagy szerzete java úgy kívánta. Különben csak imádságával, türelmével hallgatással és alázatossággal küzdött ellenségei ellen. Az igazi szeretet elfelejti és megbocsátja a megbántásokat és rosszért jóval fizet. Így cselekedett ő is. Mily nagy volt ellenségszeretete, amikor életrajzírója, mint szem- és fültanu ezt írhatja róla: „Azt hihetné az ember, hogy legkönnyebben sértegetésekkel juthatott szívéhez és úgy látszott, mintha minden gyöngédségét azok számára tartogatta volna, akik őt rágalmazták és szidalmazták.” (Blain).

23. Boldog szegénység.

„Bizony, bizony mondom nektek, ha csak a földbe esett mag el nem hal, egymaga marad; ha pedig elhal, sok termést hoz.“

(Ján. 12, 24. és 25.)

„A rókáknak barlangjaik vannak, az ég madarainak pedig fészük, az Emberfiának pedig nincs, hol fejét lehajtsa.“ Így beszélhetett az Istenfia, midőn emberi testben a földön járt. És minden igaz keresztény, aki az évszázadok alatt nyomába lépett, szerette a szegénységet s boldognak érezte magát a szegénységben. Sőt Assisi szent Ferenc menyasszonyának nevezte azt. Az Isten szolgája, kinek e sorokat szenteljük, osztályrészéül választotta a szegénységet és örömmel viselte el következményeit, melyeket az emberi természet sokszor oly nyomasztónak érez. Röviden csak azt adjuk, amit a szent alapító egyik német életírója, Speil mond a szegénység iránti szeretetéről. „Szíve sohasem csüngött a világ javain, amelyek már szüle-

tésétől kezdve, gazdag szüleinél rendelkezésére álltak. Mikor azonban bensejében meghallotta az Isten szavát: Ha tökéletes akarsz lenni, menj, adj el mindent, amivel bírsz, oszd ki a szegényeknek és kövess engem! akkor egy pillanatig sem vonakodott mindent, amit eddig magáénak mondott, az evangélium tanácsának betűszerinti értelmében, — Istenért kiosztani, hogy szegény, egészen szegény legyen és a szegénységgel járó nélkülözéseket, megaláztatásokat és szenvedéseket magára vegye. Bízott az isteni Gondviselésben, aki a madarakat táplálja s a mezők liliomát ruházza, aki képes őt is, egész életén keresztül, gazdagon ellátni. Mily hősiesség, amit a világ nem értett meg s mégis megcsodált, amikor a nagy éhínség idején egész örökségét kiosztotta a szegények között, míg csak az utolsó fillére el nem ment, mikor joggal mondhatta: „Istenem és mindenem!”

Egész életét szegénységben, tehát nélkülözések közepette töltötte és a legnagyobb szegénységet sem szégyelte. Ruházata, lakása, élelme a szegénységnek megfelelő volt. A szegények legszegényebbike sem irigyelhette meg őt. Mindennel megelégedett, amit kapott. Mindent úgy fogadott mint alamizsnát, amelyet szeretetből adtak neki és semmit sem nevezett sajátjának.

Ruhája a legteljesebb szegénységről tanuskodott. Maga javította ki azokat, amíg csak

lehetett. Sohasem kívánt újat, hanem megvárta, amíg az isteni Gondviselés közbe lépett. Amit letett, még a koldus sem vette volna fel, ő pedig azt mondta: „Jó ez egy szegény papnak.“ Egyszer ellopták tolvajok a ruháját, de aztán eldobták, mert hasznavehetetlen volt.

„Miután saját házát elhagyta, a szegény lakás minden kellemetlenségét együtt viselte a testvérekkel. Legtöbb házuk szűk volt ahhoz, hogy külön szobát adhattak volna neki, mikor meglátogatta őket. Ha pedig valahol, mint pl. Szt. Jonban rendelkezésére állt, akkor is a legszegényebbet választotta, a berendezés pedig csak a legszükségesebből állt. Természetesen minden hiányzott abból, ami kényelmet nyújtott vagy azt kellemessé tette volna.“

„Mindig a testvérekkel együtt étkezett. Gyakran szenvedett hiányt és mint a testvérek is, nem egyszer üresen találta az asztalt. Hogy mit evett, mindegy volt neki, mert állandó önmegtagadás által legyőzte izlését. Azt ette, amit eléje tettek, a nélkül, hogy tudta volna mi az.“ „Az, hogy új intézetek berendezésénél oly csekély, még az akkori felfogás szerint is elégtelen és szegényes eszközökkel is megelégedett, — amelyeket a testvérek fenntartására nyújtottak, bizonyítéka volt egyrészt a szegénység iránti szeretetének, másrészt a bizalomnak, amellyel a testvérek önmegtagadása, lemondása és önzetlensége iránt viseltetett. Hisz erre nevelte őket!“ (Speil.)

Mikor egy alkalommal testvérei egyike a nyomasztó szükségéről panaszkodott, amely egy újonan alapított házban uralkodott, az alábbi sorokat írta neki: „Szeretni kell a szegénységet, drága testvérem! Urunk, Istenünk is igen szegénnyé lett, noha gazdag volt. Kövesse az isteni példaképet. Nekem úgy látszik, hogy Ön akkor lesz megelégedett ha semmije sem fog hiányozni. Hej, ki nem akarna ily feltétel mellett szegénnyé lenni? A föld nagyjai és hatalmasai nem hagynák-e el minden gazdagságukat, ha oly előnyt élveznének, — amely boldogabbá teszi őket, — mint a föld fejedelmei és királyai? Emlékezzék meg, kérem, arról, hogy nem azért jött a szerzetbe, hogy minden kielégülést és élvezetet megnyerjen, hanem mert szegény akart lenni és viselni akarta annak következményeit. Mondom a következményeket viselni jött, mert semmi sem szolgál inkább arra, hogy ez erényt szeresse, mintha mindazt szereti, ami azzal összefügg és ami alkalmat ad annak gyakorlására. — Ön szegény, azt mondja. Nagyon tetszik nekem ez a beszéd! Mert ha azt mondja, hogy szegény, ez azt jelenti, hogy boldog. Boldogok vagytok ti szegények, mondotta Jézus apostolainak. Én ugyanazt mondom Önnek: Óh, mily boldog Ön! Azt mondja, hogy sohasem volt ily szegény; annál jobb! Erre csak azt mondhatom Önnek, amit egy nagy pápa mondott egy jezsuitának,

aki leírta neki rendháza teljes szegénységét, s hozzátette, hogy ily szegény még nem volt soha: „Annál jobb nektek,” válaszolta neki, „minél szegényebbek vagytok, annál jobbak lesztek. A gazdagság rendszerint elrontja a jó szerzetesek szívét, a szegénység fogadalmának pontos megtartása pedig a legnagyobb jó, amit a szerzetes a rendháznak szerezhethet.” Ilyen volt a nagy szentnek a minden földi jóról való lemondása és valóban nem is becsülte azokat semmire. Még egy másik nagylelkű áldozatot hozott, amely méginkább megkívánja az emberi természet megtagadását. Ez a világtól nyújtott tiszteletről való lemondása volt. Tudjuk, hogy rokonai azt remélték, hogy egykor, mint egyházfő, a család büszkesége lesz. Ő azonban nagylelkűen lemondott atyai örökségéről és kanonokságáról, saját akaratából lépett arra az utra, amely a legcsekélyebb földi tiszteletet sem ígérte számára. Az általa alapított szerzet tagjai született előljárójuknak tekintették. Élettörténetében azonban láthattuk, mennyire nehezére esett alázatos szívének, ha mások elé helyezték. Ez volt oka, hogy testvéreit mindig más, maguk közül való előljáró választásra akarta birni. S midőn végül is élete alkonyán beteljesedve látta régi óhaját, a legnagyobb lelkiismeretességgel teljesített minden szabályt, főleg azokat, amelyek az előljárót megillető tiszteletre vonatkoznak. Főnök-utódja előtt, aki nem volt pap,

oly tiszteletteljes tartással, fedetlen fővel, le-
sütött szemmel jelent meg, mint a legutolsó
novicius. A legjelentéktelenebb dolgokra is
engedélyt kért és előljárójához irt levele al-
ján sohasem hiányoztak a sorok, amelyekben
biztosítja azt, miszerint készségesen aláveti
magát minden parancsának és rendelkezésé-
nek. Ebben az időben ezt írta az egyik test-
vérnek: „Mindenképpen azt akarja, hogy lelki-
vezetője legyek? ! Nos, én kész vagyok erre,
ha ennek fejében megígéri, hogy minden
hibámra figyelmeztet. Ezt annál inkább is te-
heti, mert Ön a testvérek legidősebbike.“

Mikor egy alkalommal a betegszobában
volt, hozzá vittek egy Barthélemy testvérhez
intézett levelet, amelyben többek közt ez állt:
„De La Salle nem tudja már mit tesz és mit
mond. Egész gyerekes lett és képtelen már
szerzetét vezetni.“ Örömmel olvasta fel a je-
lenlevőknek e sorokat. S mikor az általános
főnök megkérdezte, miért olvasta fel azt han-
gosan, mosolyogva felelte: „Nem igaz talán,
amit felőlem írtak?“

A legteltesebb nyájassággal, figyelemmel
és gyöngédséggel viseltetett mások iránt.
Saját természetének pedig engesztelhetetlen
ellensége volt. Csodálkozással telik el az em-
ber, ha életrajzát olvassa, azon, hogy milyen
önmegtagadásokat gyakorolt. Csaknem soha-
sem tette le a durva szőrruhát, a cilicium
és a vaslánc, amellyel testét körülövezte.

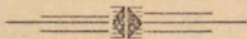
állandóan használatban volt. Rendszerint s következetesen véresre ostorozta magát. A puszta föld volt gyakran nyugvóhelye. Sokszor víz és kenyér képezte egyedüli eledelét. Érzékeitől a legártatlanabb élvezeteket is megtagadta.

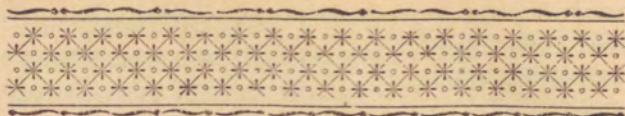
A testi önmehtagadásnak csak annyiban van értéke, amennyiben a szellem és szív mehtagadása is lépést tart vele. Hosszú éven keresztül elkeseredett küzdelmet folytatótt rendetlen vágyaival s ezáltal szerezte meg azt a hősi türelmet, amellyel legdühösebb ellenfelét is legyőzte.

„Minden tervét csak a leghevesebb küzdelmek és ellenszegülések közepette valósíthatta meg; a falusi tanítók számára alapított képző és a vasárnapi iskola, ellenségeinek cselszövése miatt egészen elpusztult, a párisi iskolákat többször be kellett zárnia és a testvéreket máshová helyeznie. Idegenek tolakodtak be szerzetébe, hogy azt saját ötleteik szerint rendezzék be. A legtekintélyesebb püspökök és papok ellenségei lettek; házat kirabolták, becsületét a legszégyenletesebb módon aláásták, a legjobb szándékát félreismerték. Röviden: egész élete a szenvedések szakadatlan láncolata, s a türelem próbája volt, s mégsem jött ajkára soha a panasz vagy a bosszúság szava. „Az Úr neve legyen áldott!“ Ez volt jelmondata, sokszor megpróbált élete minden bajában. Sohasem lehetett

észre venni, hogy haragra gerjedt volna. Sohasem lehetett látni a szomorúságtól lesújtva. Mindenben közömbös akart lenni és vonásai mindig bizonyos finom vidámságot tükröztek vissza, amely mély benső békéről tanuskodott. Semmi sem tudta kihozni sodrából. A legdurvább sértéseket elviselte a nélkül, hogy külsőleg a legcsekélyebb változás is látszott volna rajta; ennyire le tudta győzni belső érzését. Különösen csodálatos az a nyugalom, amellyel megkezdett vállalkozásait minden akadály és nehézség ellenére folytatta és befejezte. Ha még oly heves ellenállásra talált is, ha még oly nagy áldozatot kellett is hoznia, akkor sem tért el attól, amit megfontoltan elhatározott.“ (Krebs.)

Ha ki akarnók választani az erények koszorújából azt, amelyik a legfényesebben tündökölt rajta, akkor az alázatosság lenne az az erény; amely az emberi szellemnek és szívnek oly sok küzdelembe kerül, amelyet a lelki emberek az egész erényes élet alapjának tekintenek. Az alázatosság különös módon felmagasztosult benne, mert lemondott mindenről.

24. A tabernákulumhoz.

„Mindennapi kenyerünket
add meg nekünk ma!”
(Márk 6, 11.)

Gonosz idő volt az, melyben szentünk élt. A janzenizmus követőinek nagy befolyása volt Franciaországban. Sarkalatos tanként hirdették: Csak igen ritkán és csak félelemmel merészeljen az ember az Úr asztalához járulni, hogy az Úr szent testét magához vegye. Nagy bátorság kellett ahhoz, hogy valaki szembe szálljon velük. Sok jámbor és buzgó pap sem merte a gyakori szentáldozásra vonatkozó hagyományt hirdetni. De La Salle nem törődött a veszélyekkel és üldözésekkel, amelyek a janzenisták részéről fenyegették. Bátran védelmezte a legszentebb Eucharistiát és a gyakori szentáldozás lelkes apostola volt.

Mennyire szerette a tabernákulumhoz vezető utat! Egész éjjeleket töltött a templomban Üdvözítőjének imádásában. Törvénytényé tette maga számára, hogy egy templom mellett sem megy el a nélkül, hogy be ne

menne és a legméltóságosabb Oltáriszentségben lévő Jézust szeretetéről ne biztosítaná. Étetrajzai tele vannak dicsérettel arról, hogy mily égő és egyben gyermeki buzgósággal mutatta be a legszentebb áldozatot.

A jámbor alapító lelki fiait a legszentebb Eucharistia különös tisztelőiül akarta megnyerni. Végrendeletében, amelyet reájuk hagyott, így szól: „Nagy szeretetet ajánlok nektek a szent áldozás iránt.“ Igen, azt akarta, hogy a mennyei eledel az élet igazi forrása legyen számukra, amelyből erőt merítenek a tanítói hivatás súlyos terheinek elviseléséhez. Ezt az ájtatosságot oltásák növényedékeik lelkébe is. Isten hű szolgája igyekezett irataiban azokat az ürügyeket megcáfolni, melyeket a gyakori szent áldozás ellen felhoztak és részben még ma is felhoznak. Egyik ellenvetést a másik után veszi elő és igyekszik azt röviden és véglegesen megdönteni. Halljuk csak mit mond: „Némelyek félnek, hogy szentségtörést követhetnek el“. „E félelem jó, azonban csak az követ el szentségtörést, aki halálos bűnben áldozik.“

„Mások azt állítják, hogy nem méltók oly gyakran áldozni.“ Senki sem gondolhatja, hogy valaha is méltó lesz rá, hisz mindenki beismeri méltatlan voltát a szent áldozás előtt.“*

* E szavakkal: „Óh, Uram, nem vagyok méltó ...“

„Ismét mások azt mondják: Én úgy tele vagyok hibával. Hogyan merjek oly gyakran áldozni?“ — „Ha addig vártok a szent áldozással, amíg hibátlanok lesztek, akkor egész életetekben nem mehettek a szent áldozáshoz.“

„Nagyon közönséges kifogása azoknak, akik Isten szolgálatában ellanyhultak, hogy nincsenek abban a lelki állapotban, hogy a szent áldozáshoz járulhassanak.“ — „Ez a mentegődzés azonban teljesen alaptalan. Mert az ember vagy nem akar, vagy nem tud a szent áldozásra előkészülni. Ha az ember nem akar előkészülni, akkor azt mutatja, hogy kevésbé szereti Istent, aki oly nagy gyöngédséggel viseltetik irántunk, hogy megszülött Fiát adta lelkünk táplálására és lelki betegségeink meggyógyítására. Ha pedig azt mondja valaki, hogy nem készült elő a szent áldozásra, mert nem tudott előkészülni, akkor vizsgálja meg magát, valóban így van-e. Mert szt. Pál szerint szükséges, hogy megvizsgáljuk magunkat, nehogy méltatlanul áldozunk. Azonban biztos, hogy csak a halálos bűn teszi tilossá a szent áldozást és ha valaki tudja, hogy ily állapotban van, ne merjen közeledni az Úr asztalához, bárhogyan vágyódjék is utána, s bármint biztatnák is erre!“

„Nem mehetsz a szent áldozáshoz — mondd — mert lelked sok nyüggel és sok kísértéssel van tele.“ — „Nem tudod, hogy a szenvedések és kísértések távolról sem aka-

dályoznak az áldozásban, sőt sürgető okok, hogy az Oltáriszentséghez járulj. Mert minél több kísértése van az embernek, annál gyakrabban kell a szent áldozáshoz menekülnie. Hisz ez a legbiztosabb eszköz nehézségeink megkönnyítésére és kísértéseink gyengítésére.

„Más alkalommal talán azt mondd, a miatt nem áldozol, mert nem tudsz Istennel foglalkozni, mivel lelki szárazságban szenvedsz. Fejed telve van gonosz vagy haszontalan gondolatokkal s azért sem méltóképpen előkészülni, sem illendően hálát adni nem tudsz. — Ebben az esetben kérd a benned lakó Jézust, egészítse ki elégtelenséged azáltal, hogy benned és éretted ezt, vagy azt véghez viszi. Így kipótlódik a hiány és Isten teljesen meg lesz elégedve veled és szent áldozásoddal.“

„Vannak, akik azzal a hamis ürüggyel, tartózkodnak a szent áldozástól, hogy nem találhatnak benne vigasztalást s azt képzelik, hogy ez visszaélés e magasztos titokkal, mert gyakran, lelki haszon nélkül mennek áldozni. Csekélység az, hogy a szent áldozás megőrizze a halálos bűnöktől? Kétségtelen, hogy már ez maga oly megbecsülhetetlen jó, ami a naponkinti szent áldozást igazán kívánatossá teszi.“

„Vagy talán azt mondd másokkal, hogy az Oltáriszentség magát a szentség forrását tartalmazza, tehát nagy életszentséget kíván azoktól, akik azt oly gyakran magukhoz veszik. Ha ezt állítod azzal azt mondd, hogy

az előkészülethez szükségesnek tartod azt, amit annak benned művelnie kell s amiért azt magadhoz veszed. Mert azért áldozik az ember, hogy szentté legyen, nem pedig azért, mert már szent. — Arra az ürügyre, hogy nem áldozhatunk, mert nem tapasztalunk érezhető ájzatosságot, ezt feleli Isten szolgálja: A szent áldozásnál nem szükséges az érezhető ájzatosság: Legyetek meggyőződve, hogy az igazi és a legkevesebbé kétségbe vonható ájzatosság a bűn teljes utálatában áll.“

A félelmet, hogy a gyakori áldozó már szokásból áldozik, így akarja meg gyógyítani: „Azt hiszitek, hogy ez rossz szokás? Nem kellene-e elhagyni a naponkinti misehallgatást, attól való félelemben, hogy az szokássá válik?“

A szent irataiban más helyen azt bizonyítja, hogy mily szükséges e szentség lelkünknek: „Ez az eledel oly módon tartja fenn az embert, hogy megtalálja benne a szükséges lelki erőt. Azért mondják az egyházatyák, hogy az Eucharistia kenyér, amely azt a másikat kenyeret felülmúlja, amelyről a „Miatyánkban“ — szent Máté szerint — szó van, mert semmi sem képes lelkünknek úgy életet és erőt adni, amelyre pedig szükségünk van, hogy az erény útján járjunk, mint az Oltáriszentség. Jézus Krisztus az evangéliumban nemcsak kenyérnek nevezi az Eucharistiát, hanem ételnek is.“

„E tulajdonságánál fogva az Eucharistia

erőt ad minden keresztény léleknek, hogy legyőzhesse mindazt a nehézséget, amivel az erény útján találkozik, úgy, hogy semmi sem rendítheti meg. Mert az édes Üdvözítő bizonyos mértékben részesíti hatalmában mindazt ellen, ami kárára volna és bátorságot önt belé, mely felvértezi az ellenség támadásaitól való félelem ellen. E mennyei eledel, mint Tertulián mondja, gazdagon táplál minket. Éppen ezért a vele való táplálkozás fontosabb az ember lelki életére nézve, mint a testnek természetes ételekkel való táplálása, a természetes élet fenntartására. Mivel tehát, a szt. áldozás isteni táplálék, azért sokkal inkább ezzel kell az embernek táplálkoznia, hogy lelkének a kegyelem teljét megszerezze, mint testének táplálékot adnia, amely azt életben tartja. . .

„Krisztus testének vételekor oly szerencsés az ember, hogy Megváltónk életében vesz részt. Igen, az örök életet biztosítja maga számára, ha megőrzi Jézus Krisztus szellemét, amelyet reánk hagyott. “ . . . Oly szoros összeköttetés létesül Jézus és a között, aki őt magához veszi, hogy nehezen lehetne őket elválasztani, mert a szent eledel azzal, aki a megfelelő hangulatban járul hozzá oly módon egyesül, hogy azonnal részesül Jézus erényeiben. “ . . .

Ha a szent írásaiból ezeket a kitételeket megfontoljuk, amelyekben a gyakori, sőt

a mindennapi szent áldozásról beszél, akkor megértjük, mily nagy tisztelet és szeretet volt szívében a legméltóságosabb Oltáriszentség iránt. Bensőséggel intette övéit is: „Egyetek szívesen ez isteni kenyérből és pedig szeretettel és oly gyakran, amint lehetséges. Mert, ha megtaláljátok azt az édességet, amely abban van, akkor lelketek már ebben az életben egészen mennyei életet fog élni.“ . . . „Mily boldog az ember, aki ily kenyérrel kivánsága szerint jóllakhatik!“ . . . „Megérthetjük-e, hogy oly emberek, akik a mennyország számára születtek, akik a szent keresztségben szent életre kötelezték magukat, nem használják az eszközt, még pedig a legfőbb eszközt, amely által szentté lehetnek? Ez Krisztus Jézus testében való részesülés, amely gazdagon közli velük a kegyelmeket, amikre szükségük van és melyeket számukra készen tart. A test — Üdvözítőnk szavai szerint — több, mint a ruházat. Mi azonban a test a lélekkel összehasonlítva? Nem igazságosabb-e a testet és minden ideigvalót elhagyni, hogy legelőször is a lélekre gondoljunk és annak szükségleteit elégítsük ki. A lélek éppen úgy táplálékra és erősítésre szorul, mint a test, különben képtelen a jámborságban megmaradni“ : „Az első tanítványoknál szokás volt naponként áldozni és ez a szokás sokáig megvolt az egyházban. Különösen nem mulasztották el azok, akik a szentmisén jelen voltak, hogy

az alatt meg ne áldozzanak. Több egyházatya bizonyítja, hogy e szokás megfelel Jézus Krisztus szándékának, mellyel a legméltóságosabb Szentséget rendelte. Ők a „Miatyánk“ e szavait, „mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma“, Jézus Krisztus testére alkalmazzák, amelyet a szent áldozásban veszünk magunkhoz, amit kenyérnek tekintenek, mely kell hogy lelkünk naponkinti tápláléka legyen“. . . . „A szent áldozásnak első sorban az a célja, hogy a súlyos bűntől, a lelki haláltól megőrizzen. Mivel pedig naponkint és állandóan a bűn veszélyében éltek és a sajnálatraméltó súlyos bukáshoz a könnyelműen elkövetett bocsánatos bűn vezet, azért áldozatok gyakran, áldozatok naponkint, hogy biztosítások magatok számára az állhatatosságot.“

„Mivel nem találhattok praktikusabb és hatásosabb eszközt a kísértések és ballépések ellen, mint Jézus Krisztus testének vételet, azért gyakran járuljatok hozzá, hogy a vele való egyesülés által megóvjátok lelkeketek a bukástól.“

„Azután azért is áldozatok gyakran, hogy előre haladjatok az erényben. Az a keresztény kötelesség, hogy hivatástokat minél tökéletesebben betöltsétek, fölöttébb elegendő ok a mindennapi áldozásra, hogy abból erőt merítsetek a mindennapi előrehaladáshoz.“

Ily melegen biztat De La Salle a gya-

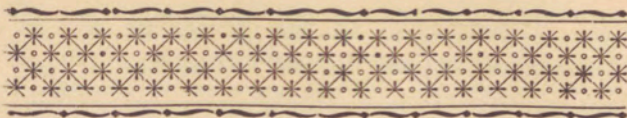
kori szent áldozásra, azonban nem mulasztja el, hogy intsen annak méltatlan vételétől. Judás esetével kapcsolatban beszél a méltatlan áldozásról: „Ami egyszer az apostollal megtörtént, mindenki mással megeshetik. Rettegjete tehát és őrizkedjete ily szégyenletes bukástól.“ A képmutatást és a gyónásban való álszégyent jelöli meg, a szentségtörés két főokául. Azután így folytatja: „Az első eszköz, amely azt a szerencsétlen állapotot megelőzi és meggyógyítja — az alázatosság és egyszerűség minden hibátok megvallásánál, a nélkül, hogy egyet is eltitkolnátok vagy szépítenétek. Másodszor tanulékonyan kell követnetek azok tanácsát, akik benneteket vezetnek, hogy az ördög meg ne lepjen és hátlójába ne vonjon éppen akkor, midőn legkevesebbé gondoltok rá. E két eszköz teljes biztossággal megóv a méltatlan áldozástól; Az ember nem esik egyszerre ily utálatos bűnbe, csupán akkor követi el, miután szívét bezárta már a kegyelem előtt s nem nyitja meg azok előtt, kiket Isten vezetésével megbízott.“

Még csak azt fontoljuk meg, mit gondol De La Salle a csekély haszonról, melyet némelyek a szent áldozásból merítenek: „Rendszerint az az oka, — ami miatt nem nyeri el az ember azt a kegyelmet, amelyet abból merítenie kellene, hogy sok bocsánatos bűnnel áldozik.“ „Hogy a gyakori áldozásból a

megfelelő hasznot merítsük, legyünk készek bocsánatos bűneinkből megjavulni.“

Az imént említettek csak kivonatai azoknak az elmélkedéseknek és megfontolásoknak, melyeket De La Salle a szent áldozásról írt. Azt gondolhatná az ember, hogy napjainkban élt és mint római pap pontosan és lelkiismeretesen követte és hirdette a tanácsokat, melyeket X. Pius pápa 1905. december 20-án kelt, „A gyakori és naponkinti szent áldozásról“ szóló dekrétumában minden hívő számára adott. És ime, amint tudjuk, több, mint 200 évvel ezelőtt élt a janzenizmus gonosz idejében! Mily apologetikát írt eucharisztikus szentünk a legméltóságosabb Szentség gyakori vételéről! Így kell teljesülnie jelmondatának, amely mint lelki gyermekei köszöntője ma is tiszteletben áll: „Jézus éljen szivünkben! — Mindörökké Amen!“

V. A hazatérés.

25. Esteledik.

„Mert én már feláldoztatom és kimulásom ideje közel van. Jó harcot harcoltam, a futást elvégeztem, a hitet megtartottam; végezetre eltétem nekem az igazság koronája, melyet megad nekem ama napon az Úr, az igaz bíró.“

(II. Tim. 4, 6-8.)

Miután már eddig bepillantást nyertünk De La Salle szent János életébe, most már csak végső napjainak megtekintése maradt hátra.

A szent rendalapító ismét övéi között, Rouen külvárosában, Szt. Jonban élt. Oly sok vihar és üldöztetés után végre csendes kikötőre talált. A mű, melynek megalkotására Isten kiválasztotta, ott áll befejezetten és sziklaszilárdan, s ez neki nagy vigasztalására volt. Erői szemmel látható fogyatkozása és testi fájdalmainak növekedése tudtára adta, hogy élete mécse a kialváshoz közeleg. Beestele-

dett! Gyengesége dacára szolgálni akarta még a jó ügyet, az ifjúság nevelését. Gyón-tatta a testvéreket, noviciusokat és a növendékeket. A megnövekedett szerzet vezetését és kormányzását egészen Barthélemy testvérre bízta. Ha nem volt a kápolnában, vagy szegényes szobájában, akkor a noviciusok között lehetett megtalálni, akiket szavával és példájával az erény szeretetére oktatott. Különösen a gyakori szent áldozást és a Jézus szíve ájtatosságot ajánlotta tanítványainak és Szt. Jonban bevezette az örökimádást, hogy mindnyájukat megtartsa és megerősítse Isten szeretetében és a neki való odaadásban.

A társalgási időben, mint igazi gyermekbarát különös szeretettel ment a gyermekek közé is. Jól tudott a gyermekekkel bánni. Szeretettel és örömmel rajongták körül kis barátai a tiszteletreméltó aggastyánt, aki a nélkül, hogy erőszakolta volna, mindenkihez tudott szólni egy-két intő vagy buzdító szót. Ha valamelyik gyermek hibázott, azt négy-szemközt intézte el, hol szigorral, hol nyájas-sággal, a hibázó vétségének természete szerint.

A szent már eddig is sok írásművet adott ki. Most mikor több szabad ideje és nyugalma volt, még egyszer felvette a tollat és megírta „Az elmélkedés módszerét.” Mindenki számára aranykönyvecske ez, kik szeretik és gyakorolják az elmélkedő imát. — Ereje azonban mind jobban és jobban aláhanyatlott. Csodá-

latraméltó türelemmel és nagy buzgósággal készült halálára. Tekintet nélkül előhaladott korára és testi törekenységére, most is rendesen térdenállva mondta breviáriumát. Óhajtotta már feloszlása napját, hogy „Krisztussal lehessen.”

Bármily sok üldöztetés és szomorúság is érte a szentet életében, azok még most sem értek véget. Még most is növelték testi fájdalmait a lelki szomorúságok. Általában nagy szeretettel és hűséggel viseltettek tanítványai lelkiatyjuk iránt, mégis néhányan állhatatlanságukkal és bukásukkal ismételten nagy szomorúságot okoztak neki.

Igy volt Szt. Jonban egy testvér, akinek az volt a meggyőződése, hogy már az ima különös fokára emelkedett, úgy, hogy De La Salle nem volt előtte eléggé felvilágosított egyén, hogy a tökéletesség magasabb útján vezesse. Isten tiszteletreméltó szolgájának tényleg nem sikerült őt kevély beképzeltségétől megszabadítania. Minden tanácsát megvetette, csupán azt érte el, hogy az illető testvér egy ismerős kanonoktól kért tanácsot. Ez minden rábeszélő tehetségével igyekezett az elvakult testvért felvilágosítani, hogy, ha nem is az ördög, de saját kevélysége csalja meg s nem kívánhat jobb lelkivezetőt, mint az istenfélő De La Salle. Hiába! Néhány nap múlva az előhaladott korú testvér, aki azt mondta, hogy rendkívüli kegyelmekben része-

sült, keresztül mászott a kolostor kerítésén és elfutott. Nemsokára teljesen szegényen és elhagyatottan halt meg.

Egy idős szolgálattelvő testvér, aki jó és rossz napokban híven kitartott a tiszteletreméltó alapító mellett és őt, mint szentet tisztelte, azt gondolta, hogy egyet-mást megengedhet magának vele szemben. Különösen nem értette meg alázatosságát. Mindinkább visszaélt vele és lelki atyjának szemrehányásokat tett és kioktatta őt. Egy alkalommal egy roueni plébános kérte a szentet, hogy tisztelje meg asztalánál. A szent elfogadta a meghívást, mert a plébános már sok értékes szolgálatot tett a szerzetnek, tehát nem utasíthatta vissza. A testvér azonban hibáztatta őt, hogy megszegte a szabályt, amely megtiltja a rendházon kívüli étkezést. Tudjuk mily pontossággal teljesítette De La Salle a szabályt, azonban felfogta annak szellemét és alapos okoknál fogva használta a jogos kivételt.

A legkeserűbb, amit el kellett viselnie, mikor a szenvedés kelyhét fenéig kellett kiinnia, azt az isteni Gondviselés élete utolsó napjaira tartotta fönn. — Az új roueni érsek, s ennek generálvikáriusa ismeretlen okból neheztelnek reá és szerzetére. Ezenkívül meghalt a Szt. Szeverinusz plébánia lelkesze, akinek De La Salle megígérte, hogy a testvérek és a szent Jon intézet növendékei a

plébánia templomában hallgatnak szentmisét. E közben a meglévő intézet mellett javító-intézetet nyitottak és mivel lehetetlennek látszott, hogy az elhanyagolt fiatalembereket nyilvános istentiszteletre vezessék a plébánia templomba, azért az összes növendékek számára külön istentiszteletet tartott De La Salle Szt. Jonban. Jarrier-Bresnard, az elhunyt plébános utóda, ezért bevádolta őt a vikáriusnál. Kezdetben itt nem talált meghallgattatásra, de végre is keresztül vitte, hogy husvétkor nem engedték meg neki a külön istentiszteletet. E miatt a javítóintézet növendékei az év legnagyobb ünnepén szentmise nélkül maradtak, mert a bíróság nem engedte meg, hogy a templomba vezessék őket. Ezért De La Salle a sülységtől kényszerítve előterjesztést tett erről a vikáriusnak. Azonban nem talált meghallgattatásra. A generálvikárius annyira ment, hogy az érsek jelenlétében a szentnek azt vetette a szemére, hogy hazudott. Az ugyancsak jelenlevő Blain kanonok azonnal szótemelt, hogy oly erényes pap, mint De La Salle nem képes előljáróit hazugsággal megcsalni. Azért vagy rosszul fejezte ki magát, vagy pedig a generálvikárius nem értette meg jól. Azonban mitsem ért a védelem. Büntetésből megvonták De La Salletől az összes neki adott jogokat.

Ugyanis a szent, annak dacára, hogy székhelyét Párisba, majd Rouanba helyezte,

továbbra is a reimsi egyházmegye papja maradt. Minden más egyházmegyében idegen pap volt és maradt is és külön püspöki engedély nélkül ott semmiféle papi ténykedést nem végezhetett, sőt még a szentmisét sem mutathatta be. Ezek az engedélyek, melyeket az idegen papok kaptak, bármikor visszavonhatók voltak és ehhez nem is volt szükség egyházi pörös eljárásra. Az ilyen hatalommegvonás súlyos következményekkel járhatott az illető papra. E miatt még azt az egyházmegyét is kénytelen elhagyni, melyben nem szabad az oltárhoz lépnie. Ez állt szentünk előtt is és pedig büntetésből, — hazugságért!

Az a barátság, mely Blain kanonokot az iskolatestvérekhez és alapítójukhoz fűzte, arra készítette a buzgó papot, hogy mindent megkíséreljen e csapás elhárítására. Még egyszer érdeklődött barátjánál az ügy lefolyásáról, azután ismét megjelent a generálvikáriusnál. Ez azonban minden előterjesztéssel szemben süket maradt, sőt azt kívánta, hogy Blain kanonok adja a beteg tudtára a jogok megvonását. Attól való félelmében, hogy a súlyos beteg halálát sietteti a hir, csak annyit közölt vele, hogy az érseki palotában nagy támadás készül ellene, amelyet alig lesz lehetséges kivédeni. A szent nagy megadással fogadta e megaláztatást. Mikor a vikárius hallotta, hogy Blain kanonok nem teljesítette kívánsága szerint a megbízást, három nap

mulva egy másik kanonokot küldött, aki tudtára adta De La Sallenak az ítéletet.

Azonban De La Salle, aki a keserűség oly nagy tengerén ment már keresztül, egy pillanatra sem vesztette el lelki nyugalma és szívének békéjét, teljes megadással fogadta Isten atyái kezéből ez utolsó megpróbáltatást. „Az Úr neve legyen áldott!” — mondotta. Blain kanonok meglátogatta őt a következő napon és a haldokló maga közölte vele, hogy az érsek suspendálta őt. „Én voltam megbízva, hogy Önnek tudtára adjam — felelte a kanonok — azonban nem akartam Önnel közölni e szomorú hirt.” — „Utolsó látogatása alkalmával valami ilyesmit olvastam le arcáról” — mondta a haldokló mosolyogva. Mivel De La Salle betegsége miatt úgyis képtelen volt papi ténykedések végzésére, felfüggesztése nem keltett feltűnést. De La Salle nem is közölte a testvérekkel, nehogy fölösleges aggodalmat és nyugtalanságot okozzon nekik. A generálvikárius nem sokára jobb meggyőződésre jutott s mikor röviddel ezután az iskolatestvérek jelentették neki szent rendalapítójuk halálát, önkénytelenül felkiáltott: „Igen, ő szent volt! A szent meghalt”.

A tiszteletreméltó De La Salle már évek óta reumában szenvedett, amely nem volt ugyan életveszélyes, azonban éjjel-nappal gyötörte a fájdalom. 1719 februárjában e szenvedésekhez erős asztma járult. A testvérek

mindent megtettek, hogy a betegnek enyhülést szerezzenek. Állapota láthatólag rosszabbodott. Azért ellenszegülése ellenére is orvost hívtak, aki nem titkolta el előtte közeli halálát. A szent úgy fogadta azt, mint valami várva-várt örömhírt. Az orvos igyekezett enyhülést szerezni a betegnek. Noha az Isten szolgálja haszontalannak tartotta az orvosságokat, még sem utasította vissza, mert alkalmul szolgáltak, hogy áldozatot hozzon és magát legyőzze. Egyik életírója oly vonásokat említ élete utolsó napjaiból, amelyek összehasonlíthatatlan önlegyőzés s igazi alázatosság tanujelei voltak.

Egy napon midőn egy testvérrel folytatott fárasztó beszédben kimerült és kérte az orvos által rendelt orvosságot, a jó testvér sietségében, elnézésből lámpaolajat nyújtott neki. A méltatlankodás legcsekélyebb jele nélkül megitta és mikor az őt kiszolgáló testvér tévedését beismerte és szemrehányást tett magának, a beteg megnyugtatta őt: „Az Úr neve legyen áldott! Az epével itatott Üdvözítő követése utáni vágy késztetett, hogy győzzem le ellenkezésemet és úgy igyam meg a lámpaolajat, mint valami üdítő italt.“

Oly engedelmes volt, mint egy gyermek. A legcsekélyebb szolgálatért, melyet neki tettek, elismeréssel adózott. „Köszönöm kedves testvér, jól van. — Meg vagyok elégedve. Köszönöm!“

26. Hazafelé.

„Örülök, mikor mondják
nekem: az Úr házába me-
gyünk.“

(Zs. 121, 1.)

A halál angyala már közel volt. De La Salle szt. János kimondhatatlanul szenvedett. Meggondolva a testvérek nagy szegénységét arra kérte őket, ne vegyenek több orvosságot, hanem csak az igazi Orvos segítségét kérjék. Mindjobban kimerült. Közelgett márc. 19-e, szent József ünnepe, akihez egész életében különös ájtatossággal viseltetett s akit szerzete védőjéül is választott. A szentnek az a kívánsága, hogy e szép ünnepen misét mondhasson, nem teljesülhetett volna, ha Isten különös módon segítségére nem jó. És ime, márc. 18-án este 10 óra felé úgy tűnt fel neki, mintha fájdalmat eltűnnének és erői visszatérnének. Valóban a következő reggel fel tudott kelni és az oltárhoz menni. Életében utoljára. A szent-

mise után fájdalmai feltűnő módon felújultak és ereje ismét eltűnt. Elérkezett virágvasárnap s vele a nagy-hét. Hétfőn megcsinálta végrendeletét. Személyes vagyónról, javakról nem kellett rendelkeznie, hiszen teljesen szegény volt. Más dolog feküdt szíven a mennyei hazába való térése előtt. Hallgassuk meg végrendeletét, amint azt életírói közlik:

„Én, az alulírott pap, De La Salle ker. János, aki szobámban, közel a Szt. Jon rendház kápolnájához, Rouen Szent Szeverinuszról nevezett külvárosban betegen fekszem, e végrendelet által akarom rendezni a még esetleg hátra lévő ügyeimet. Istennek ajánlom első sorban lelkemet és azután a keresztény iskolák társulatának összes testvéreit, akikkel egyesültem. Ajánlom nekik mindennek előtt, hogy az Anyaszentegyház iránt mindenkor teljes engedelmességet tanúsítsanak, különösen ezekben a szomorú időkben és hogy ezt kimutassák, ne térjenek el semmiben sem a Szentséges Atyától, a pápától és a római egyháztól, folyton emlékezetükben tartva azt, hogy én két testvért Rómába küldtem, abból a célból, hogy megnyerjem Istentől a kegyelmet, miszerint társulatuk mindenkor teljes alárendeltséget tanúsítson az egyház iránt. Ajánlom, hogy nagy áhítattal viseltessenek a mi Urunkhoz, hogy szeressék nagyon a szent áldozást és az elmélkedést. Különösen tiszteljék a boldogságos

Szűzet és szt. Józsefet, társaságuk védőjét és oltalmazóját, hogy hivatalukat buzgósággal és önzetlenséggel lássák el, hogy belső egyetértésben éljenek egymással, előljáróik iránt pedig tanúsítsanak vak engedelmességet, mely a közösségben minden tökéletességnek alapja és támasza.“

Szent Szeverinusz plébánosa kedden meglátogatta De La Sallet. Mivel a plébános hozzászokott már, hogy a legtöbb beteg a halál közelében fél és nyugtalannak látszik, azért megütközött a szent vidám és mosolygó arcának láttára. Így szólt hozzá: „Tudja Ön, hogy halála közeleg és nemsokára meg kell jelennie Isten ítélőszéke előtt?“ „Igen, tudom — hangzott a felelet — és egészen átadom magam Isten akaratának. Kezében van sorsom, legyen meg az ő akara.“ A plébános csodálkozott a feltűnő nyugodtságon, mely szavaiban megnyilatkozott. Nem kellett a plébánosnak holmi alvó lelkiismeretet ébresztgetni, mint ahogyan kezdetben gondolta és ellenálhatatlan érzés fogta el, hogy békejobbot nyújtson annak az embernek, akinek oly súlyos büntetést szerzett az egyházi előljáróktól. A haldoklónak nem volt mit megbocsájtani, mert sohasem haragudott és arra kérte a plébánost, hogy részesítse őt a haldoklók szentségében. Ez megígérte, hogy a következő nap teljesíti kérését. Az egész éjjelt Istennel egyesülten imában töltötte a be-

teg, hogy a szent cselekményre méltóképpen előkészüljön. A nap felvirradt, a testvérek igyekeztek kívánsága szerint celláját, amennyire azt szegénységük megengedte, a lehető legszebben feldiszíteni a mennyei Vendég fogadására.

Noha igen gyenge volt, mégis karingben, stórával, egy széken ülve kívánta várni isteni Üdvözítője megérkezését. Kinn megszólalt a csengő, a plébános közeledett a legméltóságosabb Oltáriszentséggel. Az Úr sz. teste iránt való hódolata és szeretete nem engedte, hogy ülve maradjon. Boldog örömmel ereszkedett tehát reszkető térdére. Áhitat és gyönyör áradt el arcán, midőn Urát Istenét erősítőül fogadta az örökkévalóságba vezető nagy útra. A nap folyamán ereje szemmel láthatólag gyengült és kívánságára másnap, nagycsütörtökön ismét eljött a plébános, hogy az utolsókenet szentségében részesítse. Az előírással imákra maga a haldokló válaszolt. Hét teljes órát töltött hallgatásban, hogy a nyert kegyelmeket megköszönje Istennek.

A halál közeledett. A testvérek a beteg ágya körül térdeltek és az általános főnök kérte, hogy áldja meg mindnyájukat. Kezdetben alázatosságból nem akarta teljesíteni a kérést, később azonban szemét és kezét Ég felé emelve mondta: „Isten áldjon meg mindnyájukat!”

Estefelé elvesztette eszméletét, amire

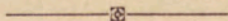
összefüggéstelen szavaiból következtethettek. A testvérek elmondták a haldoklók imáit. Ezalatt visszatért eszmélete. A beteg összeszedte minden erejét, még egyszer szeretett fiaira tekintett és ez emlékezetes szavakat mondta: „Ha állapototokban meg akartok maradni és abban meghalni, akkor kerüljétek minden érintkezést a világiakkal, mert lassankint megkedvelitek cselekvésmódjukat és annyira belemerültök a velük való társalgásba, hogy nem tudjátok majd megállni, hogy beszédüket, jóllehet azok igen veszedelmesek, számításból ne helyeseljétek. Ez aztán oka lesz annak, hogy hűtlenek lesztek. Ha pedig nem vagytok többé hűségesek szabályaitok megtartásában, akkor elvesztitek kedveteket állapototokhoz és végre elhagyjátok azt.“

A testvérek, akik egész lelkükkel ragaszkodtak haldokló atyjukhoz, csak nehezen tudták elhinni, hogy a fiatal társaság nélküle is fenn fog tudni maradni; különösen a felletti félelmüket fejezték ki, hogy a Szt. Jón intézet nem fog soká fennállani. Ő azonban vigasztalta és bátorította őket és megjósolta nekik, hogy a társaság tovább terjed és nagy tiszteletben fog állani. Nemsokára hideg veríték jelent meg a homlokán, nyelve felmondta a szolgálatot. Éjfél tájban megkezdődött a haláltusa, amely két óra hosszáig tartott. Midőn akkor a haldokló ismét visszanyerte eszméletét, kissé megnyugodott, nagy bensőség-

gel és áhitattal a boldogságos Szűz oltalmába ajánlotta magát. Elvégezte azt a rövid imát, mellyel már gyermekkorától szokása volt esti imáját befejezni:

„Maria mater gratiae
Dulcis parens clementiae
Tu nos ab hoste protege
Et mortis hora suscipe!“

Barthélemy testvér megkérdezte: „Örömmel és megadással fogadja-e szenvedéseit?“ A haldokló így felelt: „Mindenben imádom Istennek reám vonatkozó végzéseit.“ Ezek voltak a szent utolsó szavai — egész életének visszhangja. Ismét beállt a haláltusa, arca azonban megőrizte nyugalma és vidámságát, melyek jelleme alapvonását képezték. Négy óra tájban oly mozdulatot tett, mintha fel akart volna kelni, hogy valaki elé menjen. Kitérte kezét, szemét az Égre emelte és viszszaadta tiszta lelkét Teremtőjének, 1719. április 7-én. Nagypéntek volt. A szent akkor 68 éves volt.

De La Salle szt. János a feszület előtt imába mélyedve.

27. Az elárvult gyermekek. — Az atya utolsó nyugvóhelye.

„A kegyelem és igazság
találkoznak, az igazságosság
és béke megcsókolják egy-
mást.”

(Zsolt. 84, 11.)

„Meghalt a szent!” E szavakkal adták szájról-szájra a szomorú hírt. Mintha sohasem lett volna egy ellensége sem, úgy dicsérte most mindenki. A legőszintébb részvét nyilvánult az elárvult testvérek iránt. A gyakran emlegetett roueni generálvikárius az elsők között volt, aki részvétét kifejezte. „Szerencsétlenség érte Önöket, hogy De La Salle urat elvesztették, — mondotta nekik — a meghalt jámbor pap volt, szent volt!” A drága halott papi ruhájába öltöztetve a következő nap délutánjáig maradt a testvérek kápolnájában. Mindenki oda özönlött, hogy a tiszteletreméltó papot még egyszer lássa. Arcvonásai változatlanok voltak. A halál angyala még különös nemes vonást is varázsolt arcára. Sokan szerettek volna tőle valami emléket, ereklyét szerezni. Mily nehéz volt ezeket kielé-

gíteni! Mint iskolatestvérnek nem volt egyebe, mint egy feszülete, egy rózsafűzére, egy újszövetségi Szentírása és egy Krisztus Követése.

Hogy lelki atyjuk vonásait az utókor számára megőrizték a testvérek, megbízták Du Thly festőt, hogy arcképét fesse meg. A művész még nagypéntek kora reggelén munkához látott. Oly képet készített, amely a szentet papi öltözetben, összekulcsolt kezekkel, a feszület előtt ábrázolja, amely előtt a szobály van.

Nagyszombaton estefelé volt a temetés. Hat testvér vitte a koporsót. A többi pedig követte a holttestet. Majd nagyszámú világi pap, szerzetes s megszámlálhatatlan néptömeg zárta be a menetet. Az Isten szolgája tetemét a szent Szeverinusz-templomban, a szent Zsuzsanna-kápolnában temették el.

Husvét hetében nem lehetett megtartani a gyászmisét. Azért ez fehérvasárnap után, ápr. 17-én volt. A teológiai tanárok is jelen voltak a szentmisén. A roueni érsek távol volt és csak április 21-én tért haza nagybetegen és a következő reggelen meg is halt.

Oly sok nagylelkű áldozat, oly számtalan szenvedés és üldöztetés után örök nyugalomra tért tehát Isten hűségese szolgája. Szt. Szeverinusz plébánosa, Bresnard, aki hosszú esztendőkön keresztül ellenfele volt, maga végezte a temetési szertartást és méltó síremlé-

ket állított a nagy halottnak. Ennek felirata bocsánatkérés és egyben elégtétel is volt. Így hangzott: „*Itt várja a feltámadást tiszteletreméltó De La Salle ker. János, reimsi pap, a reimsi egyházmegye volt kanonokja, a keresztény iskolatestvérek alapítója, nemessége révén tündöklő, de még tündöklőbb az erényekben. — 1719. április. 7-én szent. Jonban, 67 éves korában halt meg. — Az Úr adjon örök nyugalmat neki azon napon. — A szeretet és hála emez emléket plébániája jámbor hívének Louis Du Jarrier Bresnard, a templom rektora állította.*“

Isten rendelete szerint az iskolatestvérek árvák lettek. Alapítójuk és lelki atyjuk, aki eddig mindenük volt, elvételétől tőlük. A veszteség nagyságát napról-napra jobban érezték és az utána való fájdalom növekedni látszott. A testvérek közel s távolról nagy szeretettel és mély gyásszal kísérték örök nyugalomra nagy alapítójukat s gyászuk alig talált vigasztalást. Azonban egyikük sem érezte annyira a szerzetet ért csapást, mint Barthélemy testvér, az elhunyt generális-utódja. Még most is vannak levelek, amelyekkel abban az időben a különböző rendházak testvéreit nagy fájdalmukban vigasztalni igyekezett. Ő, aki maga is vigasztalásra szorult, talált szavakat övéi vigasztalására. Minden levélből oly szellem árad, amely csak olyan ember lelkéből származhatik, aki gyengéd és gazdag kedélyvilággal rendelkezik, akinek a hite

megedződött a szenvedések elviselésében. Minden testvér együtt érzett vele. Ő maga pedig minden igyekezetével azon volt, hogy előde nyomdokaiba lépjen és a reája bízott testvérek számára szerető atyjukat pótolja. Csodálatos, mily hasonló lett a szenthez úgy külső, mint belső életére nézve. Sajnos az ő napjai is meg voltak számlálva. De La Salle szt. János halála után 14 hónap múlva ő is sírba szállt. Mielőtt az u. n. letargikus álomba merült, mely minden szenvedés nélkül ment át a halálba, így kiáltott fel: „Oh, mily boldog vagyok! Látom a boldogságos Szület és tisztetreméltó atyánkat, De La Salle Jánost. — Elém jönnek.“ 1720, jun. 8-án, 42 éves korában halt meg és a szt. Szeverinusz plébánia-templomba, szent atyja és alapítója mellé temették.

De La Salle szt. János holtteste 15 évig nyugodott az említett plébániai templom oldalkápolnájában. Mikor a testvéreknek saját templomuk lett, a roueni érsek megengedte nekik, hogy jámbor alapítójuk csontjait az ujonan épített templomba vigyék. Ez ünnepélyes körmenetben, 1734. július 17-én történt. A szent testét kiemelték és egy új koporsóba helyezték, melyet először a templom karzatán állítottak fel. Azután megindult a menet az új nyugvóhely felé. 16 pap — karingben stolával — vitte a koporsót; 300 egyházi személy gyertyával kezében, képezte a kíséretet. A roueni helyőrség

állt sorfalat. Több, mint 30 ezer ember vett részt a jámbor ünnepségen. Bresnard plébános, aki a szentet végső szentségekben részesítette, még élt. Ez alkalommal emlékezetes beszédet mondott a nagy ember erényeiről, aki nek az ünnepély szólt s nagy dicsérettel illette őt s biztosította az iskolatestvérek szeretét tiszteletéről és szeretetéről.

A szent nyugvóhelyét megzavarták 1793-ban, mikor a félelmetes forradalom hullámai a legmagasabbra csaptak. A csőcselék behatolt a testvérek templomába, feltörte a sírt és elrabolta az érc-koporsót, de a csontok csaknem teljesen érintetlenül maradtak. — Midőn 1835-ben a szent alapító szenttéavatási pörét megindították, hivatalosan felnyitották sírját, egy érseki megbízott, egy orvos, a világi hatóság egy képviselője és más papi és világi tanúk és néhány iskolatestvér jelenlétében, csaknem minden csontja megvolt, és ezeket az iskolatestvérek roueni új templomában helyezték el a főoltár mögött, ahonnan 1881-ben a testvérek roueni nagy internátusának kápolnájába vitték. — Az ünnepélyes boldoggáavatás előtt, 1887-ben, a püspöki generálvikárius jelenlétében ismét felnyitották a sírt. Több nagyobb s néhány kisebb csontot vettek ki, hogy Rómában az ünnepélyes boldoggáavatás almalmával tiszteletre kitegyék. — Az utóbbi nagy egyház-üldözések Franciaországban, az iskolatestvérek sok virágzó rendhá-

zát pusztították el. Az anyaházat Párisból Bruxelles mellé, Lembecq-les-Hal-ba helyezték, oda, ahol az általános főnök ma is székel. Az egyházi előljárók engedélyével ide vitték a szent alapító csontjait is. A szent csontok a tiszteletükre állított oltáron értékes ereklyetartóban nyugszanak. Ugyanitt őrzik kegyeletlenül a szent alapítótól maradt egyéb tárgyakat is, mise-ruhákat, más ruhákat, önsanyargató eszközöket stb.

Az iskolatestvérek jelenlegi anyaháza
Lembecq-les-Hal-ban.

Mielőtt e fejezetet befejeznők, megkísérjük leírni De La Salle szt. János külsejét, amint azt egyik életírója, a sokszor említett Blain kanonok feljegyezte számunkra:

„Termete valamivel nagyobb volt a közepesnél, karcsu és szépen tagolt. Homloka magas volt és nagy, szép, csaknem kék szeméből szellemesség és kedélyesség áradt felénk.

Arcvonásai nyájasak és kellemesek voltak és a magával megelégedett lélek tiszta örömét és angyali vidámságát tükrözték vissza. Bőrének színe dél-franciaországi utazásai óta kissé barna volt. A hajdan gesztenyebarna haja — néhány éve ősz — haláláig megmaradt, mint fehér korona, férfias és szilárd erényei jelképe. Erő és kellem jellemezték hangját. Érintkezés-módja előkelő, a mellett egyszerű és megnyerő volt. Az ember, valami titokzatos erőtől hajtva, vonzódott megnyerő egyéniségéhez. Merem állítani, hogy napjainkban senki sem bír inkább a szentség varázsával, mint ő. Mindenki ezt tartotta róla, aki csak látta és vágy ébredt benne, hogy hozzá hasonló legyen. Ha valahová ment, tisztelettel teltek el iránta. Az ember szégyenkezett, mert lanyhának és hűtlennek érezte magát, ha jelenlétében volt.“

Ez tehát a szent képe, amint ezt egy olyan ember leírja, aki úgy ismerte őt, mint eddig senki más; azért hagyhatta e jellemzést az utókorra.

IV. A megdicsőülés.

28. A csodák koronája.

„Hálát adok Neked, hogy
oly csodálatosan alkottál,
bámulandók a Te csele-
kedeteid és ezt lelkem
igen elismeri.“

(Zsolt. 138. 14.)

Isten sok csoda által dicsőítette meg szolgáját, aki itt a földön oly sokat tett és szenvedett érte. A halálát követő napokról — mint megbízható tanú — Blain kanonok, De La Salle életrajzában különböző rendkívüli gyógyulásokról és kegyelemadományokról szól, melyek közbenjárására történtek. Most csupán azt a három csodát írjuk le, melyeknek hitelességét az apostoli Szentszék 1887. november 1-én kelt dekrétumában, mint valóban megtörténteket, jóváhagyta.

A 20 éves Ferry Viktória kisasszony az orleánsi kórház alkalmazottja volt. 1832 februárjában borzalmas esemény áldozata lett. A kórház egyik termében tartózkodott, mikor

egy örült hirtelen megragadta, földhöz vágta és oly hevesen kezdte rugdosni, hogy kétség-telenül holtan marad ott, ha két másik lelki-beteg ki nem szabadítja az örvongó kezei közül. Szobájába vitték a szerencsétlent, ahol hosszú ideig eszméletlenül feküdt. E szeren-csétlenség következménye oly súlyos volt, hogy orrán, száján és szemén át folyt a vér. Egész teste rángatódzott és minden arra mu-tatott, hogy egész szervezetében erős elvál-tozások történtek. Dr. Vallet a szív tájának súlyos sérülését állapította meg. Két éven keresztül különböző eszközökkel próbálko-zott, azonban teljesen hatástalanul. Sőt a baj mindjobban elharapódzott. Étvágytalanság, rö-vid, nyugtalan alvás, szúrós fájdalom, erős szívdobogás állt be és ehhez még szívburok-gyulladás is járult. Az orvos más eszközök-höz nyult, hogy enyhítse a bajt. Szurok- és mustártapaszt helyezett a beteg hátára és mel-lére. Azonban mindez eredménytelen maradt. Gyakori vérhányás állt be, s a beteg annyira legyengült, hogy egyedül még egy lépést sem tudott tenni, sőt még állni sem volt képes. Állandó láza volt. Nagy szomjúságát a nyelés nehézsége miatt nem tudta enyhí-teni. Egész teste megdagadt, de főleg a bal-oldala. Tizenkét évig tartott e szörnyű beteg-ség. A szerencsétlenül ez idő alatt 112-szer vágta eret, nem is számítva az 5—700 pió-cát, amit e mellett használtak.

Charoignon orvos, kit 1839-ben hívott magához, megállapította, hogy a főszervek, főleg a szív beteg s többé már meg sem gyógyítható. Megszüntette a piócázást, ezzel azonban azt érte el, hogy a vérhányás annál gyakoribb lett. A langyos fürdő, amit az orvos rendelt, szintén nem járt jobb eredménnyel, pedig betegsége alatt 400-szor alkalmazta. Többször felvette a haldoklók szentségét, mert ismételten közel volt a halálhoz. Az ájulás mind gyakoribb lett és előfordult, hogy 3—4 óráig feküdt ebben az állapotban anyja karjai között. Teste annyira megdagadt, hogy nem lehetett megérinteni a nélkül, hogy az ujj nyoma ott ne maradt volna. A baj minden emberi tudással dacolt.

Mikor a súlyosan megpróbált hallotta, hogy a tiszteletreméltó De La Salle közbenjárására többen meggyógyultak, 1844. május 18-án közbenjárását kezdte kérni. Az orléanski testvérek egyesítették imáikat a betegével. A tiszteletreméltó alapító képével és ereklével kezében éjjel-nappal ismételte „Jó atyám! Isten tiszteletreméltó szolgája, De La Salle János, szerezz nekem gyógyulást, ha ez az Isten akarata; ha azonban Ő azt akarja, hogy meghaljak, úgy szívesen megnyugszom szent akarataiban, lelkem üdvösségére.“ Május 19-én még hevesebb fájdalmat érzett egész testében, mint máskor. Délután odaadták neki az Isten szolgája rövid

életrajzát. Mialatt ezt olvasta, este félhét felé, a nélkül, hogy valakit is látott volna, egy hangos, határozott hangot hallott, amint hozzá szólt: „Szombaton $\frac{3}{4}$ 7 órakor Recouvrance-ba mész szentmisére; ne beszélj róla.“ (Notre-Dame De Recouvrance Orleans egyik plébánia-temploma.) Mikor az ismeretlen hangot hallotta, megijedt, de azért végig olvasta az életrajzot.

Ettől a pillanattól kezdve állapota rosszabbodott. Ágyához vonszolta magát, azonban feküdni nem tudott és nagy szenvedések között töltötte el az egész éjszakát. Május 20-ról 21-re virradó éjjel úgy érezte, mintha megérintette volna valaki a lábát és térdét. Amennyire lehetett az említett helyek felé nyult, azonban semmit sem talált. E keresés alatt leejtette a tiszteletreméltó De La Salle János képét, azonban nemsokára ismét kezében látta, a nélkül, hogy tudta volna hogyan került vissza. Éjfél tájban hirtelen úgy érezte, hogy erősen nyomja valaki a lábát és térdét. Ezzel egyidőben megjelent mellette a tiszteletreméltó De La Salle és így szólt hozzá: „De La Salle János vagyok.“ „Óh, tiszteletreméltó Atyám! én nem vagyok méltó, hogy nekem megjelenj.“ — „Szombaton $\frac{3}{4}$ 8 órakor Recouvrance-ba mész szentmisére; ne beszélj róla. Meggyógyultál.“ — „Tiszteletreméltó jó Atyám, köszönöm neked mindazt a kegyelmet, amelyben ma részesí-

tettél; elismerem, erre teljesen méltatlan vagyok.“

Azonnal elhagyta a láz, amely 12 éven át kinozta és egészségesnek és erősnek érezte magát és az éj hátralevő részét egészséges álomban töltötte. Május 21-én reggel, mikor anyja magára hagyta, félhétkor felkelt, felöltözött és látta, hogy minden daganat eltűnt. Örömteli szívvel borult térdre, hogy Istennek hálát adjon, azután keresztül ment a szobán és valami munkához fogott. Pünkösdhétfőn, május 26-án a templomba ment. Édesanyja kísérte, azonban egyedül és fáradság nélkül ment fel a templomba. Szentmisét hallgatott, megáldozott s hosszú hálaadás után, amit térdén állva végzett, tért haza.

1846. október 7-én 5 párisi orvosi szak tekintély vizsgálta meg külön-külön a beteget és mindenik szervi bajoktól mentnek találta a szívet. Többször megjelent az orleansi bizottság előtt, amely állapotát hivatalosan megvizsgálta és megállapította a gyógyulást. A jegyzőkönyvet elküldték a ritusok kongregációjának, amely a szenttéavatás ügyét vezette.

Egy másik csoda Adelminien testvérrel, a párisi Saint-Nicolas des Champs igazgatójával történt. Ez 1866-ban érezte a hátgerinc-sorvadás első jelét. Orvosoknál keresett segítyt, azonban eredmény nélkül. 1867 decemberében oly fokú lett a betegség, hogy a gyógy-

gyuláshoz nem volt többé remény. A karácsonyt követő napon a beteg elhagyta Párist, hogy előljárói engedélyével Rouenba zárándokoljon. Tiszteletreméltó alapítója sírjánál remélt gyógyulást. Az orvos, aki elutazásának tanuja volt, azt írja: „A beteg járása nagyon ingadozó, a végtagok egyenlőtlenül mozognak; a lába igen érzékeny a meleg és hideggel, valamint a kemény padlóval vagy földdel szemben. Ha lépcsőn megy kettős támaszra szorul, a karjára és egy társ segítségére. Ha kocsira száll egyik lábát a lépcsőre teszi, karja segítségével felhuzódik és az ülésre roskad a nélkül, hogy alsó végtagjain meg tudna állni.“ Midőn Adelminien testvér december 27-én Rouen-ba megérkezett, kilencnapi ájtatosságot kezdett. Ez idő alatt megszakította az orvosságok használatát. Mindennap szentmisét hallgatott, amelyet az ő szándékára mondtak és ez alatt meg is áldozott. Azután a tiszteletreméltó De La Salle sírjához vonszolta magát és bizalommal, hosszasan imádkozott. A roueni és párisi testvérek legtöbbször együtt végezte vele ezt a kilencedet. A kilenced végével sem történt semmi, a beteg nem könnyebbült meg. A következő év januárjának 5. napján második novénát kezdett. Este és az egész éjjel át oly heves fájdalmakat szenvedett, amilyeneket még soha. A következő nap félkilenc órakor, mint szokta, elment a tiszteletreméltó

alapító sírjához, hol egy ideig térdenállva imádkozott. Mikor felkelt, lábait erősnek érezte. Gyorsan és mélyen meghajolva hóna alá vette botját elhagyta a kápolnát és a folyosón fel-alá szaladgált, hogy meggyőződjék tényleg meggyógyult-e. A következő nap gyalog ment el Rouen főtemplomába. Hideg és esős idő volt és a jeges uton nagyon nehéz volt járni. Annak dacára gyalog és bot nélkül ment fel a dombra, amelyen a Notre-Dame de Bon Secours temploma van. Tökéletesen egészséges volt s az is maradt.

Az apostoli Szentszék által megerősített harmadik csoda, amely az Isten szolgájának közbenjárására történt a következő: De Suzanne István egy roueni erdész fia 1867-ben sorvadásba esett, amelyhez később gennyes légcsőgyulladás is járult.

István 11 éves gyenge fiú volt. Betegsége mindinkább elhatalmasodott. Kénytelen volt a tanulást megszakítani és az ágyat őrizni. Három orvos mindent megkísérelt azonban a láz mindig nagyobb mérvet öltött és szárazköhögést kapott. Lélekzete nehezzé lett, hányásai pedig alapos nyugtalanságra adtak okot. A kis fiú rettenetesen szenvedett. Nem lehetett szájalom nélkül rátekinteni. Rendkívül lesóványodott, vonásai eltorzultak s mikor rátekintett az ember valósággal aggasztánnak nézte. Teste annyira meggörbült, hogy álla a térdét érte. Ütőere 140-t ütött percenként.

István nagy fájdalmai közepette is csodálatraméltó megnyugvást tanusított. Egy napon megkérdezte édesanyját: „Mit kell cselekedni, ha egy gyermek, aki még nem járult az első szentáldozáshoz, veszélybe jut?“ Megmagyarázták neki. „Jól van, felelte, én is meg akarok gyónni és ha méltónak tartanak rá, meg is áldozom.“ Teljesítették a jámbor gyermek kívánságát. Mint útieledelt vette magához első alkalommal az Úr testét.

Ez időben gyógyult meg Adelminien testvér De La Salle János közbenjárására. A szenvedő gyermek szülői elhatározták, hogy 9 napi ájzatosságot tartanak a tiszteletreméltó De La Salle János tiszteletére. 1868. január 21-én kezdték meg. Naponkint összegyűltek a kis beteg rokonai és barátai a tanítóképző kápolnájában és közösen imádkoztak Isten tiszteletreméltó szolgájának sírjánál. A jámbor gyermek is nagy buzgósággal imádkozott, hogy gyógyulását kisdje. A harmadik napon a remény első sugara villant fel István szívében. „Hiszem — mondotta, hogy a tiszteletreméltó De La Salle meg fog gyógyítani.“ 27-én fájdalmai igen hevessé váltak és e nap sok vigasztalan órát hozott aggodalmas szüleinek. István azonban megőrizte vidámságát és bizalmát. „A 9 napi ájzatosság végén meggyógyulok“, mondta és azután arra kérte szüleit, készítsék el ruháit, mert ő is jelen akar lenni a hálaadó szent-

misén. A szülők még egyszer ki akarták kérni az orvos tanácsát. A jámbor fiú azonban így szólt: „Nem, nem, ne tegyétek, olvastam, hogy a kilenced végén többen így voltak; ma este már jobban leszek.“

A novéna utolsó napjának előestéjén így szólt az ápoló nővérhez: „Ma, kedves nővér különösen jól kell imádkoznunk, mert holnap tökéletesen meg fogok gyógyulni és hálát kell adnom a tiszteletreméltó De La Sallenak és ott kell lennem a tanítóképzőben, a szentmisén.“ — „Óh, ez csak tréfa, — válaszolta a nővér, — meggyógyulásodig még hosszú az út.“ És mégis a következő nap, megtette e hosszú utat.

Mikor megjöttek az orvosok, akik Istvánt kezelték, már csak a tökéletes gyógyulást állapíthatták meg. A gyermek felkelt és úgy evett, mint az egészséges. A szülők szólni sem tudtak a megindultságtól és örömtől. A tanítóképző kápolnájában hálaadó istentisztelet volt. A templom kicsi volt azoknak befogadására, akik De Suzanne Istvánt látni akarták és mindnyájan dicsérték Istent a boldog gyermeknek adott kegyelemért.

Az itt elmondott nyilvánvaló csodák nem egyedülállók az Isten szolgálja közbenjárására történt imameghallgatások között. A szenttéavatás iratai, amelyek több ívrétű kötetet tesznek ki, még nagyszámú hasonló csodálatos tényrt sorolnak fel, amelyek valódi

voltát a tanuk esküje és az orvosok bizonyítéka igazolja. Mivel a boldoggáavatáshoz csak három csoda szükséges, amely az illető tiszteletreméltó közbenjárására történt, ezért a ritusok kongregációja csupán e három gyógyulás megvizsgálására szorítkozott. Szigorú vizsgálat után csodáknak ismerte el ezeket, azaz olyanoknak, melyek Isten közvetlen beavatkozására jöttek létre és amelyeket a szent- atya jóváhagyott. Ha még néhány rendkívüli imameghallgatást elmondunk, amely De La Salle János közbenjárására történt, úgy VIII. Orbán pápa dekrétumának megfelelően csak emberi, de mégis megbízható hitelességgel állíthatjuk valódiságukat.

„Egy rendkívüli, orvosok által igazolt gyógyulás az, amely Roon nevű növendékünkkel történt a boldog közbenjárására.“ — Így írja a keresztény iskolatestvérek általános főnöke egyik levelében. — E gyermek 1887 októberében lépett pamiersi intézetünkbe. Október 22-én nagyon rosszul érezte magát, úgy, hogy szülői másnap hazavitték. Az orbánc kétségtelenül felismerhető volt e gyermeknél és egy kiváló orvos elsőrendű kezelése ellenére mindjobban elhatalmasodott. November 30-án agyhártyagyulladás állapotát állapított meg az orvos, amely hamarosan a halált hozza. Azt tanácsolták a vigasztalan szülőknek, hogy kezdjenek kilencedet boldog De La Salle János tiszteletére, és megjegyezték,

hogy Isten sokszor éppen akkor bizonyította csodákkal szolgálja életszentségét, mikor az egyház oltárra emelte őket.

Ezt az ajánlatot örömmel és bizalommal fogadták. A kilencedet november 30-án kezdték és december 8-án kellett volna végződnie. Naponta háromszor imádkoztak egy Miatyánkot és Dicsőséget ezzel a fohással: Boldog De La Salle János, könyörögj éretünk! A boldog egyik ruhájából egy ereklyét odatettek, ahol a legnagyobb fájdalmat érezte a beteg.

December 1-én a beteg állapota igen súlyossá vált, úgy, hogy az orvos minden pillanatban várta halálát. Azonban a szülők még mindig reménykedtek és tovább folytatták imájukat a megkezdett buzgalommal. A beteg november 29-e óta félrebeszélt és most, december 1-én, hirtelen nyugodt lett és mély álomba merült, amelyet már a halál álmának tekintettek. Most már szülői is lemondtak minden reményről és értesítették a távolabbi rokonokat a fenyegető nagy csapásról. Ezalatt az alvás tovább tartott. Az orvos már hajnali 2 órakor jött azzal a meggyőződéssel, hogy a beteg már meghalt. Azonban mennyire csodálkozott, mikor a beteget teljesen lázmentesen, mély álomba merülve találta. Nem tudta megmagyarázni az állapotot. 5 óra tájban ismét eljött és a kedves beteget teljesen meggyógyulva találta. Írásbeli beszámolója e

szavakkal végződik: „Meggyógyulása tökéletes.“

A 10 éves Leydet Károly, a felsőbb tanulmányokra előkészítő osztály növendéke volt Bordeauxban. Már hosszabb idő óta kínos betegség kinozta nyakát. Noha nagyon szerette volna tanulmányait folytatni, betegsége miatt a szobájában kellett tartózkodnia. Az 1886—87. tanévben csupán 5 hónapot tölthetett az iskolában, azt is többszöri megszakítással. A tapasztalt orvos gondos kezelése nem hozta meg a kívánt eredményt, úgy, hogy 1888 elején a szülők kénytelenek voltak belenyugodni, hogy a gyermeket meg fogják operálni. Mielőtt azonban Leydet-né gyermekét az orvosokra bízta volna, buzgó imádságban boldog De La Salle Jánoshoz, az ifjuság nagy pártfogójához fordult. Az iskolatestvérekkel és ezek növendékeivel közös kilencedet tartott, azonban eredménytelenül. Elhatározták, hogy még egy második kilencedet is tartanak és gyermeki bizalommal ostromolták a boldogot, hogy mutassa meg közbenjárása hatalmát. A kilenced harmadik napja összeesett a boldog De La Salle tiszteletére tartott nyilvános tridium első napjával. A bordeauxi székesegyház megtelt hívőkkel. E város iskolatestvér-intézeteinek 1500 növendéke, 400 seminarista és a testvérek volt növendékei egyesületének 200 tagja sietett, hogy a főpapi misén jelen le-

gyen és a boldog iránti hódolatát bemutassa. A beteg jámbor anyja egyesítette imáit a jelenlevők imáival és bensőségesen fohászzkodott fia meggyógyulásáért. És ime, mikor az anya hazament, a gyermeket teljesen meggyógyulva találta. Ez időtől kezdve a gyermeknek sem lázrohamai, sem nyakfájdalmai nem voltak.

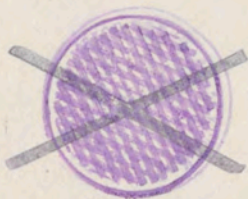
Belgiumban, az iskolatestvérek malonnei nagy intézetében az alábbi csodás gyógyulás történt. 1889 áprilisában egy 16 éves növendék volt a ház betegszobájában, aki már közel volt a halálhoz. Sietve hívták az orvost és a papot. Az utóbbi a betegek szentségében, az orvos gondos és szeretetteljes ápolásban részesítette. Az volt a nézete, hogy nemsokára beáll a halál, mivel a betegnek bélcsavarodása van, vagy legalább is a belei teljesen eldugultak. Ezt tapintatosan a szülők tudomására hozták. Még aznap este megérkezett a beteg gyermek atyja. A következő reggel különösen heves roham kinozta a beteget. Az intézeti orvos legkiválóbb kollegáját hívta segítségül Namurból. Mindketten nagyon súlyosnak mondták a beteg állapotát, azonban még volt némi reményük felépüléséhez. Szombatig minden eszköz eredménytelen maradt. A beteg rettenetesen szenvedett és az intézeti orvos már végét vélte közeledni. Oly erős hányás fogta el, hogy ezt már a halál előhírnökének tekintették. Ekkor megérkezett a család házi orvosa,

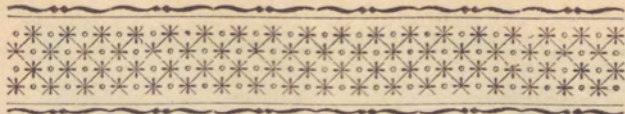
aki pontos vizsgálat után kijelentette, hogy a beteg állapota igen súlyos és az édesanyát a fenyegető nagy csapás elviselésére előkészítette. A következő nap ismét megvizsgálta a beteget az intézeti orvos és a család házi orvosa. Mindkettő megállapítása: felépüléséhez nincs többé remény. Mikor így a tudomány tehetetlennek jelentette ki magát, akkor Istenhez fordultak segítségért. Elhatározták, hogy nagycsütörtökön megszakitás nélkül imádkoznak, hogy boldog De La Salle közbenjárása által gyógyulást esdjenek ki a beteg számára. 10 óra tájban beállt a krízis, amely két óráig tartott. Közeledett az éjjel és azt vélték, hogy a beteg számára ez lesz az utolsó. A betegszobában felállították a boldog alapító ereklyéjét, amelyet sok égő gyertya vett körül. Éjfél-tájban a beteg hirtelen megszabadult a betegségtől, amely 8 nap óta, élet-halál között tartotta. Másnap az orvos a beteg teljes meggyógyulását állapította meg. Csakhamar új erőt gyűjtött és visszatért családjá körébe.

Mint fentebb már jeleztük a szenttéavatási pör iratai még sok csodás gyógyulásról és más feltűnő imameghallgatásról tesznek említést, melyek boldog De La Salle János közbenjárására történtek. A közölteken kívül már csak két csodáról szólunk majd később, melyeket a szenttéavatás alkalmával hivatalosan megvizsgáltak és melyeket az apostoli Szentszék valódiaknak és hiteltérdemlőknek mondott ki.

De La Salle szt. János megdicsőülése.
(A testvérek kápolnájának oltárképe Buenos Aires-ben.)

29. A szentség fényében.

„Akik sokakat oktatnak az igazságra, fényleni fognak mint az Ég csillagai mindig és örökké!”

(Dániel 12, 3.)

Mindenki tudja, mily gondossággal jár el az egyház, midőn arról van szó, hogy Isten egy elhunyt szolgáját nyilvános tiszteletben részesítse. Mindenekelőtt a helyszínen az illetékes püspöki hatóság előtt az előírásoknak megfelelően egy előkészítő vizsgálatot kell tartani, hogy az Isten szolgája valóban az erények hősi gyakorlásának és az életszentségnek hírében halt-e meg. E vizsgálat iratait és ítéletét Rómába küldik a rítusok kongregációjának, hogy azután megindítható legyen a boldoggáavatási pör. Az első lépések De La Salle Jánost illetőleg 1834-35-ben történtek. Ezzel egvidőben a párisi, reimsi és roueni ordináriusok lefolytatták a szükséges vizsgálatokat. Ennek megfelelően XVI. Gergely pápa 1840, május 8-án dekrétumot adott ki, amellyel megengedi a boldoggáavatás beve-

zetését és megadta az erényes rendalapítónak a „venerabilis servus Dei“ — „Isten tiszteletreméltó szolgája“ címet.

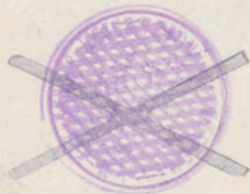
1873. november 1-én IX. Pius pápa, miután az ügy már jól előrehaladt, ünnepélyesen kijelentette sok biboros, egyházfő, pap és szerzetes előtt, kik között kb. 100 iskolatestvér is volt generálisuk vezetésével: „Kétségtelen, hogy Isten tiszteletreméltó szolgája, De La Salle János az isteni erényeket: a hitet, reményt, az Isten és az embertárs iránti szeretetet, hasonlóképpen a sarkalatos erényeket: okosságot, igazságosságot, erősséget, mértékletességet és az ezekkel rokon erényeket hősi fokban gyakorolta, úgy, hogy most már a csodák megvizsgálásához foghatunk.“

Miután az egyháztól követelt minden feltételnek megfelelték, 1888. február 19-én megtörtént De La Salle János ünnepélyes boldoggáavatása. A fényes ünnepség a nagy szenttéavatási teremben volt. A ritusok kongregációjának biborosai és De La Salle tisztelői, számos külföldi püspök, a Szt. Péter templom kanonokjai és sokan mások jelentek meg ez alkalommal. A keresztény iskolatestvérek generálisa kíséretében megjelent 6 asszisztens, Franciaország, Itália, Spanyolország, Belgium, Ausztria, India, Észak- és Dél-Amerika, Kis-Ázsia és Algir provinciálissai: összesen mintegy 200 iskolatestvér. Mint

De La Salle szt. János szobra a Szt. Péter-templomban,
Rómában.

a boldog családjának képviselője megjelent gróf De La Salle de Rochemaure. A belga Mgr. de Neckre, a Szt. Péter káptalan tagja volt megbízva az ünnepélyes szertartás végzésével. A boldoggáavatási bulla felolvasása után a Te Deumot intonálták és egyben lehullt a lepel, amely a boldog képét fedte s a függöny, amely az oltárra helyezett ereklyét takarta. Megszólaltak a Szt. Péter templom harangjai és az egész világnak hirdették Isten nagy szolgájának boldoggáavatását. Első alkalommal énekelték most ezt a verzikulust: Ora pro nobis beate Johannes Baptista, ut digni efficiamur promissionibus Christi! — Imádkozzál érettünk boldog Keresztelő János, hogy méltók lehessünk Krisztus ígéretére! Azután a pontifikáló püspök elmondotta az orációt, amelyet a boldog officiumában előírtak. Incenzálták az ereklyét, azután megkezdődött a szentmise a boldog tiszteletére. Délután megjelent XIII. Leó pápa is, hogy elvégezze imáját a boldog képe előtt. Azután a kanonokok elmondották tiszteletére a vesperást, s ezzel az emlékezetes ünnepély befejeződött.

A boldoggáavatás után a világ minden részében, ahol csak iskolatestvérek voltak és működtek, a hívők mindenütt ünnepelték boldog De La Salle Jánost. Ez ünnepségek leírása 7 kötetet tesz ki, melyeket az iskolatestvérek gondnoksága adott ki. Ezek után

mindenfelől jöttek a jelentések csodálatos imameghallgatásokról, melyek az új boldog közbenjárására történtek. A boldog hatalma iránti bizalom napról-napra erősödött és ezzel együtt általános lett az a kívánság, hogy szentté avassák.

Csak röviden akarjuk érinteni azt a két csodát, amelyet a ritusok kongregációja a boldoggáavatás után megvizsgált és a pápa valódi csodának ismert el. XIII. Leó pápa dekretuma a következőket közli róluk:

„Az előbbi csodák után tetszett Istennek boldog De La Salle János közbenjárására még más csodákat is művelni. Ezek közül kettőt kiválasztottunk és megvizsgáltunk a szenttéavatás számára.

Az első a fiatal Tayac Lipóttal történt, aki Franciaországban, a rodesi kollégiumban nevelkedett. 1888-ban súlyos tüdőgyulladásba esett, amely vérét már teljesen megrontotta és az orvosok gyógyíthatatlannak jelentették ki. Alig értesült a kollégium igazgatója a betegség súlyos voltáról, azonnal boldog De La Salle Jánoshoz imádkoztatott. Azonban a betegség még jobban elhatalmasodott. Ehhez járultak még a heves görcsök, amelyek teljesen megfosztották eszméjétől a szegény fiút. Egész teste rettenetes módon ide-oda rángatódzott. Az igazgató azonban nem adta fel a reményt, hanem meghagyta övéinek, hogy még buzgóbban imádkozzanak. Ezalatt az

anya beteg gyermeke mellett volt, mert halálát minden percben várták. Egyszer csak magához tért a gyermek, örömmel nézett anyjára, megismerte és azt mondotta: „Egészséges vagyok.“ Az odahívott orvosok csodálkozva állapították meg, hogy betegség jelei eltűntek.

A második csoda ugyanabban az évben történt a montreali Maisonneuve nevű rendházban. Nethelmus iskolatestvér hátgerince megsértésével súlyos gerincvelő gyulladást szerzett. Ennek következtében mindkét oldalt teljesen megbénult. Lábai megdagadtak és mély sebek is jelentkeztek azokon. A szegény beteg Istenhez imádkozott segítségért, azonban eredménytelenül, mígnem előljárói azt tanácsolták neki, hogy a boldog alapítóhoz forduljon. Nethelmus testvér engedelmeskedett és a szentáldozás után heves fájdalomai közepette ezekkel a szavakkal fordult a boldoghoz: „Ha akarod meggyógyíthatsz engem!“ Míg e szavakat mondotta, visszatért lábaiba az életerő: „Bot nélkül, határozott lépetekkel járt Nethelmus testvér, a nélkül, hogy sebeinek legcsekélyebb jele is visszamaradt volna.“

1900 május 24-ét Krisztus dicsőséges mennybemenetelének ünnepét jelölte meg a pápa a szenttéavatás napjául. Nagyszabásu s a maga nemében csaknem páratlan volt az ünnepség Rómában, Szt. Péter templomában. A

legfényesebb ünnepek egyike a jubileumi évben, kétévszázad határán, XIII. Leó hosszú uralkodása alatt. Az egész katolikus világ képviselve volt a pompásan felékesített vatikáni bazilikában. A jelenlévők számát százezernél többre becsülik. A Sixtus-kápolnából indult ki az impozáns menet körülbelül 8 óra tájban. A különböző szerzetesrendek képviselői, nagyszámu főpap, 33 biboros és 250 püspök vonult el Krisztus helytartója előtt. Az egész körmenet a szemtanúk meg egyező elbeszélése szerint szinte leírhatatlan, lenyűgöző hatású volt. Midőn a szentatya megjelent a sedia gestatorian, megszólaltak az ezüst-harsonák a hatalmas templom kupolájában. Megkapó ének kíséretében érte el a pápa a trónt s miután az egyházfejedelmek hódolatát fogadta, megkezdődött a tulajdonképpeni szenttéavatási szertartás. Ünnepléses volt a pillanat, mikor az ősz pápa a Szentlélek segítségül hívása után messzehallható hangon így szólt: „A teljes és oszthatatlan Szentháromság tiszteletére, a katolikus hit növelésére és dicsőségére, Jézus Krisztus, a mi Urunk, Szt. Péter és szt. Pál apostolok és a mi saját tekintélyünk erejével, érett megfontolás után és a mi tisztelendő testvéreink, a katolikus egyház biborosainak hozzájárulásával és a pátriarkák, érsekek és püspökök tanácsára kijelentjük, hogy a nevezett De La Salle keresztelő János pap és a ke-

resztény iskolatestvérek alapítója: szent hitvalló! A Te Deumnál megszólaltak a Szt. Péter templom harangjai és mindjárt erre az örökváros összes harangjai és hangjuk szétvitte az egész keresztény világnak az új szent nevét. A biborosok dékánja Oreglia Alajos Ostia és Veletri püspöke celebrálta a szentmisét, melyet a szentatya trónjáról hallgatott végig. Azután a szentmise végeztével áldást adott és minden megjelentnek teljes bűcsút engedélyezett. Majd hordszékébe szállt és ünnepélyes menetben vitték őt a szentségi kápolnába. Áldozócsütörtök estéjén gyönyörű villanyos kivilágításban tündökölt a Szt. Péter temploma.

De La Salle szt. János ünnepéül május 15-ét jelölte meg a pápa. Az iskolatestvéreknek erre a napra engedélyezett ünnepi mise e szavakkal kezdődik: „Sinite parvulos venire ad me.“ „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket.“ Ez szentünk egész életének motója. Az iskolatestvérek mindenütt nagy ünnepséggel ülték meg alapítójuk kanonizálásának ünnepét, tridiummal. Száz és száz szobrot és oltárt, templomot és kápolnát szenteltek már a szt. tanítónak és nevelőnek. Rómában, a Szt. Péter templomban fülkékben van elhelyezve a rendalapítók hatalmas szobra. Számuk 1904 október 27-én megnövekedett De La Salle szt. János szobrával. Aureli professzor — korunk talán leghíresebb

szobrása — készítette a 6 méter magas márvány-szobrot. Egy gyermek és egy ifjú áll a szent előtt, akinek felemelt jobbjára az ég re mutat. Így tiszteli az egész világ, ahol csak hívó szív dobog, annak az embernek az emlékét, aki minden erejét az ifjúságnak szentelte és így teljesezésbe mennek rajta a Szentírás szavai: „Akik sokakat oktatnak az igazságra fényleni fognak, mint az Ég csillagai mindig és örökké.” (Dán. 12, 3.)

30. A nagy nevelő és tanító.

„Bölcsességéről beszélnek a népek és dicséretét hirdeti a templom.“

(Sir. 39, 14.)

Lelki szemeink előtt elvonult De La Salle szt. János élete és láttuk, hogy e ritka ember minden erejét az ifjúság nevelésére fordította. Soha nem látott áldozatkészséggel haladt az egyszer megkezdett uton. Melyik nagy gondolat lelkesítette őt, hogy nem fáradt el, ezer akadállyal küzdve? A felelet könnyű. De La Salle szt. János lelkét áthatotta a gyermeki lélek nagy méltósága és megbecsülhetetlen értéke. Isten képmását látta benne, az igaz gyöngyöt, amelyért az isteni Üdvözítő utolsó csepp vérét is kiontotta. Ez az igazán keresztény felfogás második természetévé vált, ez tette hőssé a nevelés és oktatás terén és ez a nézet adta tollára a szót: „Úgy tekintsd a reádbizott gyermekeket, mint Isten valódi gyermekeit! Nagyobb gondossággal neveld és tanítsd őket, mintha király gyermekei volnának!“ A halhatatlan gyer-

meki lelkek iránti szeretetre buzdította lelki fiait is és a nagy ember művét, a keresztény iskolatestvérek szerzetét ez a szeretet növelte hatalmas fává, melynek árnyékában hatalmas gyermeksereg — több mint 300 ezer — nyer oktatást és élvezi a keresztény nevelés áldásait. „A szeretet mindent legyőz!”

Ha a gyermeki lélek értéke végtelen, mily magasztosan gondolkozhatott De La Salle szent. János a tanítói hivatásról! Valóban nem talál megfelelő szavakat a tanítói hivatás szépségének dicséretére és pedagógiai irataiban ismételten visszatér erre a tárgyra. A tanítói hivatás fönségéről „Elmélkedéseiben” ezeket mondja: „A tanítók, kik a gyermekeket a kereszténység szellemében nevelik, Jézus Krisztus munkatársai; az örzőangyalok munkáját végzik. Tevékenységük a hit, a társadalom és a család jólétére irányul. Miután Isten őket a gyermekek oktatására és keresztény nevelésére hívta, nagyon megtisztelő hivatalt bízott rájuk”. A társaság szabályaiban így ír a szent alapító: „A hit meggyőzi a tanítót, hogy nincs megtisztelőbb hivatás, mint a gyermekeket az Üdvözítőhöz vezetni, egyben Őt helyettesíteni és munkáját végezni, azáltal, hogy a gyermekeket neveli, tanítja, tanítását lelkükbe vési és megmutatja nekik az Égbe vezető utat. Jézus Krisztus a tanítóra bízta a kicsinyeket, hogy tisztaságuk megőrzésére vigyázzon, hogy tanítsa meg őket

élete és halála titkaira és törvényeire, melyeket számunkra adott. A hivatás iránti szeretet, amelynek gyakorlásában legnagyobb örömét leli, arra fogja készíteni a fiatal tanítót, hogy hivatásáról mindig nagy tisztelettel beszéljen, magát arra méltatlannak vallja, mivel nincs magasztosabb hivatás, mint a lelkek üdvösségén dolgozni.“

Az Iskolai Vezérfonálban ez olvasható: „A fiatal tanítókba mindenekelőtt nagy tiszteletet kell oltani hivatásuk iránt. Általában azt szereti az ember, ami neki tetszik, és pedig oly mértékben, amennyire azt fontosnak találja. A fiatal tanító, akit áthat hivatása fontosságának tudata, pontosan és keresztényhez illően tölti be azt.“ Mily nagyrabecsülés-sel és ihletséggel igyekezett fiatal tanítóit lelkesíteni, mikor a hitoktatásról beszélt nekik, melyet rájuk bízta. Halljuk szavait: „A hitoktató hivatala oly fontos, hogy a kereszténység első századaiban a szent püspökök főhivatásuknak tekintették és megtiszteltetésnek tartották, hogy a katekumeneket és az újonnan megkeresztelteket a hitben oktathatták. Szt. Cyril, jeruzsálemi pátriárka, valamint szt. Ágoston írott katekéziseket hagytak hátra, melyek szerint ők maguk is tanítottak és amelyeket papjaik is használtak. Szt. Jeromos, a nagy tudós Lăta-hoz írt levelében írja, hogy nagyobb tiszteletnek tartja, ha a kicsinyeket a hitben oktathatja, mintha egy hatalmas fejedelem

tanítója lenne. Gerson, a párisi egyetem híres kancellárja oly nagyra becsülte azt a hivatalt, hogy élete utolsó éveiben maga is gyakorolta.“ (Elmélkedések).

Abban az időben, mikor De La Salle szent. János élt, a tanítói hivatást félreismerték és megvetették. A nagy szent jól tudta, hogy mindig sokan voltak és lesznek, akik nem tudják megbecsülni a tanító munkáját és a tanítónak csak hálátlanságot és üldözést juttatnak osztályrészüil. Azért ismételten türelemre inti a tanítókat a szenvedések idején, mert ez által a tanító levonja munkájára az Isten áldását. Rámutat a keresztény tanító igazi örömére, amely abban áll, hogy — habár sokszor csak későn — munkája gyümölcsét látja érlelődni azokban, akiket oktatott. És hogy a tanító a keresztény nevelésben és tanításban el ne fáradjon, különösen akkor, mikor nem lát eredményt, az örök jutalomra irányítja figyelmüket, amely az Égben vár rájuk. Meghatók erre vonatkozó szavai: „Az egész örökkévalóságon át aratjátok majd az ifjúságnak nyújtott jó oktatás dicsőségét, mert a dicsfény, melyet növendékeiteknek szereztetek, visszaveti fényét rátok. „Teljesítsétek azért állapototok kötelességeit oly hűséggel, hogy azt a pompás előnyt egykor élvezhessétek! — Mily vigasztaló lesz azok számára, akik buzgón dolgoztak a lelkek üdvén, midőn nagy sereg lelket pillantanak

meg majd az égben, akik nekik köszönhetik örök boldogságukat! Teljesülni látják akkor az angyal szavait, amelyeket Dánielnek mondott: „Akik sokakat oktatnak az igazságra, fényleni fognak mint az ég csillagai, mindig és örökké.”

A keresztény tanítók volt tanítványaik körében fényleni fognak s ezek örök hálát mondanak nekik, mert jól oktatták őket és Isten után üdvük megszerzőinek tanítóikat fogják tekinteni. Mily nagy lesz örömtők, midőn az utolsó ítélet napján s a mennyben az egész örökkévalóságon át rátok mutatnak és kiáltják: „A legfőbbesőbb Isten e szolgálói hirdették nekünk az üdvösség útját.” (Ap. csel. 16, 17.)

Igy fogják majd ezek a választottak a jót, melyet velük tettetek, nyilvánosságra hozni. Egyesek ártatlanságuk ruháját mutatják az Üdvözítőnek, amelyet a ti segítségtekkel őriztek meg teljes szépségében. Mások, akik bűnbeesés után a ti gondoskodástok révén mosták meg ruhájukat a Bárány vérében, rámutatnak fáradozásaitokra, melyekkel őket az üdvösség útjára visszavezettétek. Mindnyájan egyesítik szavukat, hogy számotokra Jézus Krisztustól kegyes ítéletet nyerjenek. Arra kérik majd az Üdvözítőt, hogy késedelem nélkül adja meg nektek azt a boldogságot, melyet a ti munkátok és gondosságtok szerzett meg számukra. — Óh, mily dicsőség lesz

mindnyájuk számára, mikor majd a gyermekii lelkek üdve iránti buzgóságuk és szorgoskodásuk az egész világ előtt nyilvánvaló lesz és ha az egész mennyország visszhangzik majd a hálaénektől, amelyet a megboldogultak zengenek azoknak, kik megmutatták nekik a boldogsághoz vezető utat. (Elmélkedések.)

A tanítói hivatás ily ideális elgondolása mellett könnyen elképzelhető, mily fontosnak tartja a szent pedagógus a tanító egyéniséget, vagyis annak tulajdonságait, általában annak egész megjelenését, amellyel inkább nevel és tanít, mint szavaival. Ide vonatkozó gondolatait jeles könyvében „Az Iskolai Vezérfonálban“ írta le. Magától értetődik, hogy a tanítónak, — akit a tanítás napról-napra meg-erőltet, egészségesnek kell lennie, főleg pedig melle és tüdeje legyen erős. Nem szabad tehát csodálkozni, hogy a szent azokat, kik e követelménynek nem felelnek meg, a tanítói hivatásból kizárja. Továbbá nem alkalmas a tanítóságra az, akit testi fogyatékosága miatt a gyermekek kigunyolnának, vagy szellemi vagy pedagógiai rátermettsége híján képtelen lenne megfelelően tanítani. A szent azonban még többet kíván. Nem akarja, hogy tanítók legyenek azok, akiknek erényessége nem szilárd. Az igazi keresztény iskolába csak olyan tanítók valók, akik a kereszténység szellemében nevelkedtek és akiket a hit elvei hatnak át. Messze vezetne, ha mindazt fel

akarnók sorolni, amit a szent a tanítótól kíván. Csak néhány jellemző vonást említünk: A gyermekek iránti nagy szeretetet, lángoló buzgóságot a kicsinyek nevelése és tanítása iránt, nagy hűséget a kötelesség teljesítésben, kollegialitást, azután nyájasságot párosulva a határozottsággal, önuralmat, állhatatosságot, éberséget, jámborságot és nagylelkűséget.

Mily magasztos felfogás a tanítói hivatásról! Nem csoda, ha oly sok előkelő családból származó fiatal ember fényes világi állásról mondott le, hogy a tanító megtisztelő hivatását gyakorolhassa.

Természetesen kenetteljes szavakat, melyek a tanítói hivatást méltalják, találunk más pedagógusoknál is. Szépen értekeznek a nevelés művészetéről; ha azonban ezek gyakorlati teljesítményét nézzük, nem sokat találunk. De La Salle szent János azonban nagyot, halhatatlant alkotott a tanítás és nevelésterén, elvei még napjainkban is nagyjelentőségűek. — De La Salle szt. János egyik rendkívüli érdeme abban áll, hogy minden néposztályt igyekezett megfelelő tanításban és keresztény nevelésben részesíteni. Mennyi üldözést és gyalázást kellett a nagy perspektívájú embernek minden felől szenvednie, mert azt hirdette, hogy a szegény gyermekeket is kell oktatni. E miatt üldözték a hitetlen filozófusok és követőik az iskolatestvéreket. Nem tudták nekik megbocsájtani, hogy a földmű-

vesek és iparosok gyermekeit is tanították. Különösen Voltaire, a XVIII. századbeli franciaországi hitetlenek pátriarkája és vezére, volt az, aki a nép tanítását kifejezetten elítélte. De La Salle szent. János fiai pedig ennek a munkának szentelik magukat, sőt fogadalmat tesznek a szegények ingyenes tanítására és pedig az anyaszentegyház jóváhagyása és áldása mellett! És ezt az egyházat vádolják meg, hogy ellensége a felvilágosodásnak és a kulturának!

De La Salle szent. János ellen ismételt pört indítottak, mert iskoláiban az írástanítást bevezetni merészelte és ezáltal az írás „nemes művészetét“ meggyalázta. Sok kortársa vallotta ezt a nézetet. Az írástanítók makacsul ragaszkodtak ama jogukhoz, hogy írást egyedül csak ők taníthatnak. A szent rendalapító semmiféle pörrel sem engedte magát elriasztani, úgy, hogy amit egyszer helyesnek ismert meg, azt még küzdelmek árán is keresztül vitte. Így lett az írástanítás a népiskola tárgyává.

A szent idejében még általános volt az egyenként való oktatás. A tanító minden növendékét külön-külön tanította. Magához hívta asztalához, ezalatt a többi gyermek foglalkozás nélkül volt, vagy pedig tetszése szerint foglalkozott. Ezt a tanítói eljárást a szent elvetette s bevezette a közös vagy osztálytanítást, azaz egyszerre tanította az egész osztályt.

tályt. A nagy szervező osztályokba csoportosította a gyermekeket és a tanítási anyagot is így osztotta el, hogy az a gyermekek korának és lelki fejlettségének megfelelt. „Ez a beosztás — mondja ő, — a legalkalmasabb a fegyelem és előhaladás szempontjából“. Minden osztályt ismét három csoportba osztott: „kezdők“, „haladók“ és „előhaladottak“ csoportjára. Minden csoport megkapta a maga helyét, hogy így pontosan megkülönböztethetők legyenek Egy-egy csoport tagjai egyszerre nyerték oktatásukat tanítójuktól. Úgyanazt a könyvet használták s mindenikre ugyanaz a fegyelem vonatkozott, mindeniknek egyszerre kellett figyelni és csak akkor beszélhettek, ha kérdezték őket. Amíg a tanító az egyik csoporttal foglalkozott, addig egy-vagy két tanuló ismételtette a tanultakat a többiekkel vagy pedig egyszerűbb dolgokat végeztetett velük. (Iskolai Vezérfonál.)

Németországban a XVIII. század második feléig az egyenként való tanítást alkalmazták. De La Salle szt. János volt az első, aki a tömegtanítást legelőször állandóan alkalmazta és az iskolatestvérek iskoláiban elért eredmény bizonyította, hogy helyes úton járt.

Nagy fontosságu volt újítása az olvasás-tanítás terén. Eddig a betűismertetéshez és olvasástanításhoz mindenütt először latin szöveget használtak és mikor már elég folyé-

konyan olvastak, csak akkor került sor az anyanyelvre. Ez volt az oka annak, hogy a gyermekek nagyon későn, sokszor csak 4—5 év után tanultak meg olvasni anyanyelvükön. De La Salle azonban pedagógiai érzéke után indulva minden előítélet ellenére éppen az ellenkező útra lépett. Igazi pedagógus volt. „Iskoláinkban csak az anyanyelven való olvasás szolgálhat arra, — mondja ő — hogy a gyermekek értelmét fejlessze és szívüket megnyerje. A gyermekek csak akkor tudnak otthon szabad idejükben jó könyvek olvasásával foglalkozni, ha anyanyelvükön tanulnak olvasni. Ezért legyen a növendékek számára egy jól összeállított könyvtár. A jól irányított olvasás üdvös hatású lesz lelkükre és szívükre.“ (Iskolai Vezérfonál.)

Mikor az ember ilyen intelmét olvassa, azt gondolja, hogy napjaink valamelyik jeles pedagógusa írta s nem egy 200 év előtti. Ennyire megelőzte De La Salle napjait sok tekintetben a pedagógia terén.

Amint már említettük, megalapította az első tanítóképzőt, amelyről a pedagógia története tud, s amellyel többosztályú gyakorlóiskola volt kapcsolatban. Ebben tanulták meg a jelöltek gyakorlatban a tanítást. Így tehát De La Salle János az önálló tanítóképző megalapítója. Németországban csak egy századdal később találunk ilyen tanítóképzőt. És mégis napjaink modern pedagógusai semmit sem

tudnak a nagy De La Salleról; nagy katolikus pedagógusaink érdemeit, mint általában a nagy katolikus embereket, legtöbbször agyonhallgatják.

De La Salle 1699-ben megalapította az első ipariskolát is, amelyet a történet feljegyzett, hasonlóképpen az első vasárnapi technikai iskolát is. Ez iskolákat Németországban és Ausztriában csak a XIX. század folyamán vezették be.

Továbbá ő létesített, ő készített tantervet az ekkor még ismeretlen reáliskolák számára. Oly képzés, mely latin nélkül történik, De La Salle kortársai előtt elképzelhetetlen volt. Az iskolatestvérek szt. alapítójuk napjaitól tartottak fenn reáliskolákat s ők építették ki a főreált is.

Most röviden összefoglaljuk De La Salle szt. János főbb pedagógiai érdemeit, hogy teljesebb képet nyerjünk róla.

1. De La Salle szt. János becsületet szerzett a sokszor félreismert tanítói hivatásnak.

2. Tanítókból szerzeteskongregációt alapított, melynek napjainkig több ezer tagja működött és működik.

3. Lándzsát tört a mellett, hogy a nép gyermekei is méltók, jó nevelésre és tanításra.

4. Az írás tanítását tantervében tantárgyként felvette.

5. Megszüntette az egyenként való tanítást, helyette az osztálytanítást vezette be.

6. Az olvasástanítás úttörője volt, mivel az első olvasási gyakorlatokat nem latin nyelven, hanem anyanyelven tartotta.

7. Arra törekedett, hogy a gyermekeknek jó könyvekből álló könyvtár álljon rendelkezésükre.

8. Felállította az első tanítóképzőt.

9. Megalapította az első ipariskolát, reáliskolát és vasárnapi iskolát.

10. Több pedagógiai munkát írt, amelyek nagy bölcseségéről tanuskodnak.

Tehát De La Salle elméleti és gyakorlati pedagógus volt.

Pedagógiai iratai nagy értékek, miket fiai gondosan őriznek, összegyűjtenek, s melyeket napjainkban is újból kiadnak. Röviden megemlíjük őket:

1. A keresztény iskolatestvérek szabályai. — Az ebben elrejtett pedagógiai magvak minden magukban rejtik mindazt, amit a szent alapító a nevelésről és tanításról írt.

2. Az Iskolai Vezérfonál. — Ennek előszavában ezt olvashatjuk: „Ennek az Iskolai Vezérfonálnak egyes szakaszait sok konferenciában vitatta meg De La Salle úr az oktatásban legkiválóbb és legderekabb testvéreivel s sokévi tapasztalatai alapján gyűjtötte és állította össze. A korabeli tantárgyak módszerét tartalmazza.“

3. Elmélkedések a lelkigyakorlatok idejére. — „A szent szerző megtanítja testvéreit,

kiket Jézus munkatársainak s az ifjúság őrző-angyalainak nevez — hogyan kell eljárniok, hogy a gyermekekből jó keresztényeket neveljenek. Egyben megtanítja őket, hogyan gyakorolhatnak morális hatást gyermekeikre. (Fr. B. Dillinger.)

4. Elmélkedések a vasárnapokra és az év nevezetesebb ünnepeire. — Csaknem minden elmélkedésben van valami pedagógiai gondolat, tanács és elv, melyeknek éppen gyakorlati voltak ad nagy jelentőséget, mivel ezek mély belátáson és hosszú tapasztalaton alapulnak.

5. Az illem és a keresztény udvariasság szabályai. — A mű, melyet finom érzékkel írt meg, az illedelmességet, mint keresztény erényt tárgyalja. Sok iskolában ez volt az olvasókönyv.

6. Kis értekezések a keresztény iskola-testvérek számára. — Rövid formában mutatja meg a keresztény tökéletességre vezető utat.

7. Az elmélkedés módja. — Ez a könyv mindazok számára, akik az elmélkedő imát gyakorolják, igen hasznos. A szt. alapító egy munkán sem dolgozott oly sokáig és oly nagy szeretettel, mint ezen! (Fr. B. Dillinger.)

8. A keresztény ember kötelességei. — Ez a mű három kötetből áll és 100.000 példányban adták ki. Az első kötet folyékony, könnyen érthető stílusban a hitről, a parancsolatokról és az imáról szól. A második kötet

egy katekizmust foglal magában a tanulók számára. A harmadik kötet kérdés-felelet alakjában az egyházi szertartásokat tárgyalja és egyházi énekekkel végződik.

9. Mindennapi imák és ájtatosságok a keresztény iskolák számára.

10. Oktatások és imák a szentmisére, szent gyónásra és áldozásra. Módszeres utasítások kérdések és feleletek alakjában arról, hogyan kell a gyónást jól végezni.

11. Kereskedelmi levelezések gyűjteménye, „Register“ címen.

12. Intelmek az igazgató testvérek számára.

Ezekén kívül még 93 levél, — ebből 53 eredeti kéziratban — maradt ránk a szenttől. Továbbá jó néhány munka kiváló iskolatestvérektől, melyeket ugyan nem a szent írt, de teljesen az ő szelleme és gondolatai alapján készültek. Így a nagy értékű könyvek: „A tanító tizenkét erénye“ és „A tanítói hivatal.“

Német nyelven több műve megjelent már a szentnek. Magyar nyelven a „Kis értekezések“ és a „Keresztény Iskolatestvérek Általános Szabályai“ jelentek meg.

Ha ezek után De La Salle szent János gyakorlati és írói munkásságát megfontoljuk, akár egyenkint, akár együtt, el kell ismernünk, hogy nemcsak idejének, hanem napjainknak is elsőrendű, fényes csillaga ő, a pedagógia egén.

31. Két évszázad.

„Ki a mi reményünk,
örömünk és koronánk?”
(Tesz. 2, 19.)

Láttuk, hogy a szent alapító kívánságára még az ő életében Barthélemy testvért választották maguk közül az ifjú társaság generálisává az iskolatestvérek. Az új generális azonban már 14 hónap múlva követte lelki atyját az örökkévalóságba és tetemét De La Salle mellé helyezték a Szt. Szeverinus plébánia templomban. Halálakor csak 42 éves volt. Tanácsa szerint Timót testvért választották meg generálisnak. Timót testvér megszerezte a szerzet számára a királyi pátenst.

Már De La Salle is ismerte ennek fontosságát, mert hisz a társaság nem volt jogi személy és ezért nem lehetett vagyona, ami a testvéreket időnkint kellemetlen helyzetbe hozhatta és a noviciátus fennállását veszélyeztette s több iskola feloszlását okozhatta volna. XV. Lajos 1724-ben adta meg a kért királyi pátenst. Sokkal fontosabb volt a Szentszék jóváhagyása. Több

püspök készségesen hagyta jóvá a testvérek szabályait. A pápai jóváhagyást azonban csak akkor kapták meg, mikor Rohan bíboros Strassburg püspöke személyesen járt közben az ujonnan megválasztott XIII. Benedek pápánál. A jóváhagyó bullát 1725. január 25-én írta alá a pápa. E bullával a keresztény iskolatestvérek társasága szerzeteskongregációnak ismertetett el. E bulla szerint teszik a testvérek a szokásos három szerzetesi fogadalmat: az önkéntes szegénységet, szüzséget és a tökéletes engedelmességet, hozzácsatolják még a szerzetben való állhatatosság és a szegények ingyenes tanításának fogadalmát. A bulla megengedi a kongregációnak, hogy az egész világon működhessék. A legszorosabban összeköti Rómával, a szabályokat kivonja a püspökök hatalma és befolyása alól és ezzel biztosítja a kongregáció egységét és békéjét.

A következő években megnehezítette a fiatal szerzet nemes munkáját az a körülmény, hogy Voltaire és követői azt a nézetet terjesztették, hogy a szegények tanítása káros. S mivel az iskolatestvérek különös szeretettel éppen a szegények tanításának szentelték magukat, azért az egyház „felvilágosodott” ellenségei főleg őket támadták. De az iskolatestvérek hűek maradtak szabályaikhoz. Mindig több és több kérés érkezett hozzájuk, hogy iskolákat vegyenek át. — Leszczinszki,

az elűzött lengyel király, XV. Lajos apósa, aki 1737 óta Lotharingia főhercege volt, különös szeretettel viseltetett az iskolatestvérek iránt és több iskolát bízott rájuk, többek között Nanzigban és székvárosában Lunévil-lében.

Ebben az időben ezek voltak a nevezetesebb alapítások: Szerzetes-tanítóképző-intézet Avignonban (1729,) Ferrara, Észak-Itáliában (1741) és Estervayer, Svájcban (1750.)

Több idősebb testvér a szentség hírében halt meg; ezek között volt Ireneus testvér is. Már De La Salle szt. János életéből ismerjük őt. A nemes családból származott tiszt lemondott minden világi tiszteletről és belépett az iskolatestvérek szerzetébe, amelyben 30 esztendeig mint noviciusmester működött és első asszistensül választották a generális mellé. Most elment a szent alapítóhoz, az örök nyugalomba.

Klaudius testvér általános főnöksége alatt megújultak a támadások az iskolatestvérek ellen. Egy Granet nevű, magas állású egyén emlékiratot szerkesztett, amelyben újból vádolja őket, mert a szegényeket oktatják. Ebben az emlékiratban ily kijelentéseket találunk: „Minden óra, amelyet a gyermekek a könyvek mellett töltenek, a társadalomra nézve elveszett idő. A testvérek által elért eredmények gyorsaságukkal ijesztenek meg bennünket! Ha szabadkezet engedünk az

iskolatestvéreknek, akkor hamarosan nem lesz iparos, aki ne tudna olvasni és írni... Azért államérdek, hogy megsemmisítsük őket.“ A régi ellenségek, az írástanítók is megújították sokszor hangoztatott panaszaikat az iskolatestvérek ellen, mivel ezek intézeteikben írást is tanítottak. Ha kénytelenek voltak is a testvérek egy-két házat bezárni, mert a régebbi támogatást megvonták tőlük, mégis minden ellenük támasztott viharból győztesként kerültek ki, mivel az egyházi s részben az állami hatóságok is, támogatták őket.

A testvéreknek többször tettek ajánlatot új iskolák alapítására Florencius testvér generálissága alatt is. A 40 ajánlat közül 1768—1778-ig csak 13-at tudtak elfogadni. Többször megkísérelték, hogy a tengereken túli országok számára is megnyerjék a testvéreket, azonban ez csak 1774-ben történt meg, amikor a testvérek elvállaltak egy kolégiumot Martinique szigetén (Kis Antillák). Ez volt az első lépés a régen táplált terv megvalósítására.

A forradalom alatt.

Ágaton testvér 1777-ben vette át a szerzet legfelsőbb vezetését. Alatta határozták el, hogy a noviciátus kizárólag a szerzetesi, valás-erkölcsi kiképzésre fog szolgálni. A tudományos és pedagógiai kiképzést az ezt kö-

vető skolasztikátusban fogják nyerni a rendtagok. Több tanítótestvér tan- és segédkönyvek kiadásával foglalkozott. Az „Iskolai Vezérfontalat,” a keresztény iskolatestvérek pedagógiai törvénykönyvét, átdolgozták és az általános főnök a jó tanító 12 erényének magyarázatát csatolta De La Salle nagy művéhez, függelékként. 1779-ben a társaságnak 114 háza volt 750 testvérrel, akik 420 osztályban, 31.000 gyermeket tanítottak.

Igy állt a rend a nagy forradalom előestéjén, amikor 1789-ben egy júliusi éjjelen betörték a forradalmárok a testvérek moulinsi házába azzal az ürüggyel, hogy fegyvert keresnek. Szerencsére a hatóság közbelépett, kijelentette, hogy a házkutatást maga végzi el. Aztán nagy dicsérettel adózott a testvéreknek, mivel a gyermekeket oly szépen oktatták s a szükség idején minden rendelkezésre álló élelmüket polgártársaik segélyezésére fordították. — 1790 február 13-án az alkotmányozó gyűlés elhatározta a kolostorok eltörlését s ezzel a szerzetesek sorsa eldőlt. Mivel azonban lehetetlennek látszott, hogy oly sok szerzetes-tanítót helyettesíteni lehessen, azért az 1791. szeptemberi törvényhozó gyűlés megengedte, hogy a tanítószervezetek egyelőre folytathatják működésüket. Azonban ez csak haladék volt. Itt-ott követelték a testvérektől, hogy tegyék le az u. n. „polgári esküt”, noha erre törvényes erővel nem kötelezhették őket,

mivel állami fizetésben nem részesültek. Néhol készek voltak a testvérek az esküre, azonban csak azzal a kikötéssel, hogy az egyházellenes törvényekre nem esküsznek, amint ezt lelkiismeretük tiltja. Mindössze 3—4 testvér volt kész, hogy a polgári esküt leteszi és ezek közül kettő, az esküt szintén letevő szakadárpüspökök által pappá szenteltette magát. A nehézségek csak növekedtek, mikor a testvérek vonakodtak a hűtlen papok miséjére menni s tanítványaikat sem akarták arra elvezetni. Végül 1792. augusztus 18-án feloszlatták a szerzeteket, az iskolatestvérek név szerint fel voltak sorolva a dekrétumban. Kilátásba helyezték ugyan, hogy nyugdíjat kapnak, ha leteszik az esküt, amit azonban a testvérek, lelkiismeretük szavára hallgatva nem tettek meg. Mindenütt abba kellett hagyniok hivatásuk gyakorlását, el kellett hagyni házukat és le kellett tenni szerzetesi ruhájukat. Ekkor Franciaországban 800 testvér volt. Ágaton generális testvér Párisban egy magánházban élt Capitaine álnév alatt, világi öltözetet viselt és matematikai és hidrogaphiai órákat adott. Salamon testvér, aki a forradalmi időben az iskolatestvérek egyik legtehetségesebbje és az általános főnök titkára volt, egyedül őrizte a testvérek Szt. Sulpiciuszi rendházát Párisban. Biztonságban érezte magát, mivel nem tanított, s ezért nem lehetett kötelezni az eskü letételére. Buzgón

terjesztette a pápai brévét és az ellenforradalmi iratokat és ezért feljelentették őt a köztársasági kormánynál. 1792 augusztus 13-án, öt nappal a szerzet feloszlatása előtt, elfogták őt és a karmeliták kolostorába zárták. Itt közel 200 papot tartottak fogva, köztük az arlesi érseket is. Salamon testvéren kívül volt itt még egy iskolatestvér bezárva. Ezt a testvért egy volt tanítványának atyja, aki nemzeti gárdista ruhát viselt, titokban kivezette a rabságból és egy kereskedőcsaládnál rejtette el. Így megmenekült ez a testvér, azonban az átélt borzalmak megzavarták eszét úgy, hogy haláláig kevés világos pillanata volt, s szenvedéseitől gyorsan bekövetkező halála szabadította meg.

A karmelita templom foglyai azt gondolták, hogy valamelyik tengerentúli gyarmatra viszik majd őket, de arra nem gondoltak, hogy megölik mindnyájukat. Csak mikor a kihallgatás után kijelentették, hogy inkább meghalnak, mint a polgári esküt letegyék, adták tudomásukra sorsukat. Kivitték őket a kertbe és ott kivégezték őket, közöttük Salamon testvért is. Salamon testvért az egyház a boldogok közé iktatta. Kivüle ugyan e napon, 1792 szeptember 2-án még másik két iskolatestvért is kivégeztek, akiknek nevét azonban nem tudjuk. A szerzet évkönyvei több iskolatestvérről szólnak, akiket a különböző tartományokban bezártak és rettenetesen kínoztak.

Uzésből a testvérek a forradalom kitörésekor elmenekültek, csak a 72 éves Ráfael testvért nem tudták kellő időben elvinni, reumája miatt. Egy szegény munkásnál elrejtve élt, aki egykor tanítványa volt. 1793 októberében egy kém felfedezte és fegyveres emberek hatoltak a házba. A szegény beteg nagy fájdalmára néhány volt tanítványát is ott látta a gyilkosok között. Mikor ezeket Isten ítéletére figyelmeztette, rárontottak és leszúrták az ágyban fekvő beteget. — Több testvért tengerentuli országba száműztek és sokat szenvedtek útközben, míg a halál megszabadította őket szenvedéseiktől.

Mi történt azonban Ágaton generálistestvérről? Amint már fentebb említettük, ismeretlenül élt Párisban. Ekkor elfogtak néhány levelet, amit a testvérek Rómából intéztek hozzá. Ez gyanúba hozta őt, hogy összeköttetésben áll az emigráltakkal, vagyis a Franciaországból kivándoroltakkal, akikkel pedig minden összeköttetés szigorúan tilos volt. Ezért elfogták őt és egyik börtönből a másikba hurcolták, míg végre halálra ítélték. Néhány befolyásos ember megmentette ugyan a haláltól, azonban ismét bebörtönözték. Mikor Robespierre megbukott (1794 július) visszanyerte az iskolatestvérek generálisa is szabadságát, azonban a nagyobb biztonság végett Toursba ment. Oly zavarosak voltak az állapotok, hogy a Franciaországban szétszór-

tan és Itáliában még kolostoraikban élő testvérek nem tudták él-e generálisuk s ha igen, hol? VI. Pius pápa kinevezte Frumentius testvért a rend általános ügyvivőjéül, akinek csak 1797-ben sikerült levélileg összeköttetésbe lépni Ágaton generális testvérrel. Ez utóbbi még ez esztendő szeptemberében meghalt. Mikor Franciaországban az állapotok kissé nyugodtabbak lettek, itt is ott is, összegyűltek a testvérek, hogy iskolát nyissanak, természetesen nem mint szerzetesek, hanem mint magánszemélyek. A lioni érsek, Fesch bíboros, Napoleon nagybátyja, 1803-ban Rómába ment, mint a francia köztársaság követe. Ez megígérte a testvéreknek, hogy közbejár hatalmas unokaöccsénél a testvérek érdekében. Igéretét be is váltotta. Napoleon, aki ekkor első konzul volt, 1802 december 3-án törvényesen elismerte az iskolatestvérek szerzetét. 1804-ben Párisba utazott VII. Pius pápa a koronázási ünnepségekre. Visszajövet megtisztelte az iskolatestvérek lioni házát látogatásával és 1805 április 18-án felszentelte kápolnájukat. Még ugyanabban az évben felvették e városban a testvérek szerzetesi ruhájukat. Fesch bíboros köriratot intézett a volt iskolatestvérekhez és felszólította őket, hogy térjenek vissza szerzetükbe. Ezek a felhívást követték. Az iskolatestvérek régi iskolái újra megnyitak és 1805 decemberében Frumentius általános ügyvivő testvértől 36

város kért iskolatestvéreket. A testvérek egész Franciaország területén, sőt annak határán kívül is elterjedtek és sok mindent éltek át. Néhányan lelkük kárát vallották a viharos időknek, mások pedig nagy erényre és életszentségre tettek szert.

A forradalom után.

1810-ben új generálist választottak a keresztény iskolatestvérek Gerbaud testvér személyében. Új veszedelmek fenyegették a szerzetet. Napoleon 1808-ban megszervezte az u. n. „egyetemet“, amely hivatva volt, hogy Franciaország egész iskolaügyét vezesse, ezen elv alapján: a nevelés és az oktatás tisztán az állam joga. Ezzel kellett a testvéreknek szembehelyezkedniök. Előnyük volt, hogy szerzett jogait tekintve idősebbek voltak az „egyetemnél“, különösen pedig, hogy mint szerzetes kongregációt maga Napoleon hagyta jóvá. Az iskolatestvérek tekintélye oly nagy volt, hogy az „egyetem“ mindent megtett, hogy az iskolatestvéreket magába olvaszsa. Ha nem állottak volna ellen, úgy örökre elvesztették volna önállóságukat. Az „egyetem“ liberális elveit rájuk is alkalmazták volna. Azonban az egyházhoz való hűségük győzedelmeskedett.

Ekkor kezdődött a küzdelem Franciaországban a De La Salle-féle jól bevált csoport(osztály)-tanítási és a Bell-Lancaster-féle módszer hívei között. Az „egyetem“ és az u. n. liberális

körök az angol módszer mellett döntöttek és mindent elkövettek, hogy a nagytekintélyű iskolatestvéreket ennek megnyerjék. Nem ki-mélték sem az ígéreteket, sem a fenyegetést. A szerzet egész pedagógiai multja tiltakozott ez ellen a bemutató és utánozó módszer ellen, amely teljesen külsőségekre alapít és tisztán mechanikus. Az idő teljesen az iskolatestvéreknek adott igazat és napirendre tért a lélektelen angol pedagógia felett.

Az 1830. júliusi forradalom, amely Lajos Fülöp polgárkirályt emelte a trónra (a hirhedt „Fülöp Égalité“ fiát), ismét szomorú napokat hozott De La Salle szt. János fiaira, mivel a katolikus-ellenes elemek ismét felül kerekedtek. De ez a vihar is elmúlt és az isteni Gondviselés Fülöp testvér személyében kiváló szervező egyéniséget adott a sokszor megpróbált szerzetnek. Fülöp testvér 1838-ban vette át hivatalát és 36 esztendeig volt generális. De La Salle nagy művét súlyos viszonyok között szépen felvirágoztatta. Az 1848. februári forradalom megfosztotta Lajos Fülöpöt a koronától. Az egyházi szervezetek nem szenvedtek kárt ez átalakulás alkalmával. Másként történt azonban 1852-ben a második császárság alatt, mikor II. Napoleon lépett a trónra. Mindenféle formában megindult az üldözés az iskolatestvérek ellen. Ennek ellenére mindjobban terjedtek. Kiterjesztették működésüket idegen országokra is, első sor-

ban a francia gyarmatokra, azután Kelet-Indiára, Észak-Afrikára, Levantera, Kanadára, az Egyesült Államokra, Belgiumra, Németországra és Ausztriára. Garcia Moreno, Ecuádor híres elnöke is kérte az általános főnök testvért, hogy küldjön neki testvéreket. A testvérek mindenütt jó hazafiaknak bizonyultak, s a haza javáért dolgoztak. Fülöp testvér főnöksége alatt a testvérek Franciaországban nagyobb mértékben vettek át vakok és süketnémák intézetét, továbbá munkások számára esti és vasárnapi iskolákat és a fegyencek vezetését. Az 1870-71-i háboru idején Fülöp testvér a szerzet összes házait megnyitotta a betegek és sebesültek előtt és meghagyta a testvéreknek, hogy ezekkel szemben gyakorolják különösképpen a felebaráti szeretetet. Egy testvér halálát is lelte e szeretet gyakorlása közben. A rémuralom kitörésekor elhatározták az uralomra jutott kommunisták, hogy a testvérek főnökét is elfogják tuszként s sok pappal és a párisi érsekkal egyetemben főbelövik. Fülöp testvért idejében figyelmeztették s így elmenekülhetett a fővárosból. Sok testvért elfogtak és katonai szolgálatra kényszerítettek a barikádok építésénél. — A tehetséges főnök hivatalba lépésekor a rendnek 300 háza 2000 testvére és 120.000 tanulója volt, és 1874-ben, halálakor 1191 rendházat, 10.235 testvért és 350.000 tanulót hagyott hátra. A testvérek kiváló szerzetesi és

szellemi képzése — melyre oly sok gondot fordított — tette ezt lehetővé. Számos mély tartalmú köriratot intézett a testvérekhez és sok elmélkedési könyvet írt, melyek ugyan első helyen a testvérek használatára szolgáltak, azonban egyébként is igen elterjedtek. Iskolai könyvek szerkesztése és kiadása a legnagyobb virágzást érte el generálissága alatt. 1874-ben ragadta el a halál. Temetéséről így nyilatkozott a „Constitutionnel”: „Egész Páris jelen volt tegnap a keresztény iskolatestvérek generálisának temetésén. Nem lehetett látni ravatalt és más díszet, csupán csak egy egyszerű koporsót, amelyet fekete lepel takart, s néhány gyertya égett mellette. Azonban ezen egyszerű koporsó és a szegények halottas kocsija köré egész népsereg gyűlt össze; kékzubonyos iparos tömeg, sok fekete ruhás úr és hölgy. S e nagy gyászoló tömeg élén az egyház és az állam legkiválóbb képviselői haladtak: bíborosok és püspökök, a képviselőház elnöke, az állam feje, egy vezérkari tisztje által képviselve, Páris községtanácsának elnöke, a parlament, a tanügy és az állami tisztviselők legfőbbjei. Fülöp testvér szerette a népet, a szegényekért s az ifjúságért élt, küzdött, írt, beszélt, túrt és halt meg.”

Még egy iskolatestvéréről kell itt röviden megemlékeznünk, aki 1862-ben halt meg s akinek közbenjárására sok csoda történt. Be-

nild testvérről van szó. Nagy eredménnyel működött mint igazgató a testvérek sauguesi iskolájában. Különös gonddal végezte a hit-oktatást és fényes példája, jámborsága és az ifjúság kiváló nevelése által az egész vidéket átalakította. Ez különösen a sok papi és szerzetesi hivatásban mutatkozott meg. 1889-ben 345 iskolatestvér volt, akik Sauguesből kerültek ki. Csaknem mindenik Benild testvér tanítványa volt. Temetésén a város egész lakossága részt vett. A temetésen csoda történt. Egy Szt. Domonkos harmadrendjéből való nővér, aki már hosszú idő óta betegségben szenvedett, Benild testvér segítségülhívására hirtelen meggyógyult. 1884-ben megfelelőbb helyre vitték csontjait; ettől az időtől kezdve még sokkal több csoda történt nemcsak a városban, hanem annak egész környékén, amelyeket Benild testvérnek tulajdonítanak. Olyanok is gyógyultak meg szinte pillanat alatt, akiknek betegsége gyógyíthatatlan volt, pl. tüdővész, nyavalyatörős, nyomorék. Sok anya vitte el gyermekét Benild testvér sírjához, hogy számára gyógyulást esdjen s legtöbbször nem hiába. Egy haldokló gyermekkel megcsókoltatták a Benild testvér feszületét és a gyermek meggyógyult. A boldoggá avatási pör már megindult s az egyház fogja majd az utolsó szót mondani a csodákat illetőleg.

1875-ben Irlid testvért választották meg.

generálisnak. Főnöksége alatt a szerzet terjedése tovább folytatódott. Így 1876-ban letelepedtek a testvérek Spanyolországban, majd Irországban és a pápa határozott kívánságára nagyszámu intézetet vettek át az európai és ázsiai Törökországban (Jeruzsálemben egy tanítóképzőt) Egyiptomban és Tunisban.

Az őt követő generális, József testvér, már igazgató korában nagy gondot fordított az iskolából kikerült ifjakra, tanulókra. Egyesületeket létesített, amelyekben az ifjúság egy tapasztalt testvér s a lelkész felügyelete mellett testi és szellemi üdülést nyert. József testvér a jobbmódú ifjakra is gondolt, akik minden évben tömegesen jöttek Párisba mint főiskolai hallgatók, kereskedők s más alkalmazottak és ott erkölcsileg és testileg tönkrementek, ha csak idejében jó társaságba nem kerültek. Ezek számára alapította a „családi házat“ (Maison de Famille), amelyben jó társaságot találtak, feltéve, hogy jó keresztényhez méltó életet éltek és a házirend megtartására vállalkoztak. — Sok százat megmentettek így a romlástól.

Nagy örömben volt része e generális testvérnek, u. i. 1888 február 19-én boldoggá avatták De La Sallet Rómában. Az állam is elismerte a kiváló főnök nagy érdemeit s ezért meghívták őt a francia legfelsőbb tanügyi tanácsba.

1897-től Gábiel testvér vezette a szer-

zetet. Megérte a jámbor alapító, szenttéavatását, 1900-ban. Nagy gondot okozott neki, hogy a francia szabadkőműves kormány a szerzetesek s így a keresztény iskolatestvérek társadalmi működését akadályozta. A testvérek legtöbb iskoláját feloszlatták. Az országból kiűzött testvérek a szomszédos országokban, Belgiumban, Hollandiában, Spanyolországban, Svájcban, Itáliában és a Brit-szigeteken internátusokat nyitottak, ahová sok francia család gyermeke követte őket. Soknak pedig messze idegenben kellett új működési teret keresnie. „A missziós országok majd áldják Istent, hogy befogadhatták azt, amit a hálátlan haza kivetett“. (Speil). A generális testvér székhelyét Belgiumba, Lembecq-lez-Hal-ba tette át. Itt őrzik a szent alapító ereklýeit is.

Meg kell még említenünk az iskolatestvérek egyik különleges iskolatípusát, amely különösen most virágzik. Ezek az u. n. Szt. Lukács-iskolák. Ezeknek az a célja, hogy restaurálják a művészeteket, főleg az építészetet a keresztény gotika felújítása által. Ez iskoláknak igen sok kiváló növendéke volt.

Az 1884-ben megtartott londoni világkiállításon a belgiumi Szt. Lukács-iskola nyerte el az egyetlen arany érmet, amit e művészet jutalmazására kitűztek.

Megemlítjük itt, hogy a párisi világkiállításon 1900-ban az iskolatestvérek kong-

regációja 58 különböző díjat nyert. Ezek között 3 nagy díjat, 13 arany, 21 ezüst, 14 bronz érmet és 7 oklevelet.

Gabriel generális testvér után Imier de Jésus lett az általános főnök, aki a háború nehéz éveiben kormányozta a rendet. Főleg aszketikus munkáival tűnt ki. 1923-ban Allais Charles lett utódja. 5 évi generálissága alatt legfőbb gondját a szegényiskolák és árvaházak képezték. 1928 óta Adorján testvér vezeti a szerzetet.

Statisztika.

Az 1932. január 1-i statisztika szerint a rendnek 60 rendtartománya, 1271 rendi közössége van 18.325 taggal és 302.733 tanulóval. Az egyes világrészek szerint a következőképpen oszlik meg:

	Rendtartó.	Rendi köz.	Rendtag	Tanuló
Európa	36	859	11.351	166.636
Ázsia	3	34	543	17.971
Afrika	4	60	769	21.097
Amerika	16	305	5549	94.556
Ausztrália	1	13	113	2.473
	<u>60</u>	<u>1.271</u>	<u>18.325</u>	<u>302.733</u>

32. A keresztyény iskolatestvéreknél.

„Közmondás ez: Az ifjú
az ő útja szerint él s midőn
megvénül, sem távozik el at-
tól.“ (Péld. 22, 6.)

Kedves olvasó, most tekintsünk körül De La Salle szt. János fiainál, hogy lássuk azt a nevelési és tanítási eljárást, melyet ők alkalmaznak.

Az iskolatestvérek intézeteit megismerlélve, azt fogjuk találni, hogy ezek céljuknak megfelelő berendezésűek, praktikusak. Az osztályok legtöbb esetben ugyanarra a folyosóra nyílnak és rendszerint üveg ablak köti össze őket. Ez nagyon alkalmas eszköznek bizonyult arra, hogy a növendékek fegyelmezésében a testvérek egymásnak segítségére legyenek. A felügyeletet könnyítik meg az egész házon keresztül haladó, hosszú, könnyen áttekinthető folyosók. Az intézetek, különösen az internátusok berendezéséhez szükséges vagy legalább is kívánatos helyiségek még ezek: magas és jól megvilágított

tantermek, kápolna, aula, rajzterem, fizikai előadó terem, természetrajzi szertár és más tanszerek gyűjteménye, tanári könyvtár, ifjúsági könyvtár, torna- és játékterem, betegszoba, fürdő, uszoda, központi fűtés, játék- és sporttelep stb. Mindeme kívánalmaknak igyekeznek megfelelni az iskolatestvérek intézetei.

Ha az internátusok életébe betekintünk, azt fogjuk látni, hogy ezekben első helyen áll a nevelés. Mint legfontosabb mozzanat, — főleg az internátusokban, — hogy az egész intézményt áthassa a keresztény nevelés szelleme. Ezalatt nem kell azt érteni, hogy hosszan imádkoznak, vagy kenetteljes prédikációkat hallgatnak, azt sem, hogy itt érzelmekre alapított, édeskés vallásos nevelés folyik. Ezeknek — tapasztalatból nagyon jól tudjuk — nincs maradandó hatása. Nem, a keresztény iskolatestvérek arra törekcszenek, hogy tartalmas keresztény jámborságra neveljék növendékeiket, akik minden cselekedetüket a kereszténység elvei szerint irányítják. A reggeli és esti imát rendszerint az osztályokban a tanító vezetésével végzik. Az imádság végeztével a tanító néhány percig egy-két gondolatot ad a gyermekeknek megfontolásra. Ez alkalmakkor mindig az osztály különös szükségait tartja szem előtt. Ez által akarja megóvni tanulóit hibáiktól és önmaguk tanulmányozására és jellemük ki-

alakítására szoktatja őket. A nap folyamán esetleg visszatér a tanító intelme „alkalmazására“ és vizsgálatot tartanak, mennyire alkalmazkodtak a reggeli feltételhez, amit a „reflexiónál“ tettek. — Naponkint szentmisét hallgatnak a tanulók. Egyes napokon közösen imádkoznak és énekelnek, máskor meg magukban ájtatoskodnak. A nap folyamán óránként abbahagyják a munkát s tanító és tanítvány egy pillanatra magábaszáll, hogy fölemelje szívét Istenhez egy-egy fohással és a jószándékot megújítsa. Ajánlják tanítványaiknak a gyakori gyónást és áldozást. Körülbelül havonként megállapítják a tanulók előmenetelét és erről értesítik a szülőket s így a szülők is segítségükre lehetnek gyermekeik tanítóinak. Ez a körülmény természetesen a negyedik parancs hangsúlyozását hozza maga után. — Az egyházi ünnepeket nagy fénnel ülik meg és a nagyobb ünnepekre kilenceddel készülnek. — A gyermekek oly embert látnak tanítóikban, akik minden földi előnyről lemondottak, hogy egyedül az ifjúságért éljenek; olyan embereket, akik példaképpül szolgálnak, hogyan kell rossz kivánságaik ellen küzdeniök, akik napról napra megmutatják nekik, hogyan kell a katolikus hitelveket a mindennapi zajos élettel összhangzásba hozni. Jó hatással van a gyermekekre, hogy tanítójuk a tanítás előtt és után a kápolnába megy, hogy munkájára Is-

ten áldását leedje és hogy lelkiismeretét megvizsgálja, hogyan teljesítette kötelességét. — Az iskolatestvérek intézeteiben szigorú házirendhez kell alkalmazkodni. Ez nem jelenti azt, hogy ott állandóan vezényszavak hallatszanak, hanem azt, hogy állandó csendes és nem feltűnő felügyelettel minden hibát megelőzni igyekszenek, a tanulókat lelkiismeretességre nevelik, hogy kötelességérzetük készítse őket a bevezetett rend megtartására. S ha ennek nem felelnének meg, akkor önként, készségesen vállalják magukra a megfelelő büntetést. E szellemnek meggyökereztetése nagy türelmet és áldozatos odaadást kíván a tanítótól, de bizonyos mértékig megvalósítható. Azonban e szellem mindenütt, a játéknál, a tanulásnál s a mindennapi munkánál éreztetni fogja hatását, meghozza az igazi lelki békét és életörömet tanítónak és tanulónak egyaránt. A kötelesség teljesítésében lelt tiszta öröm ezer nehézségen keresztül segíti a nevelőt. A megelégedettség, életöröm, vidám készség, amelyről itt beszélünk a keresztény nevelés eredménye. — Ezenkívül igyekeznek a testvérek családias szellemet meghonosítani osztályaikban, mert ez arra készíti a gyermekeket, hogy az osztály becsületét, mint sajátjukat őrizzék. Természetesen a családi szellem alatt nem a „betyárbeccsületet“ értjük, mikor a gyermekek a rosszban és a tekintély ellen fognak össze.

Az iskolatestvérek nemcsak jó keresztényt, hanem jó hazafit is akarnak nevelni növendékeikből. Az osztályokban ott van az uralkodó képe s az ország fejéért mindennap kifejezetten imádkoznak. A történelmet úgy tanítják, hogy az valóban a haza szeretetére buzdítsa a gyermekeket. A népdalt is ápolják, aminek különösen kirándulások alkalmával veszik hasznát.

A gyermekek testi nevelése megkívánja, hogy a gyermekeket okosan edzzék is. Lehetőség szerint hozzászoktatják a gyermekeket az időjárás viszonyosságainak és a hosszabb gyaloglás fáradalmainak elviseléséhez. Buzgón tornáznak s a tanítók óráközökben is megtornáztatják a gyermekeket. A szép tavaszi és őszi szabad-délutánokon sportolnak tanítványaikkal. Ilyenkor a különböző labda-játékok szokásosak. Télen a ródlizás és a korcsolyázás szokásos. Az étkezések utáni üdülések alkalmával is játszanak, de minden alkalommal ez a jelszó: „Mértékkal!“ A gyermekeknek meg kell tanulniok, — hogy még a szórakozások idején is, — józan mértéket tartsanak.

A művészi érzék fejlesztésére zene-estéket rendeznek, amelyeken gondosan betanult klasszikus darabokat és népdalokat adnak elő. Ugyanezt szolgálják a gregórián-énekek, többszólamú egyházi énekek, a színi előadások, filmek stb.

Még egy szót iskoláikról. A testvérek osztályaiban, a szent alapító kívánsága szerint bizonyos csend uralkodik, azaz a tanító lehetőleg keveset beszél. Ezért főleg a kisebb gyermekeknél az u. n. *szignál* használata szokásos. Ezzel a kis eszközzel való koppantásra, vagy más jelre a gyermekek felállnak, leülnek, sorban kimennek, előveszik könyveiket, taktusra írnak, kibővítik a csonka feleletet, kérésüket megadottnak vagy megtagadottnak tekintik, stb. . . . Sokszor a tanulók is néma jelt használnak, hogy valamely kívánságukat jelezzék. A tanítótestvérek igyekeznek jóakaratú biztatással még a gyengébb tanulókat is előbbre segíteni. Az évvégi vizsgálaton kívül csaknem minden hónapban tartanak az összes tantárgyakból írásbeli és szóbeli vizsgálatot, amelyek eredményét a szülőknek is megküldik. A gyakori vizsgálatok, főleg az írásbeliek, a testvéreknek nagy megterhelést jelentenek, ezzel azonban a tanulókat állandó munkára szoktatják. Ha a munka szelleme uralkodik egy intézetben, akkor ott minden sikerül.

De La Salle szt. János fiai minden újabb pedagógiai modern gondolatot, mely sikert ígér, igyekeznek magukévá tenni és értékesíteni. Maguk is sok könyvet adtak ki és tanszereket készítettek. Tanterveiket az egyes országokban uralkodó viszonyokhoz alkalmazták.

Az intézetek vezetésében az iskolaláto-

gatók segítenek az igazgatóknak. Ezek gyakran meghallgatják a testvérek tanításait, maguk is mintatanításokat tartanak, megvizsgálják a gyermekek előmenetelét, átnézik a dolgozatokat és bizonyos fokig egységet teremtenek a tanításban.

A keresztény iskolatestvérek a szent alapító kora óta nagy gondot fordítottak a hitoktatásra. Mindig büszkék voltak arra, hogy jó hitoktatók legyenek. X. Pius pápa szóval is és egy külön brévében „a katekizmus apostolainak“ nevezte a testvéreket. (1907 jul. 11.)

Még csak egy volt tanítvány véleményét írjuk le, aki Németországból Észak-Amerikába ment és ott Filadelfiában a testvérek „De La Salle Kollégiumának“ növendéke lett. Így ír: „A testvérek filadelfiai kollégiumában csakhamar egészen otthonosan éreztem magam és boldog voltam jól nevelt és kedves tanuló-társaim és nemes tanítóim körében. Még ma is — 30 év után — nagy örömmel gondolok erre az időre. Abban az intézetben valóban a kereszténység szelleme uralkodott. Ima és az ezt követő rövid reflexió vezette be a napot. Tanítás alatt a növendékek között mesterkéetlen nyugalom és figyelem uralkodik. Az intézet visszfénye. A tanító szívesen felel a tanulók kérdéseire és szívesen kezdi a magyarázatot újból, amíg csak meg nem értik. Az esetleges külső fegyelmezetlenséget vagy figyelmetlenséget a tanító egyetlen jellel, vagy intó tekintettel

azonnal megszünteti. Minden munka nyugodtan és serényen folyik. Itt-ott egy-egy tréfa eleveníti meg a tanítást és a gazdag változatlanság teszi kedvessé a munkát. Az órákat rövid imával fejezik be.

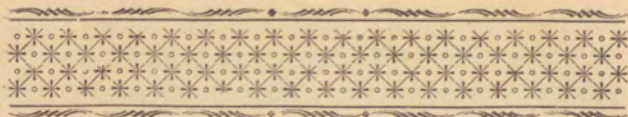
Pedagógiai ügyességgel a nap minden szakára megfelelő foglalkozást osztanak be. Minden rendetlenséget és kényelmességet kiírtanak. Azonban a szórakozásnak is megvan a maga ideje. Így megtanulják a gyermekek nagyra becsülni az időt és a munkát és uralkodni minden pillanat felett. Vigyáznak a tanulók külső viselkedésére is és arra törek-szenek, hogy természetes és udvarias társalgásra és viselkedésre szoktassák őket.

Két dolog keltett bennem különös nagy-rabecsülést, csodálatot, tiszteletet és szeretetet az iskolatestvérek intézetei iránt: a szent alapító által előírt nevelési és tanítási módszer és még inkább a testvérek példája. Soha el nem fáradó, önzésnélküli odaadással, mély-séges szerzetesi lelkülettel erősítve szentelik magukat a szerzetestanítók a rájuk bízott ifjúság nevelésének és az intellektualis képzésének. Minden törekvésük arra irányul, hogy tudományos képzés, az akarat acélozása és a szív nemesítése által az igazi boldogsághoz vezessék a gyermekeket. Minden idejüket, egész életüket arra szentelik, hogy a gyermekekbe tudományszeretetet, gyakorlati érzéket és erények iránti szeretetet öntsenek. Hall-

gatatag önlegyőzésük, az összes gyermekek iránti szeretetük — tekintet nélkül a származásra vagy a képességekre — s mindenek előtt áldozatkészségük, soha el nem törölhető nyomokat hagynak a gyermekek szívében és lelkében. Az élet fáradságos utjain, a viharok és küzdelmek idején a volt tanítványok mindig mint vezető csillagot látják maguk előtt erényre törekvő, önzetlen, áldozatkész tanítójukat és késő aggkorukig szeretettel és tisztelettel viseltetnek egykori tanítójuk és nevelőjük iránt. Ha kisértések, szenvedélyek szomorúság és gond szállná is meg lelküket, akkor is arra az emberre gondolnak, aki bátran és lankadatlanul, sőt örömmel küzdött, hogy őket még áldozatok árán is nevelje. S ez erőt ad nekik az élet küzdelmei közepette és állhatatossá teszi őket.“

„Akik sokakat oktatnak az igazságra, fényleni fognak, mint az ég csillagai, mindig és örökké.“ (Dániel 3. 12.)

FÜGGELÉK.

Az iskolatestvérek hazánkban.

Németországba 1850-ben jöttek az első iskolatestvérek. Innen kerültek Ausztriába. Bécsben átvették a cs. és kir. árvaházat, melyet még Mária Terézia alapított. Ujonevelő-intézetüket a Bécs melletti Strebersdorfban állították fel. Itt nevelkedtek az első magyar iskolatestvérek. Innen jött aztán a rend hazánkba is.

Már 200 éve állott fenn és virágzott az iskolatestvérek társulata, amikor Csorna város (Sopron megye) meghívta az iskolatestvéreket. A város derék és buzgó plébánosa, Poller András birta rá a város vezetőségét, hogy a testvérekre bízsa a községi fiúiskola vezetését. 1894. november hó 15-én volt az iskola ünnepélyes felszentelése, melyet boldogemlékü Zalka püspök maga végzett. A csornai rendház azóta megszűnt.

A második iskolát Budapesten nyitották. 1898-ban jöttek a testvérek, hogy a Mária Erzsébet nőegylet által alapított árvaház ve-

zetését átvegyék. Azóta szép, nagy nevelő-intézetté fejlődött az iskolatestvérek tulajdonába átment Szent József Fiúnevelő-Intézet. Ma is áldásosan működik. Az intézet 180 növendék számára van modernül berendezve. A növendékek a testvérek állandó felügyelete alatt vannak. Délelőtt az elemi és polgári iskola megfelelő osztályait látogatják, míg délután a testvérek vezetése mellett készülnek a másnapi tanításra. A szabad időben, melyet a tágas, szép udvaron töltenek, szintén gondos felügyelet alatt állanak. Az intézet a legjobb hírnévnek örvend és pedagógiai körökben minden alkalommal elismeréssel szólnak a testvérek munkájáról és a nevelés terén elért eredményről. Az intézet Budapesten van, I., Istenhegyi-ut 32. szám alatt.

Későbbi alapítás az ürményi rendház, ahol a testvérek az elemi iskolát vezetik. Aztán Nyitrabajnán állítottak rendházat. Itt a községi fiúiskolában tanítanak. Később polgári iskolát is nyitottak. Mindkét iskola internátussal kapcsolatos. Ugyancsak itt volt a magyar iskolatestvérek kisnoviciátusa is. Az épületet boldogemlékü dr. Tóth Károly ürményi orvos vette meg és ajándékozta az iskolatestvéreknek. Dr. Tóth Károly e tettével és az iskolatestvérek állandó anyagi és erkölcsi támogatásával elévülhetetlen érdemeket szerzett, melyért az Úristen bizonyára bőségesen megjutalmazta az azóta az örök

hazába ment jóságos urat. Az iskolatestvérek homoki rendházának temetőjében várja a feltámadás pillanatát, mely számára bizonyára boldog lesz.

Az ürményi és bajnai rendház cseh megszállás alatt van. Később Bácsstopolyán vették át a tanítást a testvérek a községi elemi fiúiskolában. Ez a rendház, valamint a később keletkezett adonyi (Fejér m.) megszűnt.

1911-ben a szatmári püspök, Boromisza Tibor hívta meg a testvéreket a püspöki iskola vezetésére. A következő évben az iskolatestvérek skolasztikusai is odamentek, hogy tanulmányaikat a kir. kath. tanítóképzőben végezzék. Sajnos a trianoni békeszerződés elszakította Szatmárt is Magyarországtól. Az elemi iskola megmaradt. Ma is magyar testvérek tanítanak benne. Azonban a képző megszűnt.

Még egy alapítás történt, Lorettomban (Sopron megye.) Itt a testvérek egy javító-intézetet vezettek egészen 1919-ig, mikor az osztrák megszállás elől először Budapestre, a Külső-üllői uton levő barakktelepre, majd pedig Homokra menekültek. Itt működik jelenleg is az intézet. Ugyan megváltoztatott programmal, mert most hadi-árvaházat vezetnek a testvérek és a züllés veszélyének kitett gyermekeket nevelnek. Itt 6 éves koruktól vannak a gyermekek. Ez idő alatt elvégzik az elemi iskolát, a jobb tanulók a

négy polgárit is, vagy pedig ipart tanulnak az intézettel kapcsolatos műhelyekben. Ez az intézet nagy missiót végez. A társadalom számára értékesekké teszi azokat az egyéneket, akik az utcán felnőve a társadalom nyügei és megrontói lettek volna.

Ugyancsak Homokon van jelenleg a magyar testvérek noviciátusa, ujonc-képző intézete. Felvételre ott kell jelentkezni. A felvételre vonatkozó mindenféle felvilágosítást megad a Noviciátus Igazgatósága.

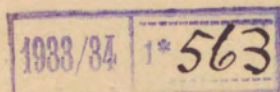
A magyar iskolatestvérek legújabb rendháza az 1925-ben alapított szegedi skolasztikátus, ahol a fiatal testvérek hivatásuk gyakorlásához szükséges képesítést szerzik meg, a kir. kath. tanítóképző intézetben.

TARTALOM.

	oldal
I. A szent ifjúkora	3
1. Remények	3
2. Az Úr öröksége	7
3. A tanítók lábánál	11
4. Kétségek közt	15
II. A szerzetes tanító-rend megalapítása	19
5. A mennyei figyelmeztetés.	19
6. Az elválás és a csatlakozás	23
7. Hősies áldozat	29
8. A királyi út	37
9. Az elsők	41
10. Ismét az Isten ujja	47
11. Szigorú iskola — nagyobb szeretet	55
III. Üldözések	65
12. Új működési terek	65
13. A hűség diadala	71
14. Engesztelhetetlen ellenségek	77
15. A béke városa	85
16. Elárulva, elhagyva	93
17. Napsugár	103
18. Örökre biztosítva	109
IV. Az erénykoszorú	115
19. A hit pajzsa	115
20. A bizalom csillaga	121
21. A szeretet szárnyain	129
22. Az ismertetőjel	136
23. Boldog szegénység	145
24. A tabernákulumhoz.	153

	oldal
V. A hazatérés.	163
25. Esteledik	163
26. Hazafelé	171
27. Az elárvult gyermekek. Az atya utolsó nyugvóhelye	177
VI. A megdicsőítés.	185
28. A csodák koronája	185
29. A szentség fényében	199
30. A nagy nevelő és tanító	207
31. Két évszázad	221
32. A keresztény iskolatestvéreknél	239
Függelék.	249

A Keresztény Iskolatestvérek elemi- és polgári iskolájával kapcsolatos Szent József Fiúnevelő-intézet Budapest, I., Istenehegyi-út 32. szám.

Az intézet a Kíssvábhegy tövében épült és már 1896 óta működik áldásosan. A modern pedagógia és egészségstan minden követelményeinek megfelelően van berendezve. Felvesz elemi és polgári iskolai tanulókat, kik az iskolatestvérektől vezetett nyilvános iskolákban végzik tanulmányaikat.

Prospektust küld az igazgatóság.

XA 164590

Lakkar, ll 105

